

ISSN 2300-5955

BNB

Biuletyn Nauczycieli Bibliotekarzy 2016/5

***BIBLIOTEKI SZKOLNE I PEDAGOGICZNE:
CZYTANIE, EDUKACJA, ZABAWA***

„Biuletyn Nauczycieli Bibliotekarzy” jest inicjatywą społeczną.
Wszystkie prace związane z jego redakcją są wykonywane bezpłatnie.
Redakcja nie wypłaca honorariów autorskich.

Za treść i zawartość poszczególnych tekstów odpowiadają ich Autorzy.
Poglądy zawarte w artykułach i materiałach są osobistymi przekonaniem Autorów
i nie zawsze pokrywają się z opiniami Redakcji.

Na łamach niniejszego numeru wykorzystano zdjęcia z serwisu Pixabay (licencja CC0).

Biuletyn jest publikowany na licencji
Creative Commons. Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 3.0:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/pl/>.

Od Redakcji

5

Z teorii i praktyki

- Magdalena Brewczyńska** „Przystanek Czytanie” – ogólnopolska sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy6
- Katarzyna Herich** Dawniej i teraz, plany i działania, pomysł i jego realizacja, czyli o Klubie Interesującej Książki z perspektywy minionych pięciu lat13
- Agata Safian, Joanna Grabowska** Promujemy twórczość plastyczną nauczycieli i uczniów w Bibliotece Pedagogicznej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku17
- Iwona Lelewska** Rozwijanie kompetencji czytelniczych za pomocą pedagogiki zabawy20
- Anna Puścińska** Grywalizacja jako element rozwijania zainteresowań czytelniczych23

Materiały

- Joanna Kusowska** Bajka autorska28
- Anna Marcol** StoryJumper – prosty sposób na e-książeczkę30
- Magdalena Kobylńska** Komiks dla początkujących – pierwsze kroki w MakeBeliefs Comix37
- Anna Marcol** ToonDoo – tworzymy e-komiks46
- Anna Marcol** Promujemy literaturę na wirtualnej tablicy52
- Anna Marcol** Kot, który mówi wierszem. Promocja literatury dziecięcej z wykorzystaniem usługi Voki56
- Anna Babis** Dwie pary okularów potrzebne do tego, abyś szóstkę na krześle zobaczył, kolego! Czyli jak w szybki i zabawny sposób nauczyć dzieci tabliczki mnożenia63
- Beata Turulska** Promocja czytelnictwa. Zestawienie bibliograficzne w wyborze66

Relacje i sprawozdania

- Beata Malentowicz** *Czytelnictwo – nowa jakość. Sprawozdanie z Nowego Forum Bibliotek Pedagogicznych*.....69
- Ewa Piątek** *„Pokolenie Z – młody człowiek i książka” Sprawozdanie z konferencji*.....75
- Beata Malentowicz** *„Kreatywnie – łatwo powiedzieć... łatwiej pokazać”. Sprawozdanie z konferencji*78

Komunikaty

- Agnieszka Popiel** *Zabawa w czytanie. Kilka refleksji na temat promocji czytelnictwa*.....81
- Monika Kobylińska, Magdalena Kobylińska** *Czytanie i zabawa to fajna sprawa!*.....83

Polecane lektury

- Beata Turulska** *O promocji czytelnictwa wśród najmłodszych*84

W roku szkolnym 2015/2016 promocja czytelnictwa była jednym z kluczowych kierunków polityki oświatowej państwa. Z tej okazji piąty numer „Biuletynu Nauczycieli Bibliotekarzy” dedykowaliśmy właśnie tej tematyce, gromadząc w nim materiały i relacje z różnych przedsięwzięć, nadesłane przez nauczycieli bibliotekarzy z bibliotek pedagogicznych i szkolnych (np. dotyczące działalności ogólnopolskiej sieci współpracy i samokształcenia „Przystanek Czytanie”, która powstała przy serwisie Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP). Podczas zbierania tekstów okazało się, że bibliotekarze coraz częściej zachęcają do czytania i odwiedzania swoich księżnic także nietypowymi sposobami, które nie zawsze bezpośrednio wiążą się z lekturą książek. Również takie artykuły, opisujące interesujące formy pracy z użytkownikami bibliotek, dołączyliśmy do tego rocznika.

W dziale *Z teorii i praktyki* prezentujemy relacje z inicjatyw promujących czytelnictwo oraz artykuły dotyczące możliwości rozwijania kompetencji czytelniczych za pomocą pedagogiki zabawy i grywalizacji.

W *Materiałach* znajdziecie Państwo opracowanie na temat bajki autorskiej oraz samouczki obsługi wybranych aplikacji internetowych, które można wykorzystać do tworzenia: książeczek elektronicznych, e-komiksów, wirtualnych tablic oraz animowanych postaci – np. bajkowych bohaterów. Do tego działu dołączono także materiał zachęcający do wykorzystywania mnemotechnik w pracy pedagogicznej nauczyciela bibliotekarza oraz nawiązujące do tematyki numeru zestawienie bibliograficzne. Zasadniczą część biuletynu wzbogacają sprawozdania z konferencji, komunikaty oraz omówienia polecanych lektur.

Piąty numer czasopisma powstał dzięki zaangażowaniu wielu osób. Jego inicjatorami są pracownicy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach, Biblioteki Pedagogicznej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku oraz Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. Karola Wojtyły w Elblągu, którzy podjęli się koordynacji całego przedsięwzięcia, opracowania większości tekstów, ich redakcji i składu. Korektą i konsultacją nadsyłanych materiałów zajmowali się nauczyciele bibliotekarze Wydziału Informacyjno-Bibliograficznego Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu, natomiast publikację biuletynu w sieci umożliwił Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie.

Serdecznie dziękujemy wszystkim współpracownikom za ich nieocenioną pomoc i zaangażowanie. Składamy także podziękowania Autorom tekstów, którzy przyczynili się do powstania tego numeru.

Zapraszamy do lektury i życzymy Państwu wielu pomysłów i inspiracji w nowym roku szkolnym!

Anna Marcol
Magdalena Brewczyńska
Mateusz Paradowski

Magdalena Brewczyńska
Biblioteka Pedagogiczna
Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku

„Przystanek Czytanie” – ogólnopolska sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy

Popularyzowanie czytelnictwa za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych to zadanie, które po przeprowadzeniu diagnozy potrzeb zostało postawione przed ogólnopolską siecią współpracy i samokształcenia „Przystanek Czytanie”, która rozpoczęła swoją działalność we wrześniu 2015 roku.

Sieć powstała przy Elektronicznej Bibliotece Pedagogicznej SBP. Jej koordynacji podjęły się: Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu oraz Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach. W procesie budowania zadań projektowych dla uczestników sieci brali również udział nauczyciele bibliotekarze Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu oraz Biblioteki Pedagogicznej Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku.

Głównym celem sieci jest inspirowanie i promowanie czytelnictwa dzieci i młodzieży, popularyzacja wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy z czytelnikami oraz integracja środowiska nauczycieli bibliotekarzy. Uczestnicy przedsięwzięcia poszerzają swoją wiedzę, poznają nowe trendy w stosowaniu narzędzi TIK, uczestniczą w forum wymiany doświadczeń.

Spotkanie uczestników sieci w KPCEN we Włocławku. Fot. M. Brewczyńska.

Członkowie sieci mieli także możliwość spotkania się podczas ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, zatytułowanej *Nowoczesne technologie, urządzenia i formy pracy w rozwijaniu kompetencji czytelniczych*. W przedsięwzięciu organizowanym we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Warszawie, uczestniczyli dyrektorzy i nauczyciele z terenu całej Polski. Podczas trzydniowego spotkania nauczyciele bibliotekarze wymieniali się doświadczeniami, poszerzali wiedzę i umiejętności w zakresie nowatorskiej pracy nad popularyzacją czytelnictwa. Konferencja była inspiracją do działań związanych z promocją czytelnictwa za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz innowacyjnych metod i technik pracy. Wśród propozycji warsztatowych, które realizowane były podczas spotkania znalazły się między innymi: zagadnienia dotyczące powiązań między programowaniem i czytaniem, zajęcia pozwalające rozwijać wyobraźnię i kreatywność – za pomocą kolorowej chusty i tunelu animacyjnego, grywalizacja, pedagogika zabawy, praca z urządzeniami mobilnymi i systemem interaktywnych multimediów oraz filmy robione metodą animacji poklatkowej. Podczas spotkania miało miejsce także webinarium na temat myślenia krytycznego – kompetencji czytelnika XXI wieku.

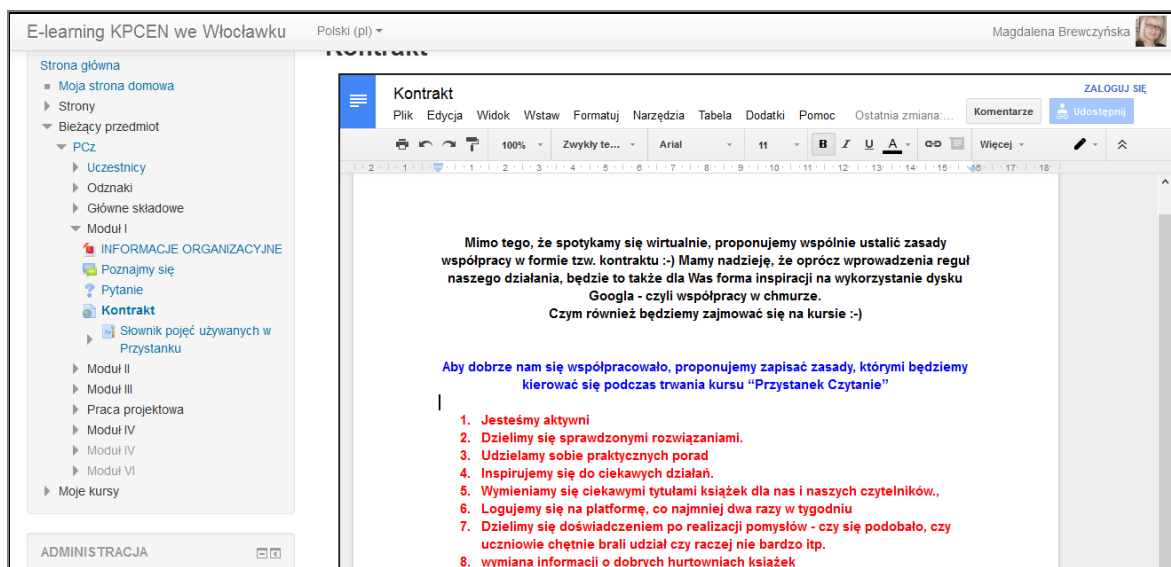
Spotkanie uczestników sieci w KPCEN we Włocławku. Fot. M. Brewczyńska.

Spotkanie uczestników sieci w KPCEN we Włocławku. Fot. M. Brewczyńska.

Działalność „Przystanku” koncentruje się wokół bezpłatnego kursu e-learningowego na platformie zdalnego nauczania Moodle. Kurs składa się z siedmiu części – działu wprowadzającego oraz sześciu modułów tematycznych, w których uwzględniono następujące zagadnienia: dzielenie się doświadczeniami, narzędziami, dobrymi praktykami; tworzenie nowych rozwiązań – materiały szkoleniowe; bank dobrych pomysłów; spotkania z ekspertami; publikację efektów pracy oraz zaplanowanie promocji i sposobów udostępniania wypracowanych materiałów.

Oficjalna część szkoleniowa zakończyła się w maju 2016 roku. W ramach kursu uczestnicy poznali m.in. takie narzędzia, jak: generator memów (Memy.pl), Padlet, Voki, ToonDoo, Audacity, Plickers i Aurasma. Poza przeglądaniem przygotowanych materiałów interaktywnych brali także udział w forum wymiany doświadczeń oraz opracowywali własne pomoce dydaktyczne, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i aktualnymi potrzebami bibliotek szkolnych.

Kontrakt wprowadzający do kursu e-learningowego.

Kurs rozpoczął kontrakt opracowany w Google Docs, współtworzony przez wszystkich uczestników. Stanowił pierwszy krok do pracy w chmurze, synchronicznego tworzenia jednego dokumentu przez wiele osób. Propozycje zawarte w kontrakcie były na bieżąco analizowane i całość kursu dostosowywano do zagadnień poruszanych w dokumencie.

Pierwszym zadaniem, które miało promować czytelnictwo za pomocą narzędzi TIK było opracowanie mema. W tym celu wykorzystano stronę <http://memy.pl/>, gdzie proces logowania odbywa się za pomocą Facebooka lub konta Google (gmail).

Przykładowe memy, opracowane w ramach kursu.

W kolejnym module nauczyciele bibliotekarze zachęcali uczniów do czytania za pomocą darmowych aplikacji internetowych. Znalazły się tutaj: Padlet, Voki, ToonDoo, Audacity, Plickers i Aurasma. Polecenia uczestnikom kursu wydawał wampir Dracula.

Animowany wampir, opracowany w aplikacji Voki.

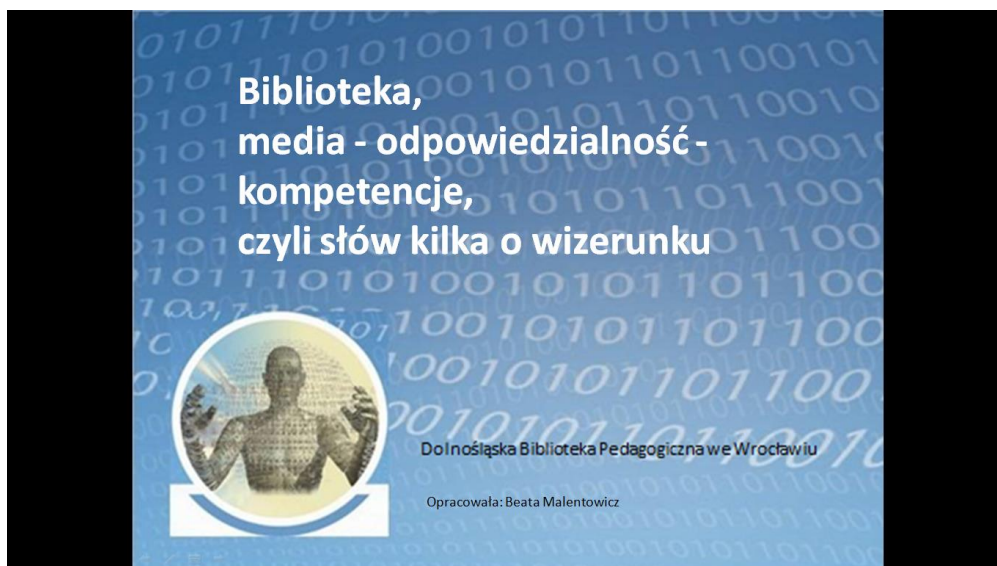
W poddziale „Od hipnozy do euforii” wskazane były cechy nowoczesnych technologii, które stanowią impuls do czytania. Natomiast za pomocą mapy myśli przeprowadzona została burza mózgów na temat: *Jak wykorzystać możliwości audiobooków?*

Burza mózgów na wirtualnej tablicy.

Kolejny moduł kursu dotyczył pracy projektowej nad inicjatywami czytelnictwa. Propozycje zawierają: inicjatywy czytelnictwa; e-portfolia biblioteczne jako elektroniczne dzienniczki lektur (wykorzystujące np. Wordpress, Blogger; ThinkTank) oraz ostatni temat: motywowanie do czytania za pomocą narzędzi TIK – zawierający wskazówki metodyczne.

Bardzo ważnym aspektem pracy biblioteki jest prezentacja i promocja swoich dokonań, zatem podczas kursu prezentowane były także materiały na temat tworzenia pozytywnego wizerunku biblioteki szkolnej w środowisku szkolnym i poza nim za pomocą różnych narzędzi: bloga, komunikatorów społecznościowych, strony internetowej, portali, wortalu i innych.

Prezentacja opracowana dla uczestników kursu.

Kolejną odsłoną spotkań w ramach „Przystanku Czytanie” były webinaria prowadzone przez ekspertów, dotyczące różnorodnych metod i technik pracy. W ramach tej aktywności uczestnicy mieli okazję uczestniczyć w spotkaniach dotyczących następujących tematów: *CzyToGra*, *Czytelnik oporny – jak z nim pracować?* oraz webinarium na temat myślenia krytycznego.

Webinarium

Czytelnik oporny - jak z nim pracować?

Informacje o webinarium

Na stronie [Serwisu Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP](#)

 [Po webinarium](#)

Webinarium na temat myślenia krytycznego

Jeśli chcecie dowiedzieć się, co to jest myślenie krytyczne; co to są narzędzia TOC; jak chmurka, gałązka i drzewko pomagają w rozwijaniu myślenia czytelnika XXI wieku - to jest okazja, aby spotkać się 10 marca 2016 r. o godz. 20.00 z Maciejem Winiarkiem - Dyrektorem "TOC dla Edukacji Polska", podczas bezpłatnego webinarium.

Kontakt bezpośredni i zapisy: maciej.winiarek@toc.edu.pl (w tytule e-maila proszę wpisać: nauczyciel bibliotekarz)

Informacje na temat webinarium organizowanych dla uczestników „Przystanku”.

Dodatkową możliwość poszerzenia swojej wiedzy i umiejętności z tego zakresu stanowiły materiały poświęcone redagowaniu komunikatów prasowych.

Materiały na temat tworzenia informacji prasowych.

W czasie trwania kursu uczestnicy dzielili się swoimi doświadczeniami, umiejętnościami i wiedzą na temat różnych aplikacji internetowych, między innymi za pomocą wirtualnej tablicy Padlet.

Linki i posty zamieszczone przez uczestników sieci na wirtualnej tablicy.

W ramach wymiany doświadczeń nauczyciele bibliotekarze publikowali ponadto swoje materiały związane z promocją czytelnictwa. Były zamieszczane w Module IV, zatytułowanym „Wymiana doświadczeń”.

Moduł IV**Wymiana doświadczeń****Publikacja efektów pracy na licencjach CC.**

Tutaj dzielimy się pomysłami na zastosowanie różnych aplikacji, zamieszczamy prezentacje, tutoriale; które mogą zostać wykorzystane w promocji czytelnictwa.

Po pierwsze: prześlij swój materiał (poniżej).

Po drugie: zainspiruj innych do wykorzystania Twojej propozycji - poprzez wsparcie i wymianę doświadczeń.

- Ożywianie podręcznika i testowanie
- Wizerunek biblioteki
- Organizacja promocji biblioteki szkolnej
- Działania biblioteki szkoły podstawowej
- Formy pracy biblioteki szkolnej
- Praca z uczniem o specyficznych potrzebach edukacyjnych
- Barwnie i kolorowo
- TIK i social media w LMK
- Projekt edukacyjny - relacja wizualna
- Wymiana doświadczeń

Materiały opublikowane w ramach wymiany doświadczeń.

Opisane powyżej działania w ramach sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy prezentują szeroką gamę możliwości wykorzystania różnorodnych aplikacji internetowych w promocji czytelnictwa. Ze względu na ich olbrzymią ilość, zamysłem kursu nie było prezentowanie obsługi każdego z nich. Szczegółowo omówiono tylko wybrane narzędzia, skupiając się na zaprezentowaniu możliwości zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sposób innowacyjny i nowatorski, który ma stać się inspiracją dla różnych działań mających na celu promocję czytelnictwa i wspieranie biblioteki szkolnej w jej działaniach. Sieć stała się także miejscem wzajemnego wsparcia, wymiany doświadczeń i wspólnego uczenia się w celu podnoszenia efektywności działań podejmowanych przez bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych.

To tylko wybrane aktywności, które mają miejsce na platformie. Ze względu na dynamikę pracy, w której uczestnicy dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem, działania sieci zostały przedłużone do września 2016 roku. Wtedy też odbędzie się ewaluacja i podsumowanie jej działalności.

STRESZCZENIE:

Artykuł dotyczy działalności sieci współpracy i samokształcenia „Przystanek Czytanie”, która powstała przy serwisie Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP. Jej koordynacji podjęły się: Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach.

SŁOWA KLUCZOWE:

„Przystanek Czytanie”, sieci współpracy i samokształcenia, nauczyciele bibliotekarze, Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach.

Katarzyna Herich

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

Dawniej i teraz, plany i działania, pomysł i jego realizacja, czyli o Klubie Interesującej Książki z perspektywy minionych pięciu lat

Kiedy w połowie roku 2010 w mojej głowie pojawił się pomysł na zajęcia popularyzujące czytelnictwo dzieci i młodzieży, nie wiedziałam jeszcze, że będzie to Klub Interesującej Książki i czy takie spotkania w ogóle się komuś spodobać. Chciałam, żeby dzieci, które będą brały w nich udział, odczuwały przynależność do wybranej, wyjątkowej grupy (*Klub...*), żeby w zajęciach uczestniczyli uczniowie klas 4-6 ze szkoły podstawowej wybrani przez wychowawcę, nauczyciela bibliotekarza, polonistę. Osoby, które lubią czytać, których nie przerazi dodatkowy egzemplarz na półce z książkami „do przeczytania” i to niebędący lekturą.

Już wtedy wiedziałam, że będę się bardzo starać, aby zajęcia były interesujące, ale też zupełnie inne niż te, w których dzieci codziennie uczestniczą w szkole (*Interesującej...*). Wiedziałam, że zrealizujemy, omówimy wszystkie najważniejsze zagadnienia dotyczące danej książki (łącznie z charakterystyką bohaterów!), ale zrobimy to w sposób trochę inny niż zwykle.

I tak – najważniejsze znowu miały być książki (bo cóż innego może być ważniejsze dla nauczyciela bibliotekarza z pasją?) i wszelkie podejmowane starania uświadamiające dzieciom, jak istotne może być czytanie (*Książki*). Miały to być teksty, które można zaliczyć do klasyki literatury dziecięcej i młodzieżowej, niebędące lekturami szkolnymi, a tym samym swoistym obowiązkiem czytelniczym. Książki, które być może kiedyś czytali rodzice uczestników spotkania, które na pewno im się podobały i których „teraz już nikt nie czyta”.

Pierwsze spotkanie z uczniami z zaprzyjaźnionej szkoły podstawowej dotyczyło *Białego kła* Jacka Londona. Był quiz wiedzy o lekturze, ciekawostki o autorze, charakterystyka głównego bohatera. Na zakończenie – w ramach ewaluacji poprosiłam uczestników, aby na liście obecności obok swojego nazwiska umieścili naklejkę uśmiechniętego słoneczka, jeśli zajęcia im się podobały (alternatywą była niezadowolona chmurka)... Do dzisiaj przechowuję listę z kompletem słoneczek z tamtego spotkania:).

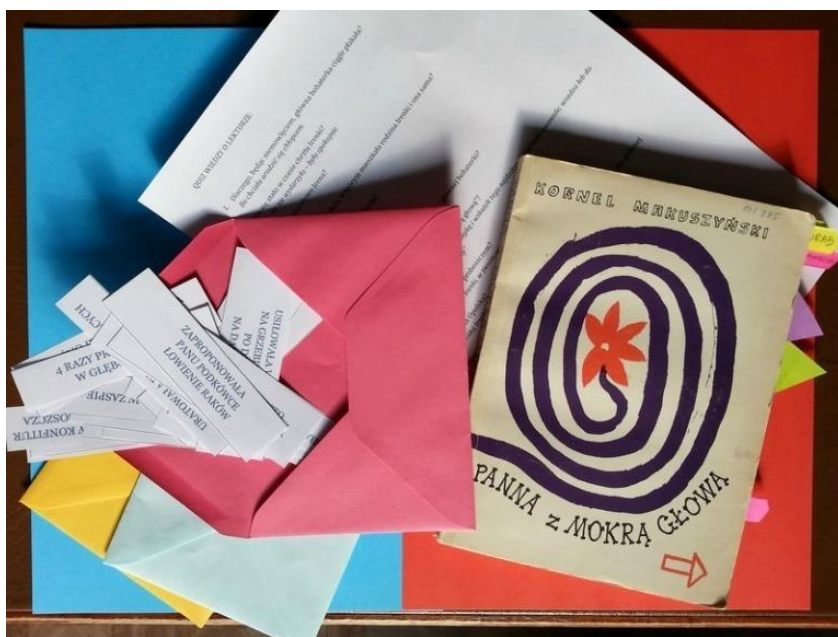
A jak jest teraz? W 2016 roku? Spotkania Klubu Interesującej Książki cieszą się sporym zainteresowaniem. Stale współpracuję z nauczycielami bibliotekarzami z trzech szkół podstawowych. To z tych placówek przyjeżdżają uczniowie wybrani przez nauczyciela bibliotekarza (lub inną osobę zainteresowaną tą formą promocji czytelnictwa dzieci i młodzieży), zwykle na jedno spotkanie w każdym miesiącu. Najczęściej jest to 6-8 osób, a czasem nawet cała klasa bierze udział w zajęciach KIK-u.

Przed zajęciami (miesiąc wcześniej), wraz z nauczycielem bibliotekarzem z danej szkoły podstawowej ustalamy tytuł, jaki będziemy omawiać na spotkaniu. Uczniowie przeznaczają ten czas na uważną lekturę, a ja mam możliwość przeczytania i wnikliwego przeanalizowania wybranej książki oraz przygotowania materiałów na zajęcia.

Każde spotkanie rozpoczyna rozmowa. Zwykle, prosta rozmowa, do której często nie są przyzwyczajeni młodzi ludzie, na co dzień ściśle sprzężeni z mediami. Kiedy mija ich pierwszy szok („nie da się tylko kliknąć *Lubię to!*, mam

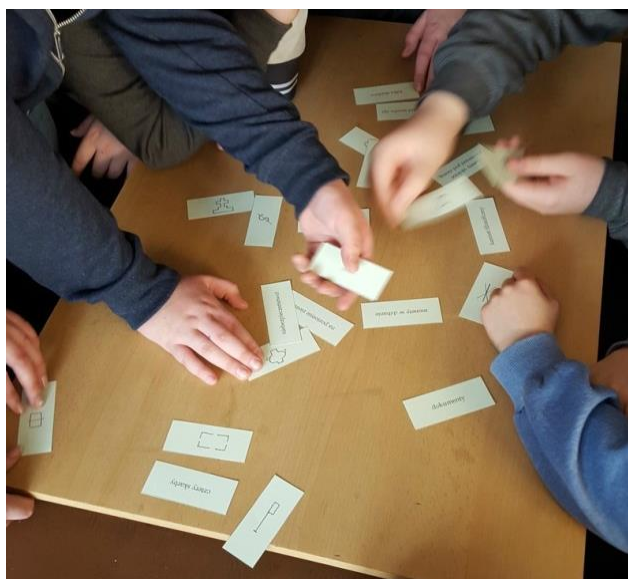
coś powiedzieć, własnymi słowami, ojejku!”), dyskutuję z uczniami o tym, co w książce wybranej na zajęcia (bardzo często dzieci mają swój udział w wyborze tytułu na spotkanie) podobało im się najbardziej, a co najmniej. Nigdy ich nie oceniam, ale zawsze proszę o uzasadnienie swoich opinii, zachęcam do wyrażania i obrony własnego zdania.

Następnie przeprowadzam quiz wiedzy o książce. Uczniowie twierdzą, że „jest to najfajniejsza część zajęć”. Pytania testowe, które przygotowuję na spotkanie, są zawsze bardzo szczegółowe, często zawierają detale, które (moim zdaniem) niełatwo zapamiętać. A w każdym razie – wydawałoby się, że niełatwo, ponieważ uczestnicy świetnie radzą sobie z testami wiedzy o lekturze wybranej na zajęcia. I nie ma znaczenia, czy pytam ich „Jak nazywał się miecz Thorina Dębowej Tarczy?”, czy „Co zrobiła panna Irenka, kiedy do jej domu wkradł się złodziej?”.

Materiały przygotowane na spotkanie *Szaleństwa panny Irenki, czyli o „Pannie z mokrą głową”* Kornela Makuszyńskiego. Fot. K. Herich.

W pozostałej części spotkania (i w zależności od treści książki) uczestnicy na przykład: układają elementy rozsypanki (chronologicznie, wydarzenia zaistniałe w książce), charakteryzują bohaterów za pomocą mapy myśli, rozwiązują krzyżówkę, uzupełniają mapy o wybrane lokalizacje.

Układanie rozsypanki *Tajne znaki templariuszy* podczas spotkania związanego z książką *Pan Samochodzik i templariusze* Zbigniewa Nienackiego. Fot. K. Herich.

Uzupełnianie mapy Throra o najważniejsze lokalizacje (zajęcia *Śladami Bilba i krasnoludów, czyli Hobbit... J. R. R. Tolkiena*). Fot. K. Herich.

Każde spotkanie kończy ewaluacja, dzięki której dowiaduję się, co uczniom najbardziej się w zajęciach najbardziej (quiz!) i jaką książkę proponują omawiać na następnym spotkaniu. Te propozycje są brane pod uwagę i analizowane przed ustaleniem kolejnego spotkania. Ostatecznie o wyborze książki decyduje nauczyciel bibliotekarz z danej szkoły, ponieważ to on najlepiej wie, jakim księgozbiorem (i w jakiej liczbie) dysponuje w swojej bibliotece.

O Klubie Interesującej Książki wie coraz więcej osób. Powiększa się grono nauczycieli zainteresowanych współpracą w tym zakresie¹. O zajęciach mówię na konferencjach, warsztatach dla nauczycieli i bibliotekarzy. Osobom chętnym oferuję listę² (już ponad trzydziestu) książek, które zostały omówione w czasie spotkań Klubu Interesującej Książki i zawsze zachęcam do podawania własnych propozycji. Często okazuje się, że jedno spotkanie kończy się wieloletnią i wieloaspektową współpracą z nauczycielem, którego zainteresowała oferta zajęć przeprowadzonych w ramach

¹ Osoby zainteresowane spotkaniami Klubu Interesującej Książki zachęcam do kontaktu za pomocą poczty elektronicznej: bibliografia@pbw.katowice.pl lub katarzyna.herich@gmail.com.

² Lista książek omówionych na spotkaniach Klubu Interesującej Książki dostępna jest także w formie książeczki (przygotowanej w programie StoryJumper) zamieszczonej na Blogu Wydziału Informacji Bibliograficznej (<http://blogwib.blogspot.com/>) w postaci baneru/odnośnika w prawej kolumnie.

KIK-u. To cieszy, daje satysfakcję z wykonanej pracy i ogromną motywację do działania. Do przygotowania kolejnego spotkania Klubu Interesującej Książki.

Wykaz książek omawianych w czasie spotkań KIK-u.

Źródło: <http://www.storyjumper.com/book/index/16054892/53c8f1872f934>.

STRESZCZENIE:

W artykule opisano działalność Klubu Interesującej Książki, działającego przy Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach. Uwzględniono spotkania, które odbyły się w latach 2010-2016.

SŁOWA KLUCZOWE:

Klub Interesującej Książki, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach, promocja czytelnictwa, młody czytelnik.

Agata Safian, Joanna Grabowska
Biblioteka Pedagogiczna
Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku

Promujemy twórczość plastyczną nauczycieli i uczniów
w Bibliotece Pedagogicznej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli
we Włocławku

Biblioteka Pedagogiczna KPCEN we Włocławku, mając na celu odkrywanie i prezentowanie talentów oraz pasji uczniowskich, umożliwia chętnym nauczycielom i uczniom prezentację własnej twórczości plastycznej i fotograficznej w *Galerii Na Ścianie*. Organizujemy cyklicznie malarskie wystawy poplenerowe nauczycieli, laureatów konkursów, uczniów z różnych typów szkół oraz innych osób związanych z oświatą.

Swoją działalność Galeria rozpoczęła we wrześniu 2005 roku i początkowo prezentowała prace plastyczne nauczycieli. Dopiero wraz z ogłoszeniem przez Ministerstwo Edukacji Narodowej roku szkolnego 2010/2011 Rokiem Odkrywania Talentów zainicjowano cykl wystaw malarskich i fotograficznych uczniów. Rozpoczęto wówczas organizację wernisaży malarskich uczniów, połączoną z prezentacją warsztatu pracy. W kolejnym roku szkolnym – 2011/2012 – ogłoszonym Rokiem Szkoły z Pasją, podjęte działania były kontynuowane i tak też pozostało do dnia dzisiejszego.

Organizowane wystawy malarskie nauczycieli połączone były z prezentacją możliwości wykorzystania programów graficznych do pracy samokształceniowej. Była to forma prezentacji dokonań artystycznych kadry pedagogicznej i jednocześnie możliwość skonfrontowania tradycyjnych technik malarskich z fotomalarskimi programami obsługującymi aplikacje graficzne. Taka forma wystawiennicza pozwala na nowy sposób tworzenia, poprzez łączenie wyobraźni twórcy z różnorodnym zakresem środków wyrazu artystycznego. Z tej formy wystaw korzystały zarówno zorganizowane grupy szkolne, jak i indywidualni użytkownicy Biblioteki, zainteresowani poszerzaniem swoich umiejętności w zakresie obsługi programów graficznych.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się wystawa *Zabawa z fotografią*, która miała charakter interaktywny, czyli każdy zwiedzający miał możliwość zdobycia niezbędnych informacji na temat fotografii i jednocześnie sam mógł uczestniczyć w procesie tworzenia i obróbki zdjęć. Wystawa dzieliła się na trzy główne części. W części pierwszej prezentowane były prace fotograficzne uczniów. W części drugiej można było się zapoznać z materiałami teoretycznymi pochodzącymi z różnych źródeł informacji na temat fotografii. W trzeciej części każdy zwiedzający mógł samodzielnie wykonać doświadczenia związane z tworzeniem, obróbką i edycją krótkich filmów powstałych z prezentowanych zdjęć wykorzystując przy tym programy graficzne i filmowe.

W roku szkolnym 2012/2013 Biblioteka Pedagogiczna KPCEN wzbogaciła tradycyjną formę wystawienniczą o element multimedialności – wirtualne ekspozycje. Nasze wystawy wirtualne to często przeniesienie wystaw rzeczywistych, prezentowanych w Bibliotece, na stronę internetową instytucji. Taka forma prezentacji materiałów i działań

bibliotecznych znacznie poszerzyła krąg odbiorców: teraz są to nie tylko nasi czytelnicy, ale także użytkownicy, którzy bez wychodzenia z domu mogą zapoznać się z naszą ekspozycją i poszukać inspiracji dla siebie.

Organizowane w bieżącym roku szkolnym wystawy prac plastycznych uczniów, mające na celu prezentowanie talentów i pasji uczniowskich, cieszą się dużym zainteresowaniem nauczycieli, zgłaszających chęć prezentowania w naszej Bibliotece kolejnych prac uczniów wykorzystujących różnorodne techniki plastyczne.

Wśród prac znajdują się te wykonane przy użyciu tradycyjnych środków: farb, kredek, ołówka, tuszu, węgla, papieru, plasteliny, jak również za pomocą wełny, sznurka, waty, płatków kosmetycznych, pasty do zębów (w połączeniu z farbami), makaronu, ryżu, kasz, skorupki jaj, koralików, guzików, brokatu, cekinów, kolorowego piasku, folii aluminiowej czy materiałów tekstylnych. Uczniowie z powodzeniem wykorzystują także dary natury: kolorowe liście, płatki kwiatów, trawy, patyczki, szyszki, drobne kamyki, muszelki itd. Niejednokrotnie goście naszej Galerii byli zaskoczeni, jak zwykłe przedmioty codziennego użytku mogą stać się doskonałym środkiem wyrazu artystycznego.

Wystawa Zawsze zielono, zawsze niebiesko. Fot. J. Grabowska.

Uczniowie przejawiają ogromną pomysłowość również w sposobie wykonania prac. Malowanie jest tylko jedną z technik, przy czym nie zawsze oznacza ono „zwykły” obraz – popularne jest tworzenie na wcześniej zmieętym papierze, co daje oryginalny efekt końcowy. Zarówno młodsze, jak i starsze grupy wiekowe, z zaangażowaniem wykonują wycinanki, wyklejanki i wydzieranki przy użyciu kolorowego papieru lub uformowanej w kuleczki bibuły, wydrapywanki, w których podstawą jest wcześniej pokryta farbami, kredkami świecowymi, tuszem lub plasteliną kartka, stemplowanki przy użyciu np. maczanego w farbie ziemniaka z wyciętym w nim wcześniej wzorem, wyszywanki na papierze z kolorowej włóczki (lub kordonka) czy mozaiki skorupkowe z potłuczonych i pociągniętych farbami skorupki jaj. Prezentujemy także obrazy powstałe wyłącznie, jeżeli nie liczyć udającego płótno malarskie papieru, z plasteliny formowanej palcami, ale i np. widelcem czy łyżką. Wielką popularnością cieszy się kolaż, naklejana na gruby papier lub sklejkę kompozycja, w której wykorzystuje się zróżnicowane pod względem formy i właściwości materiały – ich dobór i połączenie to świadectwo ogromnej wyobraźni i kreatywności twórcy. W progach naszej Galerii gościły również prace wykonane metodą origami, w tym dużego formatu, wymagające wielu godzin cierpliwiej i precyzyjnej pracy z papierem.

W 2015 roku została zorganizowana wystawa prac plastycznych dzieci z całego świata, dzięki współpracy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku z toruńską Galerią i Ośrodkiem Plastycznym Twórczości Dziecka. Na wystawie prezentowane były rysunki, grafiki, prace malarskie, kolaże. Autorami były dzieci i młodzież

z różnych zakątków świata, między innymi z Turcji, Sri Lanki, Rosji, Tajlandii, Indii, Japonii, Ukrainy, Armenii, Chin, Mołdawii, Bułgarii, Słowacji. Tematyka prac nawiązywała do podróży, rozumianej jako pokonywanie przestrzeni, a także metaforycznie, jako przeżywanie nowych przygód, poznawanie ludzi, miast, krajów, kultur. Ekspozycja prezentowana w bibliotece cieszyła się ogromnym zainteresowaniem wśród użytkowników i przychodzących na zajęcia biblioteczne uczniów.

Wystawa *Zabawa z fotografią*. Fot. A. Safian.

Cieszymy się, że *Galeria Na Ścianie* jest miejscem popularnym i docenianym przez młodych twórców i ich opiekunów. Z chęcią promujemy lokalną działalność artystyczną, której bogactwo i różnorodność pokazuje, jak utalentowanych i pomysłowych uczniów ma region kujawsko-pomorski. Prezentujemy także prace dzieci z różnych stron świata, pokazując tym samym różnorodność technik plastycznych stosowanych przez dzieci na świecie.

Wystawa prac uczniów z Prywatnej Ogólnokształcącej Szkoły Sztuk Pięknych we Włocławku.
Fot. J. Grabowska.

STRESZCZENIE:

W artykule opisano działalność *Galerii na Ścianie*, działającej przy Bibliotece Pedagogicznej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku. Uwzględniono wybrane wystawy, organizowane w latach 2005-2015.

SŁOWA KLUCZOWE:

działalność kulturalna bibliotek, promocja talentów, Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku.

Iwona Lelewska
Biblioteka Pedagogiczna
Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku

Rozwijanie kompetencji czytelniczych za pomocą pedagogiki zabawy

Kontakt dziecka z książką ma ogromny wpływ na jego prawidłowy rozwój, a także na jego późniejsze zainteresowanie literaturą. W pierwszych latach nauki, kiedy mózg najlepiej się rozwija, należy umożliwić dziecku, odpowiedni do wieku, kontakt z tekstami literackimi.

Współczesne dziecko jest jednak odbiorcą, którego trudno nimi zaciekawić. Rozpowszechnianie czytelnictwa wiąże się więc z zastosowaniem różnorodnych form i metod obcowania z książką.

Wszelkich pomysłów na zajęcia i nowe koncepcje dostarcza pedagogika zabawy, dzięki której, przy użyciu prostych form i metod, można przygotować bardzo ciekawe i bogate treściowo lekcje. Pedagogika zabawy jest rozumiana jako: „pomocnicza metodyka pracy z grupą”, która oferuje propozycje interakcji w grupie w celu ułatwienia kontaktu między uczestnikami, ale także każdego z samym sobą. Przestrzega natomiast reguł traktujących o dobrowolności uczestnictwa, unikaniu rywalizacji¹.

Wśród metod pedagogiki zabawy można wyróżnić następujące rodzaje: metody wstępne, aktywizujące, integracyjne, twórczego opracowania tematu, informacji zwrotnej, plastyczne, relaksacyjne, parateatralne, metody umożliwiające samoocenę oraz gry dydaktyczne². Wszystkie zawierają w sobie element nauki i zabawy. Łatwo je modyfikować w stosunku do wielkości grupy, wieku uczestników czy ich zaangażowania. Mogą być wykorzystane na różnych etapach edukacji. Wzbogacają i urozmaicają również pracę z czytelnikiem i użytkownikiem Biblioteki Pedagogicznej KPCEN we Włocławku.

Dziecko w spontanicznej zabawie zdobywa bogate i różnorodne doświadczenie. Rozwija motywację, zaangażowanie, podstawowe kompetencje społeczne, potrzebne w życiu. Podczas odgrywania ról społecznych kształci empatyczne zdolności i sprawności. W zabawie symbolicznej ćwiczy umiejętności rozwijania różnych możliwości postrzegania danych zjawisk; swobodnie rozwija wyobraźnię. Poprzez wprowadzanie różnych gier i zabaw na kanwie przeczytanych tekstów literackich ma możliwość wypowiedzi w formie werbalnej, muzycznej, plastycznej bądź ruchowej. Przy czym wybór tekstów powinien uwzględniać te, które są napisane dla dzieci, związane z ich kulturą, dziecięcą zabawą i twórczą aktywnością. Teksty, odpowiadające dziecięcym zainteresowaniom, pisane językiem zrozumiałym i traktujące o sprawach im bliskich okażą się atrakcyjne i nadadzą pozytywny wydźwięk pierwszym doświadczeniom literackim.

Bajka, niezbędna w inicjacji czytelniczej, wprowadza dzieci w świat wartości, przygotowuje na odbiór tekstu literackiego. W bibliotece pedagogicznej bibliotekarze pobudzają dzieci do twórczego działania wykorzystując baśnie na motywach 1000 i jednej nocy wydawnictwa Klanza. Te kolorowe karty dialogowe, przedstawiające mityczny świat

¹ Kędzior-Niczyporuk Elżbieta (red.). Pedagogika zabawy w edukacji kulturalnej. Lublin: Wydawnictwo Klanza, 2006.

² Metoda KLANZY [on-line]. [dostęp 29 maja 2016]. Dostępny w Internecie: http://www.klanza.org.pl/METODA_KLANZY.

Orientu, służą dzieciom do tworzenia historyjek, opowiadań oraz legend. Skojarzenia wywołane treścią kart wspomagają porozumiewanie się dzieci między sobą. Rozwijają wyobraźnię i kreatywność. Uczniowie, po otrzymaniu wylosowanej karty, zaczynają opowiadanie zgodnie z tym, co jest na niej przedstawione. Kolejni włączają się w momencie kiedy ich karta wiąże się tematycznie z kartą właśnie omawianą. W ten sposób tworzą się nowe wątki literackie, które można zapisać.

Zobrazowanie przeczytanego tekstu literackiego w wybranej technice plastycznej: rysunek, wycinanka, plakat, ma wartość kształcącą i urozmaica zajęcia. Ponadto połączenie czynności werbalnych z działaniem ułatwia wypowiedź mniej sprawnych i nieśmiałych uczniów. Bibliotekarze posługują się teatrykiem obrazkowym kamishibai, który jest narzędziem edukacyjnym, rozwijającym umiejętności dzieci na różnych poziomach. Sprawdza się przy czytaniu, nauce opowiadania, czytaniu na głos, a także rysowaniu opowiadań przez dzieci. Wykorzystując kartki bloku technicznego dzieci wykonują rysunki, przedstawiające wydarzenia z fabuły książki, bohaterów lub tworzą nowe historie, które następnie prezentują w formie teatryku. Taka forma pracy z utworem znakomicie służy wspomaganie rozwoju uczniów poprzez stwarzanie im sposobności do zaangażowania emocjonalnego i do zabawy.

W Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku przebieg różnorodnych wydarzeń, imprez czytelniczo-bibliotecznych skierowanych do dzieci i rodziców odbywa się z wykorzystaniem chusty animacyjnej oraz tunelu. Entuzjazm dzieci, ich radość, chęć uczestniczenia w kolejnych zadaniach gwarantują właśnie te intrygujące pomoce dydaktyczne. Mając określony cel i znając swoją grupę (wiek, liczbę uczestników) można przygotować wiele fabularyzowanych zabaw również na podstawie tekstów literackich. Wspomniany tunel może być wejściem np. do „krajiny wróżb i czarów”, może być elementem scenografii; chusta – morzem, balonem, cyrkiem.

Zajęcia w BP KPCEN we Włocławku (31.05.2016). Fot. I. Lelewska.

Doskonałym narzędziem, sprzyjającym twórczym działaniom w bibliotece mogą być gazety. Dzieci poprzez wydarcie określonych wyrazów, np. rzeczowników i przymiotników muszą ułożyć spójny tekst z użyciem jak największej ich liczby. Ten łatwo dostępny i tani materiał może być wykorzystany do tworzenia prac. Poprzez przedarcie gazety na paski i zgniecenie można formować kompozycję, np. na określony temat czy też strój bohaterów czytanej bajki. Wymienione przykłady wymagają pracy zespołowej oraz pomysłowości i sprawności manualnej.

Zajęcia w BP KPCEN we Włocławku (31.05.2016). Fot. I. Lelewska.

Pracując z dziećmi i młodzieżą korzystamy z różnych metod, które w różnym stopniu okazują się skuteczne, wszystko zależy od indywidualnych predyspozycji i potrzeb dziecka. Wprowadzenie dzieci w świat słowa pisanego może przyjąć formę zabawy. Zabawa zaspokaja bowiem różne potrzeby człowieka: psychiczne, fizyczne, duchowe i społeczne. Przynosi radość i zadowolenie ze wspólnego odkrywania i przeżywania treści, w tym treści literackich.

Bibliografia:

1. Dymara Bronisława (red.). *Dziecko w świecie zabawy: zabawa i radość w literaturze, muzyce i życiu codziennym*. Kraków: Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2009.
2. Kędzior-Niczyporuk Elżbieta (red.). *Pedagogika zabawy w edukacji kulturalnej*. Lublin: Wydawnictwo Klanza, 2006.
3. *Metoda KLANZY* [on-line]. [dostęp 29 grudnia 2015]. Dostępny w Internecie: http://www.klanza.org.pl/METODA_KLANZY.
4. Świerczyńska-Jelonek Danuta, Walczewska-Klimczak Grażyna. *Dziecko w dialogu z tekstem literackim*. Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2015.
5. Truskołaska Justyna. *Zabawa jako forma spędzania wolnego czasu*. „Klanza w Czasie Wolnym” 2003, nr 1, s. 3-9.

STRESZCZENIE:

Artykuł dotyczy możliwości wykorzystania pedagogiki zabawy do rozwoju kompetencji czytelniczych. Odwołano się do wybranych form pracy z dzieckiem wykorzystywanych przez nauczycieli bibliotekarzy Biblioteki Pedagogicznej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku.

SŁOWA KLUCZOWE:

pedagogika zabawy, kompetencje czytelnicze, promocja czytelnictwa, Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku.

Anna Puścińska
Biblioteka Pedagogiczna
Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku

Grywalizacja jako element rozwijania zainteresowań czytelniczych

Większość ludzi lubi gry, ale pojęcia „grywalizacja”, „gryfikacja”, „gamifikacja” w powszechnej świadomości nie są już tak znane, nawet wśród osób, które w grywalizacji uczestniczyły lub aktualnie uczestniczą.

Najpopularniejsza definicja pojęcia znajduje się w Wikipedii: [...] wykorzystanie mechaniki znanej np. z gier fabularnych i komputerowych, do modyfikowania zachowań ludzi w sytuacjach niebędących grami, w celu zwiększenia zaangażowania ludzi. Technika bazuje na przyjemności, jaka płynie z pokonywania kolejnych osiągalnych wyzwań, rywalizacji, współpracy itp. Grywalizacja pozwala zaangażować ludzi do zajęć, które są zgodne z oczekiwaniami autora projektu, nawet jeśli są one uważane za nudne lub rutynowe¹.

Dalej możemy przeczytać, że grywalizację można wykorzystać w różnych dziedzinach: marketingu, sprzedaży internetowej i osobistej, szkoleniu pracowników, rozwoju osobistym i zdrowiu, edukacji, finansach, sporcie, rozrywce i spędzaniu wolnego czasu, programach społecznych i ekologicznych, programach rządowych, w produktach².

Gamifikacja – doskonałe narzędzie, angażujące i aktywizujące do działania ludzi w różnym wieku

Stereotypowo o grach komputerowych, a zwłaszcza grach on-line myślimy, że to dość ogłupiająca rozrywka dla nastoletnich chłopców. Nie jest to przekonanie do końca słuszne, bo gamifikacja to doskonałe narzędzie, angażujące i aktywizujące do działania ludzi w różnym wieku. Opiera się nie tylko na mechanizmach związanych z rywalizacją, ale przede wszystkim integruje, stymuluje do współpracy i pomaga w zwiększaniu satysfakcji z codziennego życia.

Badania naukowe nad wpływem gier on-line na jednostkę, prowadzone przez dr Constance Steinkuehler, wykładowcę Uniwersytetu Wisonsin-Madison i eksperta ds. gier i edukacji w administracji Prezydenta Baraka Obamy, wykazały:

- W grach wszyscy są równi. Nie ma płci, rasy czy wieku. Liczy się to, jak dobrym się jest. Dlatego też można wnioskować, że gry uczą tolerancji.
- Gry nie tylko rozwijają nowe umiejętności, których wykształcenie było założone, ale też wspomagają zdobywanie nowej wiedzy, niespodziewanej dla projektujących daną grę.
- Są świetną metodą do walki z analfabetyzmem. Gracze piszą do siebie wiadomości, odbierają komunikaty systemowe, tworzą historie. Wynikiem takiej komunikacji jest umiejętność szybkiego czytania ze zrozumieniem, a czasami nawet zabawy słowne.
- Gry uczą podejmowania decyzji i świadomości, że każdy ruch ma swoje konsekwencje.

¹ Grywalizacja [on-line]. [dostęp: 13.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Grywalizacja>.

² Tamże.

Do tego katalogu można dodać jeszcze, że gry on-line są ponadto doskonałym motywatorem i terenem ćwiczeń dla uczących się języków obcych.

Za polskiego guru gamifikacji uznawany jest Paweł Tkaczyk, autor książki *Grywalizacja. Jak zastosować mechanizmy gier w działaniach marketingowych*. Podał w niej własną definicję pojęcia: *wstrzykiwanie elementów frajdy do czynności, które do tej pory frajdy nie sprawiały. Robi się to najczęściej za pomocą mechanizmów znanych z gier – punktów, tabel wyników, wyzwania czy poziomów*.

Grywalizacja wkracza wielkimi krokami do edukacji i niesie ze sobą olbrzymi potencjał

Grywalizacja ma już ugruntowaną pozycję w biznesie i marketingu, a obecnie wkracza wielkimi krokami do edukacji i niesie ze sobą olbrzymi potencjał. Warto zapoznać się z tym nowym trendem, bo zadziwiająco dobrze odpowiada na potrzeby pokolenia 3F (w języku socjologii oznacza grupę ludzi, której styl życia jest zawsze „on-line”: fun – zabawa, friends – przyjaciele, feedback – opinie, informacje zwrotne). Ministerstwo Cyfryzacji rozważa wprowadzenie jej jako jednej z metod komunikowania się nauczyciela z uczniem. Według P. Tkaczyka szkoła posiada niemal wszystkie cechy gry: współzawodnictwo, niepewność losową, wcielanie się w role, mocne doznania zmieniające rzeczywistość, ciekawość i nagrody. Brakującym ogniwem jest autonomia gracza. Szkoła nie jest grą dobrowolną. Możemy jednak tak aranżować warunki nauki, by wprowadzić element autonomii ucznia – na przykład na poziomie wyboru metod opracowania materiału, tempa lub kolejności realizacji kolejnych celów dydaktycznych. Gra musi być interaktywna – a zatem „wciągnięcie” w nią uczniów jest koniecznością.

Cechy gier wykazują zdumiewające podobieństwo z pedagogiką Montessori

Z grami i grywalizacją każdy z nas zetknął się i styka w życiu codziennym. Nie zawsze to sobie uświadamiamy, ale w dzieciństwie poprzez gry i zabawę ćwiczyliśmy nasze zdolności analityczne, uczyliśmy się przewidywać konsekwencje naszych działań, kształciliśmy umiejętności radzenia sobie z niepowodzeniem w czasie zabaw i gier sportowych, gry wspomagają też socjalizację każdego dziecka.

Piotr Peszko, recenzując książkę Tkaczyka na swoim blogu, wśród mechanizmów gier dostrzega takie, które stanowią podstawę jednego z najpopularniejszych obecnie systemów edukacji alternatywnej – Montessori. Wybitna pedagog, żyjąca na początku XX wieku, z pewnością nie kojarzy się współczesnym z grami. Cechy gier wskazane przez Tkaczyka wykazują jednak zdumiewające podobieństwo z pedagogiką Montessori. Nauka z zasady postrzegana jest raczej jako męczący obowiązek. Tymczasem dwa słowa-klucze tego nowego trendu to „zaangażowanie” i „zabawa”.

Nauczyciele bibliotekarze z Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, dostrzegając ten nowy, bardzo ciekawy trend w nauczaniu, postanowili wykorzystać go w prowadzonych w bibliotece zajęciach dla uczniów z różnych poziomów edukacyjnych. Zaczęliśmy nie od gier wirtualnych, ale takich, które można przeprowadzić w rzeczywistości realnej z grupą uczniów.

Grywalizacja rozpoczyna się od dobrego pomysłu

Grywalizacja rozpoczyna się od dobrego pomysłu, a najlepsze są nierzadko pomysły najprostsze. Sami byliśmy zdumieni, jak doskonale sprawdza się jako element podsumowujący zajęcia nieskomplikowana gra *Ścieżka*. Były już *Bezpieczna ścieżka* przy zajęciach o bezpiecznym Internecie, *Ścieżka bajki*, *Ścieżka historii książki* itp. Podzielona na dwie drużyny grupa uczniów rzuca specjalnie do tej rozgrywki przygotowaną mega-kostką, a wybrany z grupy „pionek” wędruje po polach ścieżki. Pod niektórymi polami ukrywają się pytania związane z tematem zajęć. Drużyna, aby pójść do przodu musi poprawnie odpowiedzieć na pytanie, w przeciwnym razie pionek cofa się o dwa pola. Zaangażowanie i emocje, jakie wyzwała rozgrywka można przyrównać do pojawiających się podczas prawdziwych sportowych mistrzostw. Obserwowanie tych emocji – bezcenne. Ważnym elementem zajęć jest jasne i dokładne wyjaśnienie zasad gry przed przystąpieniem do niej. Unika się wtedy chaosu, a dzieci chętnie i skrupulatnie ich przestrzegają, a także same pilnie czuwają, żeby nie było odstępstw.

Bezpieczna ścieżka, gra edukacyjna dla uczniów młodszych. Fot. A. Puścińska.

W poszukiwaniu pomysłów trafiliśmy na projekt o edukacyjno-kulturowym charakterze we własnym regionie. To *Włocławskie Memory*, gra edukacyjna dla dzieci, młodzieży i dorosłych, przygotowana przez bydgoską Fundację Ari Ari. W grę można grać on-line, ale Biblioteka Pedagogiczna KPCEN we Włocławku otrzymała w darze od Fundacji również papierową wersję gry.

Kolejną propozycję wykorzystania gier w edukacji odnaleźliśmy na stronie Cyfrowej Wyprawki. Gra powstała w ramach projektu Fundacji Panoptikon *Cyfrowa Wyprawka dla dorosłych 2. Trzęsienie danych* i rozgrywana jest w realnej rzeczywistości. To gra karciana dla 2–4 osób, stworzona z myślą o uczniach szkół ponadgimnazjalnych i osobach dorosłych. Można zagrać w nią na lekcji, warsztacie lub po prostu w wolnej chwili ze znajomymi. Gra gwarantuje nie tylko dobrą zabawę, lecz także podpowiada, jak lepiej chronić swoją prywatność w codziennym życiu. Doskonałą okazją do jej wykorzystania była Noc Bibliotek, impreza przeznaczona dla dzieci i dorosłych. Gra ma doskonałe walory edukacyjne, ale wymaga dokładnego zapoznania się z regułami i sposobem gry. Potrzeba trochę czasu, aby się z nimi zaznajomić i wciągnąć w wir zabawy.

Trzęsienie danych podczas Nocy Bibliotek. Fot. A. Puścińska.

Podobne przeznaczenie ma przygotowana przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu planszowa gra *Odkrywcy Internetu*. Na stronie Otwartych Zasobów można się dowiedzieć, że gra jest adresowana do bibliotekarzy, może przydać się też na lekcji w szkole lub do zabawy w domu dla rodziców i dzieci. Celem jest ciekawy i prosty sposób na edukację na temat bezpiecznych zachowań w sieci oraz elementów prawa autorskiego. Podczas gry uczestnicy dowiadują się jak utworzyć bezpieczne hasło, jak dbać o swój wizerunek w sieci i jak respektować prawa autorskie do utworów znalezionych w sieci. Gra przygotowana jest do samodzielnego (kolorowego wydruku), może grać w nią od 2 do 4 osób, a jedna sesja zajmuje około godziny. Grę uzupełniają bogate materiały dodatkowe w tym poradnik dla nauczyciela, bibliotekarza, a nawet plakat promocyjny, który może ułatwić organizację wydarzeń z wykorzystaniem gry.

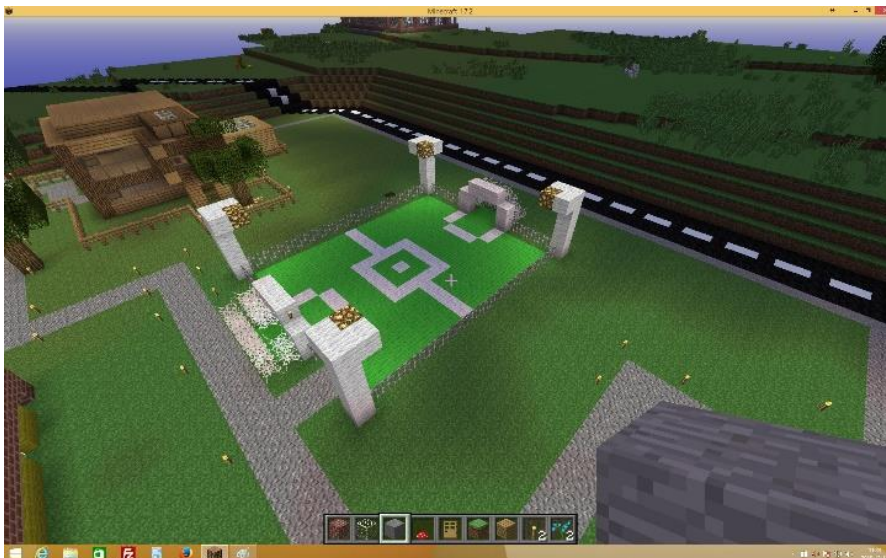

Plansza do gry *Odkrywcy Internetu*. Fot. A. Puścińska.

W Bibliotece Pedagogicznej KPCEN we Włocławku wykorzystujemy w celach edukacyjnych również wirtualne gry on-line. Prowadzimy nowatorskie zajęcia *Z grą Minecraft po województwie kujawsko-pomorskim*. Gra powstała dzięki współpracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Korzystając z map satelitarnych odtworzona została mapa regionu w grze Minecraft, a następnie zbudowano na niej kilkanaście zabytków z całego województwa. Teraz każdy może dołączyć do wirtualnej przestrzeni i zapoznać się z nimi, zbudować swoje oraz wziąć udział w różnych akcjach związanych z historią, sztuką, przyrodą województwa. Kreowanie własnych wirtualnych obiektów budzi w uczestnikach zajęć nieopisany entuzjazm, a efekty pracy są naprawdę imponujące.

Efekt pracy uczniów SP nr 23 z Minecraftem. Fot. A. Puścińska.

Efekt pracy uczniów SP nr 23 z Minecraftem. Fot. A. Puścińska.

Z pozoru tylko kontrowersyjnie brzmi stwierdzenie, że gry planszowe, karciane czy komputerowe mogą przygotować dziecko do wejścia w dorosłe życie poprzez symulację rzeczywistych sytuacji. Osoby dorosłe w grach odreagowują stres oraz przygotowują się do radzenia sobie z sytuacjami konfliktowymi lub niespodziewanymi. Obserwujemy, że elementy grywalizacji na naszych zajęciach naprawdę wnoszą do nich emocjonalny powiew, a tematami, które same w sobie porywające nie są, przydają wiele „fajdy”. Uczestnictwo w grywalizacji pozwala zaangażować uczestników w zajęcia, a czasami zablysnąć również uczniom, którzy w typowych sytuacjach edukacyjnych nie czują się najlepiej.

Netografia:

1. Blog.2EDU [on-line]. [dostęp: 13.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: www.blog.2edu.pl/piotr-peszko.
2. Cyfrowa Wyprawka [on-line]. [dostęp: 13.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: www.cyfrowa-wyprawka.org.
3. Fundacja Ari Ari [on-line]. [dostęp: 13.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: www.ariari.org/pl.
4. Grywalizacja [on-line]. [dostęp: 13.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://paweltkaczyk.com/pl/category/grywalizacja/>.
5. Grywalizacja [on-line]. [dostęp: 13.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Grywalizacja>.
6. Platforma Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu [on-line]. [dostęp: 13.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: www.wbp.poznan.ekursy.eu.

STRESZCZENIE:

W artykule zaprezentowano zalety grywalizacji oraz możliwości jej wykorzystania w pracy nauczyciela bibliotekarza. Odwołano się do doświadczeń Biblioteki Pedagogicznej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku.

SŁOWA KLUCZOWE:

grywalizacja, rozwijanie zainteresowań czytelniczych, Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku.

Joanna Kusowska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu

Bajka autorska

Bajki lubi prawie każde dziecko, choć ja nigdy nie przepadałam za tymi klasycznymi. Mając dwójkę dzieci i podwójną dawkę książek, starałam się wybierać te, które i dla mnie będą atrakcyjne. Po pewnym czasie jednak młodszej córce nie wystarczały już opowieści obramowane sztywno tekstem w książce. Pojawiły się niewygodne pytania w rodzaju: „A czy ta księżniczka naprawdę musiała być nie-szczśliwa? To takie smutne!” Tak więc przeszłam na własne opowiadania. Szybko okazało się, że wzrok mojego dziecka w napięciu skierowany na moje usta, w oczekiwaniu na dalszy ciąg historii, nie jest najlepszym dopingiem dla weny twórczej. Otrzymałam też od córki informację zwrotną, że posiada ona szczególnie ulubione wątki i tematy.

W wymyślaniu opowieści miałam już trochę treningu. Będąc autorką zajęć dla dzieci z zakresu biblioterapii, nie raz, nie dwa musiałam sama coś stworzyć na poczekaniu, nie znajdując niczego o stosownej tematyce bądź objętości, dostosowanej do planowanych zajęć i wieku ich uczestników. I tak z potrzeby wyciszenia mojej córki przed snem zrodziły się *Puchate opowieści*. Nawiązuję w nich do pozycji Doroty Głośnicy *Usypianki zza firanki*, a w szczególności *Kołysanki o barankach*, najukochańszego, z całej książki, wiersza mojej córki.

Przygotowywałam się trochę merytorycznie do każdej wieczornej opowieści, a po zaśnięciu dziecka biegłam notować. Na drugi dzień konsultowałam z córką, czy wersja spisana zgadza się z opowiedzianą. Córka jest również autorką ilustracji wg własnego pomysłu. Nadają się one zarówno do oglądania, jak i do dotykania. Baranki stworzone są z płatków kosmetycznych.

Z opowieści na opowieść wyzwanie było coraz większe. Dziecko w tym wieku (11 lat) rygorystycznie wręcz przestrzega logiki wydarzeń w historyjce. Niemające uzasadnionego logicznie sensu przeskoki akcji były więc błyskawicznie wyłapywane i nieubłagane piętnowane, gdyż córka była zawiedziona.

Tak więc bohaterami *Puchatych opowieści* stały się cztery baranki. W toku tworzenia okazało się, że jest potrzeba, aby dwa z nich były płci żeńskiej. Córka nie zgodziła się na zmianę uprzednio nadanych bohaterom imion na bardziej stosowne, zostały więc te pierwotnie wymyślone. Uważam, że w dobie gender kobiety z brodą i nazwiska typu Szeryl Guzowaty, są jak najbardziej do przyjęcia. ;-)

Wracając do opowieści: co mogą robić moi czterej bohaterowie? Opuszczają potajemnie stado, co jest nie do pomyslenia wśród owiec! I na przykład wędrują do lasu! Nocą!!! W każdym razie tworzą zgrany zespół. Każdy z nich jest inny i każdy pełni w tym zespole niezbędną rolę. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę główny cel historyjek (usypianie) nie są one zbyt dramatyczne. Na zakończenie każdej z nich bohaterowie są już bardzo zmęczeni i śpiący. Oczka im się kleją, główki robią się ciężkie, tak, że nie mogą ich unieść. Idą spać i śpią smacznie wtulone nawzajem w swoje puszyste futerka. Śpi też moja córka, wyobrażając sobie pewnie, że jej poduszka to futerko któregoś baranka (lub owieczki).

W przyszłości może zaistnieć potrzeba napisania opowieści na inny temat, i być może postaram się temu sprostować. Obecnie czytamy *Sprawiedliwość owiec. Filozoficzna powieść kryminalna* Leonie Swann.

Załącznik

Baranki i śnieg

Były raz sobie cztery małe baranki: Kłaczek, Loczek, Puszek i Mały Puchaty Ogonek (Puszek i Loczek to były owieczki, czyli dziewczynki). Mieszkały wraz ze stadem owiec w małej wiosce, w zagrodzie nieopodal lasu.

Pewnego ranka Kłaczka obudziło uczucie, że coś jest nie tak. Zastanawiając się przez chwilę, stwierdził, że słyszy... ciszę. Była to inna cisza, niż ta, którą znał do tej pory. Na przykład nocna cisza była pełna przytłumionych dźwięków: pohukiwania sowy i nawoływania nocnych ptaków w pobliskim lesie czy szumu wiatru wśród traw. Tego dnia ta poranna cisza była bardziej głęboka. Wydawało się mu też, że przez okna owczarni wpada jaśniejsze, niż zwykle, światło dnia.

Kłaczek najpierw podreptał do drzwi. Uchylił je, napierając łebkiem na jedno ze skrzydeł. Ze zdumieniem zobaczył, że cały świat na zewnątrz jest biały! Tak biały, że poraziło go w oczka. Pomrukał kilka razy, ale biel nie zniknęła. Zaalarmował resztę baranków beczaniem. Puszek i Mały Puchaty Ogonek podbiegli do niego i z rozpędu pacnęli go w zadek. Kłaczek, który się tego nie spodziewał, wyleciał na zewnątrz jak wystrzelony z procy. Wpadł cały w tę miękką i puszystą biel.

– Beeeee! Ziiiiimneeeeeee! – zabeczał zdziwiony cienkim głosikiem.

– Ale mięciutkie... – dodał po chwili.

Mały Puchaty Ogonek ostrożnie podreptał za Kłaczkiem. Białe coś sięgało mu prawie do brzuszka. Nie planował tego, ale rozjechały mu się kopytka, i cały zanurzył się w biel.

Puszek i Loczek, już przebudzone i zaciekawione białym światłem płynącym z zewnątrz do środka owczarni, już tłoczyły się w jej drzwiach. Loczek najpierw powąchała, a potem polizała nieznaną biel pod jej nóżkami. Mokre zimno oblepiło jej wysunięty, różowy język.

– ...makuje ...ak ...oda – niewyraźnie powiedziała do Puszka.

– Chodźcie do nas! – zawołał Kłaczek z głębi podwórza do owieczek.

– Do was? Przecież jesteście sam... – zdziwiła się Puszek.

– Jak to sam? Jestem z Małym Puchatym Ogonkiem! – odparł Kłaczek rozglądając się dookoła. Jednak nie zauważył Małego Puchatego Ogonka. " – Dziwne – pomyślał Kłaczek – przecież dopiero tu był...". A głośno powiedział:

– Nie rozumiem... Gdzie on się podział? I zaczął nawoływać:

– Hop hop! Mały Puchaty Ogonku! Gdzie jesteś?

Zupełnie niespodziewanie kilka metrów od Kłaczka poruszył się śnieg. Z bieli wyrzały dwa ciemne oczka.

– Dlaczego tak krzyczysz, przecież cały czas tu jestem! – odezwała się biel z oczami i głosem Małego Puchatego Ogonka.

– Gdzie? – zdziwił się Kłaczek – Nie widzę cię!

– To chyba dlatego, że mamy futerka w podobnym kolorze do tego białego puchu, który w nocy pokrył świat...

Wtem w drzwiach stodoły pojawił się przewodnik stada, stary, wielki baran imieniem Neron. Jego czarna, długa sierść powiewała na zimowym wietrze.

– Maluchy, co robicie? Zimno leci do środka... – Uśmiechnął się i westchnął, jakby przypominały mu się młode lata.

– No tak, pierwszy śnieg... – powiedział.

A mama owca pomyślała: " – Ich pierwszy..."

Baranki baraszkowały na śniegu jeszcze długo. W końcu zmarzły im noski. Wtedy wróciły do stodoły i z apetytem zjadły sianko.

To był bardzo miły dzień.

Anna Marcol

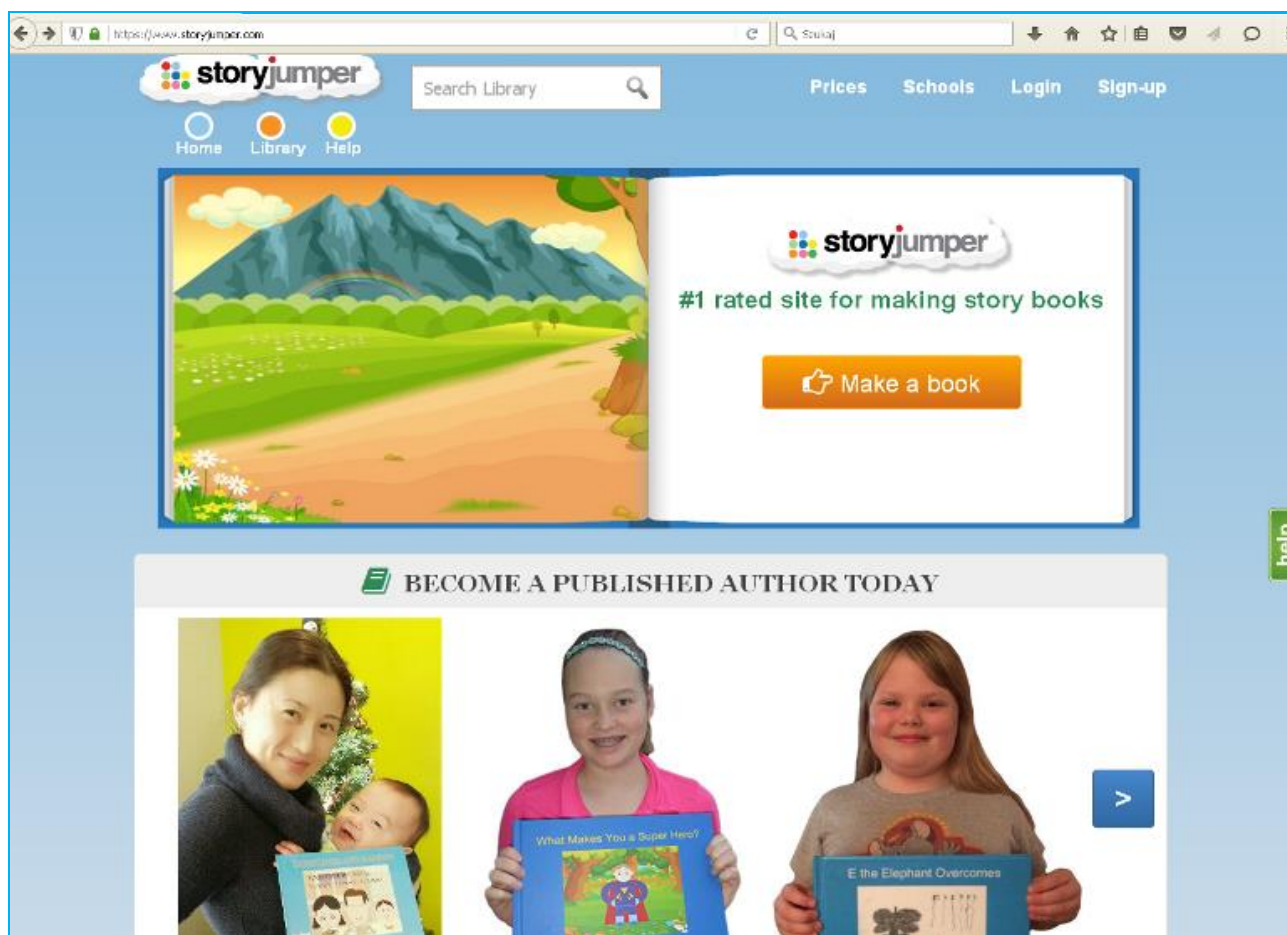
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

StoryJumper – prosty sposób na e-książeczkę

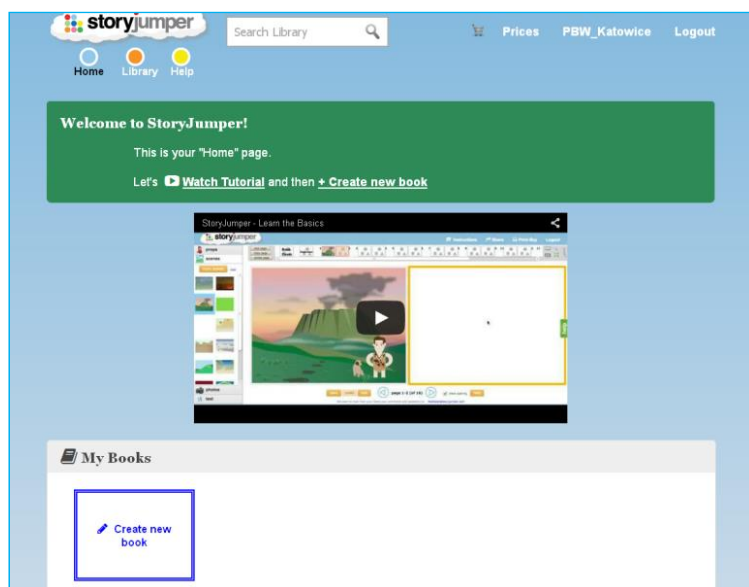

Usługa StoryJumper to narzędzie do tworzenia e-książeczek. Za jej pośrednictwem można opracowywać projekty, które przypominają tradycyjne publikacje dla dzieci oraz przeglądać ich zawartość strona po stronie. Poniżej opisano kolejne etapy rejestracji w usłudze i tworzenia pierwszej e-książki.

KROK 1: Wchodzimy na stronę <https://www.storyjumper.com/>, a następnie wybieramy klawisz **Sign-up**, dzięki któremu można założyć bezpłatne konto.

KROK 2: Uzupełniamy formularz, podając: nazwę użytkownika, hasło (dwukrotnie) oraz datę urodzin, dzięki czemu program będzie mógł określić, czy jesteśmy osobą pełnoletnią. Po uzupełnieniu daty pojawi się okienko, do którego należy wpisać adres e-mail (dzieci podają adresy mailowe rodziców). Osoby pełnoletnie mają możliwość założenia wirtualnej klasy. Wystarczy, że potwierdzą informację: **I am a teacher and I want to use StoryJumper in the classroom with my students.** (W tym przypadku nie będziemy korzystać z tej opcji). Po uzupełnieniu formularza wybieramy niebieski klawisz **Sign-up**.

Create a FREE account

Username: PBWKatowice

Password:

Confirm Password:

Birthday why?
 1982 Apr 9

Email: promocja@pbw.katowice.pl

☐ I am a teacher and I want to use StoryJumper in the classroom with my students.

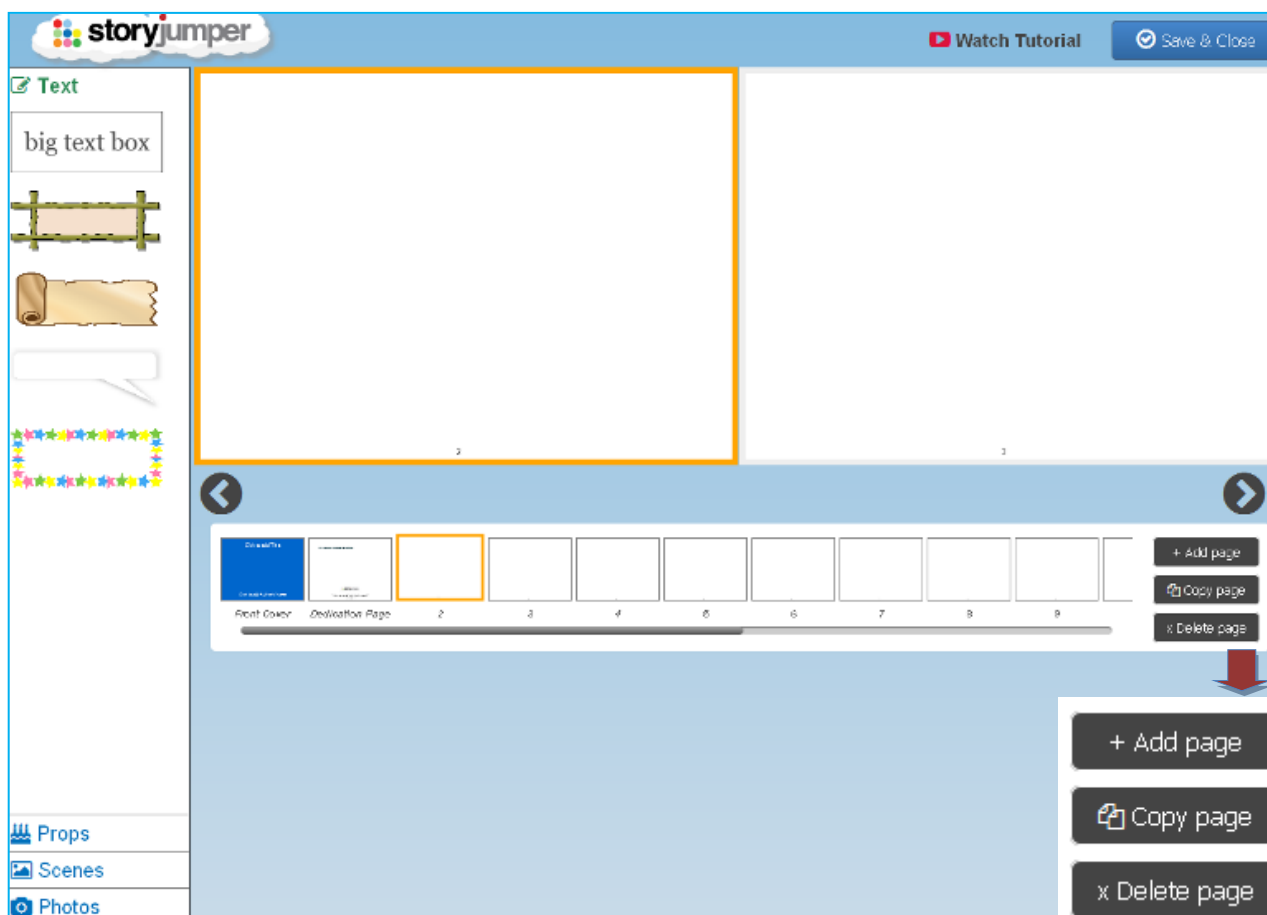
By creating an account, I accept StoryJumper's Terms of Service and Privacy Policy.

Sign-up

Already have an account? [Login](#)

KROK 3: Po zatwierdzeniu danych zostajemy przeniesieni na swoje nowoutworzone konto. Możemy obejrzeć tutorial (w razie potrzeby będzie dostępny także na etapie uzupełniania szablonu) i przystąpić do tworzenia swojej pierwszej e-książeczki. Klikamy w polecenie **Create new book** – znajduje się w dwóch miejscach – nad filmikiem (link) i pod komunikatem **My Books** (niebieski prostokąt).

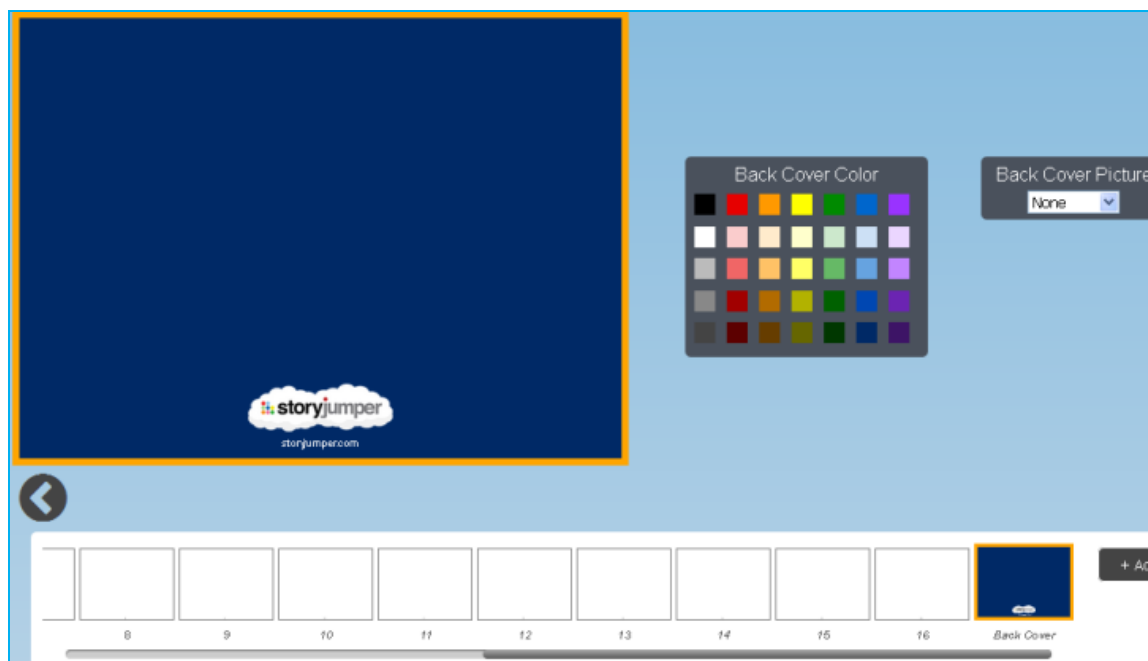
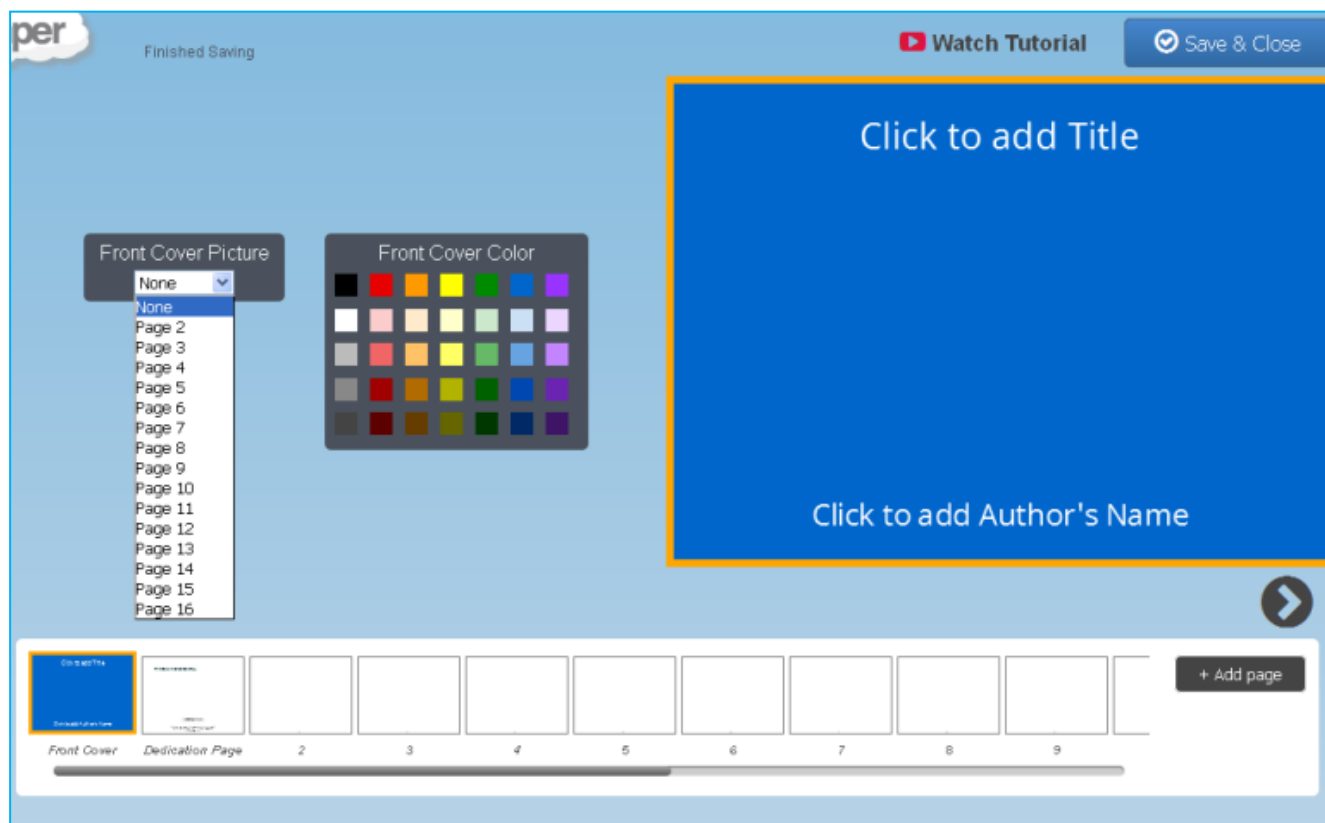
KROK 4: Po otwarciu szablonu komponujemy e-książeczkę poprzez jego uzupełnianie i modyfikację. Możemy obejrzeć filmik, który pokazuje, jak pracujemy w nowej wersji kreatora, ponieważ na początku 2016 roku zmienił się jego wygląd. Istnieje także możliwość ponownego skorzystania z samouczka (**Watch Tutorial**). Pod szablonem znajduje się schemat całej książeczki, dzięki któremu można się zorientować, która strona jest aktualnie uzupełniana. Strony wybieramy za pomocą myszki. Można się między nimi przemieszczać również dzięki strzałkom. Szablon domyślnie składa się z kilkunastu stron. W razie potrzeby zmieniamy ich liczbę. Korzystamy z trzech klawiszy umożliwiających różne operacje na stronach: dodawanie (**Add page**), kopiowanie (**Copy page**) i usuwanie (**Delete page**).

KROK 5: Książeczkę możemy zapisać za pomocą niebieskiego klawisza **Save & Close**. Wówczas opuścimy kreator. Można do niego wrócić wybierając przycisk **Edit**.

KROK 6: Ustawiamy się na przedniej okładce. W tym miejscu wpisujemy tytuł książki oraz nazwisko jej autora (lub np. podtytuł). Wprowadzony tekst można edytować (m.in. zmieniać jego kolor, wielkość, grubość i krój czcionki). Istnieje także możliwość zmiany kolorystyki okładki (**Front Cover Color**) oraz dodania ilustracji, która się na niej pojawi (**Front Cover Picture**) – będzie to obrazek pobrany ze wskazanej przez nas strony.

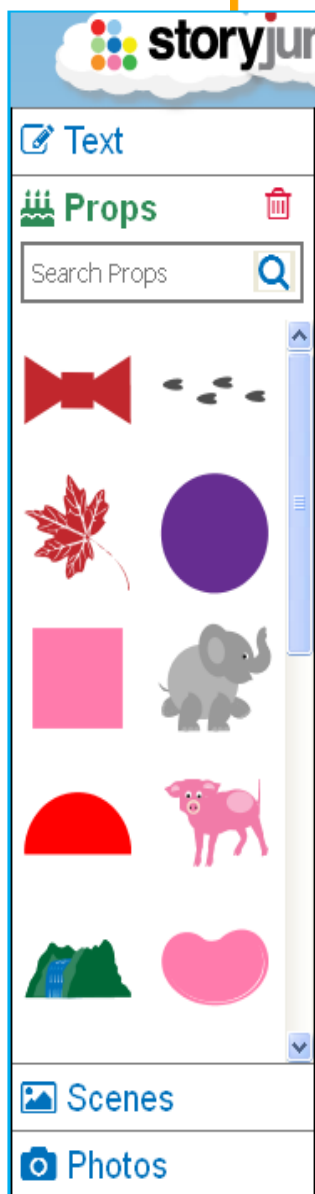
Podobne rozwiązanie zastosowano w przypadku tylnej okładki (**Back Cover**). Do tych miejsc najlepiej wrócić po uzupełnieniu całej książki, ponieważ na razie wskazane strony będą puste. Książeczkę można także pozostawić bez ilustracji wybierając opcję **None**.

KROK 7: Za przednią okładką znajduje się strona z dedykacją, którą można uzupełnić lub zmodyfikować. Kolor, grubość i wielkość liter, krój tekstu itp. w razie potrzeby zmieniamy. Uwaga! Strony z dedykacją nie da się zupełnie skasować. Jeśli nie chcemy dedykacji w swojej książce, usuwamy tekst **This book is dedicated to...** Wówczas pozostanie pusta strona z drobną informacją o usłudze StoryJumper.

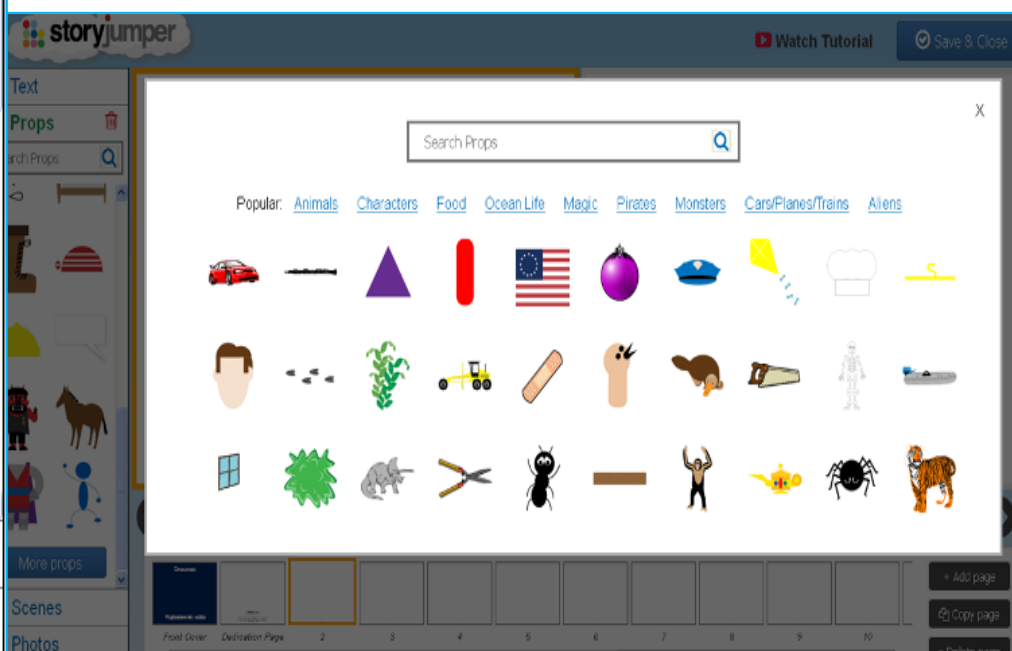
This book is dedicated to...

storyjumper

This book was created & published on StoryJumper™
© 2015 StoryJumper, Inc. All rights reserved.
storyjumper.com

KROK 8: Obok szablonu (po jego lewej stronie) znajdują się elementy, które możemy wykorzystać w historyjce: różnorodne przedmioty i postacie (**Props**), tła (**Scenes**), wyszukane zdjęcia i własne fotografie – jeśli „wgramy” je na konto (**Photos**) oraz pola tekstowe (**Text**). Ich tematyka odpowiada literaturze dziecięcej. Na podglądzie znajdują się przykładowe elementy lub te, z których aktualnie korzystamy – przed tworzeniem książki dobrze jest wybrać tła, przedmioty i postacie, które będą nam potrzebne (należy w nie kliknąć). Istnieje także możliwość dodania własnych postaci i tła, dzięki czemu książeczka przybierze formę relacji ze szkolnej wycieczki, imprezy bibliotecznej itp. Poszukując scenerii, zdjęć i bohaterów historyjki, można korzystać z dołączonych wyszukiwarek (słowa wpisujemy w języku angielskim, język polski można wykorzystać jedynie w wyszukiwarce fotografii).

KROK 9: Po zaznaczeniu strony, którą chcemy uzupełnić, dodajemy tło, postacie i pola tekstowe. Wystarczy, że klikniemy w wybrany element lub przeciągniemy go na wybraną stronę.

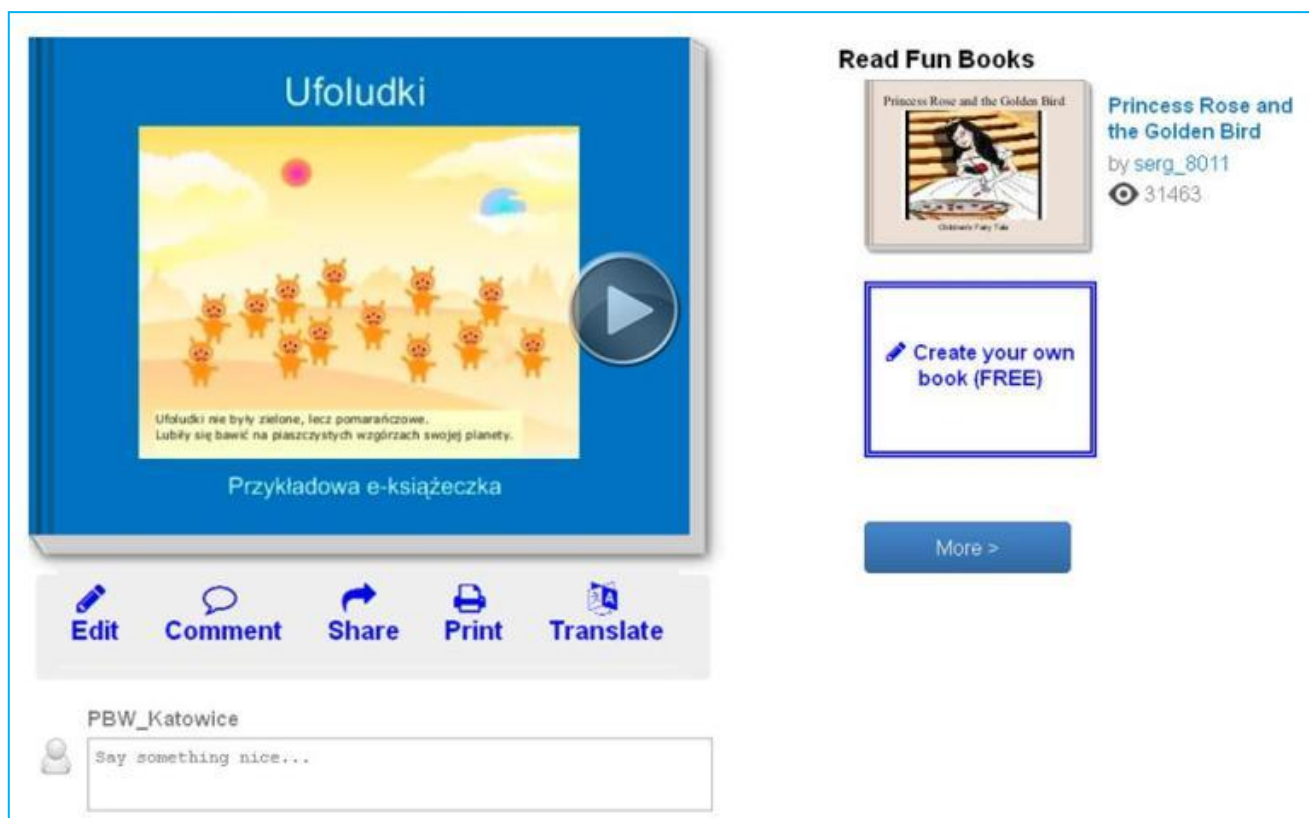
KROK 10: Dodawane elementy możemy edytować (po zaznaczeniu): przesuwać, przestawiać, powiększać i pomniejszać, klonować postacie i przedmioty. Istnieje także możliwość modyfikacji tekstu – jej stopień jest uzależniony od wybranego pola tekstowego.

KROK 11: Po uzupełnieniu szablonu (tyłu stron, ile założyliśmy dla naszej książki) można wrócić na przednią i tylną stronę okładki, aby sprawdzić czy ilustracje, które się na nich pojawiły, nam odpowiadają. W razie potrzeby zamieniamy je na inne.

KROK 12: Gotową książeczkę ponownie zapisujemy (**Save & Close**). Teraz możemy przejrzeć zawartość poszczególnych stron oraz przekonać się, jak zostaną zaprezentowane czytelnikom. Opracowany projekt można nadal modyfikować (**Edit**), dodać do niego komentarz (**Comment**) oraz podzielić się nim (**Share**) poprzez publikację w serwisie, popularyzację za pośrednictwem mediów społecznościowych, osadzenie na stronie internetowej, bądź zezwolenie innym na jego kopiowanie i modyfikację. Warto także wydrukować książeczkę (**Print**) – za darmo można to zrobić tylko raz (wydruk będzie posiadał znaki wodne) oraz sprawdzić, jak będzie się prezentowała w innych wersjach językowych (**Translate**). Należy jednak zaznaczyć, że tłumaczenie nie jest doskonałe. Pozwala jedynie na zorientowanie się w jej tematyce. Z tego miejsca możemy również przystąpić do tworzenia nowej historyjki (niebieski, pusty prostokąt) lub przejść do galerii i obejrzeć prace innych użytkowników (klawisz **More**).

The screenshot displays the 'Read Fun Books' website. On the left, a large blue book cover titled 'Ufoludki' is shown. The cover features a yellow background with a sun, a moon, and a group of orange, cat-like creatures. Below the illustration, the text reads: 'Ufoludki nie były zielone, lecz pomarańczowe. Lubiły się bawić na płaskzystych wzgórzach swojej planety.' Below the book cover, there are five icons with labels: 'Edit', 'Comment', 'Share', 'Print', and 'Translate'. At the bottom left, there is a user profile for 'PBW_Katowice' with a placeholder for a comment: 'Say something nice...'. On the right side, under the heading 'Read Fun Books', there is a book titled 'Princess Rose and the Golden Bird' by 'serg_8011' with 31463 views. Below this, there is a button that says 'Create your own book (FREE)'. At the bottom right, there is a blue button labeled 'More >'. The entire interface is enclosed in a light blue border.

Magdalena Kobylińska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu

Komiks dla początkujących – pierwsze kroki w MakeBeliefs Comix

Komiks powstał na przełomie XIX i XX wieku jako seria powiązanych ze sobą obrazków dokumentujących rzeczywistość. Obecnie stał się oddzielną dziedziną sztuki. Można go także opracować za pomocą kreatorów internetowych.

Na początek kilka słów z teorii komiksu. Komiks charakteryzuje się następującymi cechami:

- stanowi ciąg kadrów w różnych konfiguracjach powiązanych w czasie i przestrzeni tymi samymi postaciami i otoczeniem,
- zawiera dymki z tekstem i myślami bohaterów,
- wykorzystuje wyrazy dźwiękonaśladowcze konieczne do oddania dramaturgii,
- stosuje komentarze narratora w rogach kadrów,
- bohaterowie komiksów często są stereotypowi, przerysowani.

Do zalet komiksu, które decydują o jego popularności, zalicza się:

- dokumentację i interpretację wydarzeń społecznych i historycznych, dnia codziennego w sposób skrótowy i dowcipny,
- wspieranie i zachęcanie do nauki czytania i pisanie, wyrabianie nawyku czytania,
- rozwijanie myślenia abstrakcyjnego,
- wyrabianie dowcipu i przynoszenie radości,
- rozwijanie ciekawości świata, wzbudzanie zainteresowania jego historią (łatwiejsze przyswajanie treści),
- zaspokajanie potrzeby przygód, poprzez identyfikację z bohaterem i jego problemami oraz uczenie ich rozwiązywania.

Komiks można wykorzystać w pracy z najmłodszymi uczniami – przy dużym wkładzie pracy nauczyciela w wykonanie komiksowych kadrów. Oto kilka propozycji:

- Nauczyciel przygotowuje komiks dwuklatkowy do pokolorowania (najpierw w wersji z jedną klatką kolorową, a drugą czarno-białą, a następnie z obydwoma klatkami czarno-białymi); zachowanie tych samych kolorów na obu obrazkach ma na celu uświadomić dziecku, że to jedna historia, przedtem i potem.
- Nauczyciel przygotowuje komiks dwuklatkowy czarno-biały – dziecko uzupełnia brakujące elementy w drugiej klatce komiksu.
- Nauczyciel przygotowuje komiks dwuklatkowy, obrazki są rozcięte; dziecko układa historię i opowiada co było po kolei – stopniowo zwiększamy liczbę klatek.
- Nauczyciel przygotowuje komiks dwuklatkowy – dziecko zastanawia się, jakie mogły być słowa bohaterów – nauczyciel je wpisuje lub nagrywa opowieść, a następnie dziecko tworzy kolejną historię.
- Nauczyciel przygotowuje komiks. Na jego podstawie odczytujemy stan ducha i uczucia bohaterów (nauka komunikacji niewerbalnej, dzięki przerysowanym postaciom uczucia są bardzo widoczne) – ćwiczenie pomocne również przy pracy z dziećmi autystycznymi.

- Nauczyciel przygotowuje komiks dwuklatkowy pusty, który dziecko uzupełnia. Można pozwolić na zupełną dowolność, zadać komiks na temat, określić tylko pojedyncze elementy, np. kto ma być bohaterem; takie ćwiczenie może służyć jako element diagnozy, gdy prosimy np. o narysowanie swoich uczuć, rodziny, aktualnych przeżyć.
- Nauczyciel przygotowuje komiks dotyczący tematu, o którym chce porozmawiać z dziećmi, np. właściwe zachowanie na drodze, pomoc koledze, obrona słabszych, ochrona zwierząt, mycie rąk. Traktuje komiks jako ilustrację do tematyki rozmowy.
- Nauczyciel przygotowuje komiks, a dzieci odgrywają go dramowo – możliwość wczucia się w przygodę, uczucia bohatera i rozwiązania problemów z jego pomocą.

Komiks można także wykorzystać w pracy ze starszymi uczniami – przy mniejszym wkładzie pracy nauczyciela w wykonanie komiksowych kadrów lub przewidując jego samodzielne opracowanie przez uczniów. Oto kilka propozycji:

- Nauczyciel narzuca tematykę komiksu. Uczniowie uczą się planowania – najpierw wymyślają swoją historyjkę, następnie wymyślają scenorys, rozpisują sceny na kadry komiksowe (pamiętając o dymkach, wyrazach dźwiękonaśladowczych, literach drukowanych), później wykonują komiks, na koniec go prezentują.
- Uczniowie przekładają opowiadanie lub wydarzenie na komiks i odwrotnie.
- Uczniowie w parach wymyślają różne dialogi do przygotowanego przez nauczyciela komiksu z pustymi dymkami; następnie tworzą komiksy do uzupełnienia dla kolegi z pary.
- Uczniowie odgrywają komiksy lub czytają je z podziałem na role.
- Uczniowie wymyślają komiks do przygotowanego przez nauczyciela dialogu, ilustrują komiksem sceny z lektur (główny bohater może u każdego wyglądać inaczej).
- Uczniowie uzupełniają wypowiedzi komiksowych bohaterów o wyrazy dźwiękonaśladowcze i symbole, ożywiając w ten sposób dialog i akcję.
- Uczniowie tworzą książeczki komiksowe na różne tematy, które sami określają lub są narzucane przez nauczyciela, np. kronika klasy, relacja z wycieczki, dni patrona, nasze marzenia, najlepszy dzień roku szkolnego, itp. Można umieścić je na stronie szkoły, wysłać do rodziców, zrobić wystawę w klasie.
- Wszyscy uczniowie z klasy tworzą jeden komiks na narzucony temat, każdy po jednym kadrze. Po jego wydrukowaniu sklejać je przypadkowo (wychodzą śmieszne historie) lub układają logicznie (dopasowując elementy, by powstała sensowna całość).
- Nauczyciel przygotowuje komiks, uczniowie uzupełniają dymki – w języku polskim, różnymi stylami (po staropolsku, slangiem piłkarskim, gwarą uczniowską). Mogą też ćwiczyć dialogi w języku obcym. Później sami przygotowują scenki i ilustrują je językowo.

Teraz przejdziemy do obsługi MakeBeliefs Comix – jednej z najłatwiejszych aplikacji do tworzenia komiksów. Jest darmowa, nie ma konieczności rejestracji. Po skończonej pracy z komiksem możemy go wysłać mailem, wydrukować lub zapisać na swoim komputerze. Nie możemy do niego dodać własnych zdjęć. Tworząc historyjkę trzeba pracować na tych postaciach i elementach kadru, które umieszczono w aplikacji.

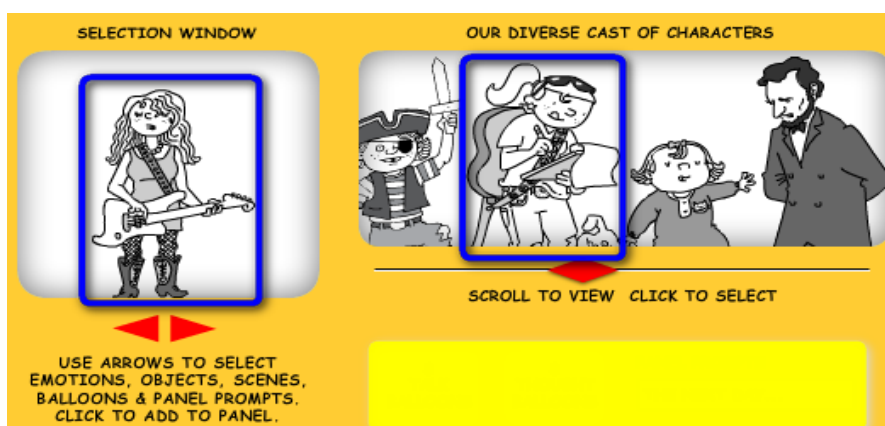
1. Wchodzimy na stronę <http://www.makebeliefscomix.com/Comix/>.

Rysunek 1: Okno tworzenia komiksu z zaznaczonym wyborem ilości klatek.

Mamy tutaj możliwość wybrania od 2 do 4 kadrów i możemy je zmieniać w każdej chwili wybierając odpowiednią miniaturę w **Panel choices – select one**. Pracujemy na kadrze wyróżnionym na czerwono (rys. 1).

2. Wypełniamy kadry postaciami.

Rysunek 2: Wybór postaci.

W oknie **Our diverse cast of characters** – za pomocą suwaka – wybieramy określoną postać. W oknie **Selection window** możemy wybrać jej inne „wcielenia”. Zatwierdzamy wybór klikając w postać z okienka **Selection window** (rys. 2).

3. Wybieramy sceny.

W oknie **Select from our words, objects and backgrounds** klikając w lewy dolny róg, trafiamy do ilustracji z różnymi miejscami, w których może rozgrywać się akcja komiksu. W oknie **Selection window** możemy przejrzeć proponowane miejsca. Zatwierdzamy wybór klikając w miejsce z okienka **Selection window** (rys.3).

Rysunek 3: Wybór scen, w których rozgrywa się akcja.

4. Wybieramy kolor tła.

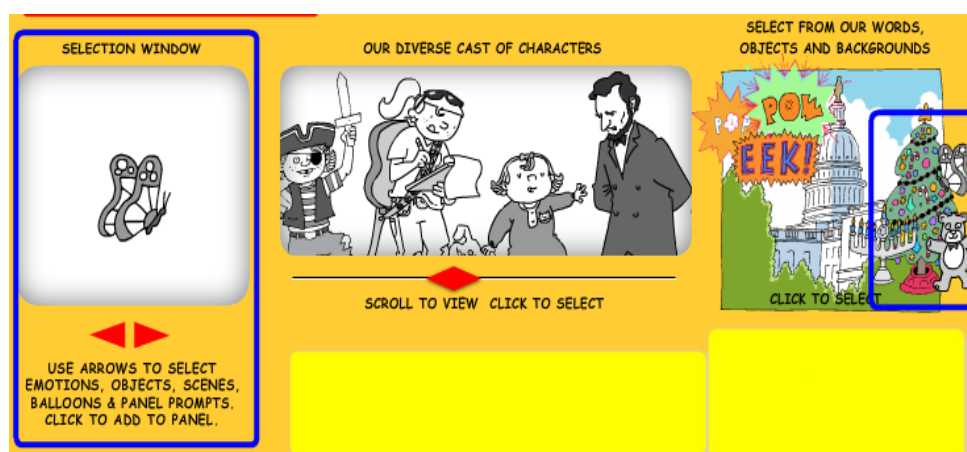
Z paska **Background colors** wybieramy kolor, który od razu pokazuje się w aktywnym kadrze komiksu (rys. 4).

Rysunek 4: Wybór koloru tła.

5. Wybieramy obiekty.

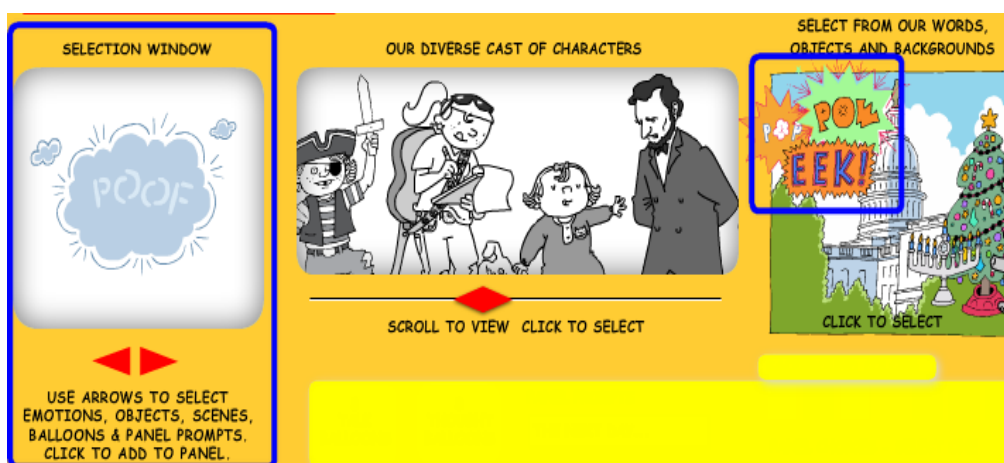
W oknie **Select from our words, objects and backgrounds**, klikając w prawy dolny róg, mamy dostęp do przedmiotów, którymi możemy uzupełnić nasze kadry. W oknie **Selection window** możemy przejrzeć proponowane przedmioty. Zatwierdzamy wybór klikając w obiekt z okienka **Selection window** (rys. 5).

Rysunek 5: Wybór obiektów.

6. Wybieramy wyrazy dźwiękonaśladowcze.

W oknie **Select from our words, objects and backgrounds** klikając w prawy górny róg mamy dostęp do wyrazów dźwiękonaśladowczych, o które możemy uzupełnić nasze kadry. W oknie **Selection window** możemy przejrzeć proponowane wyrazy. Zatwierdzamy wybór klikając w wyraz z okienka **Selection window** (rys. 6).

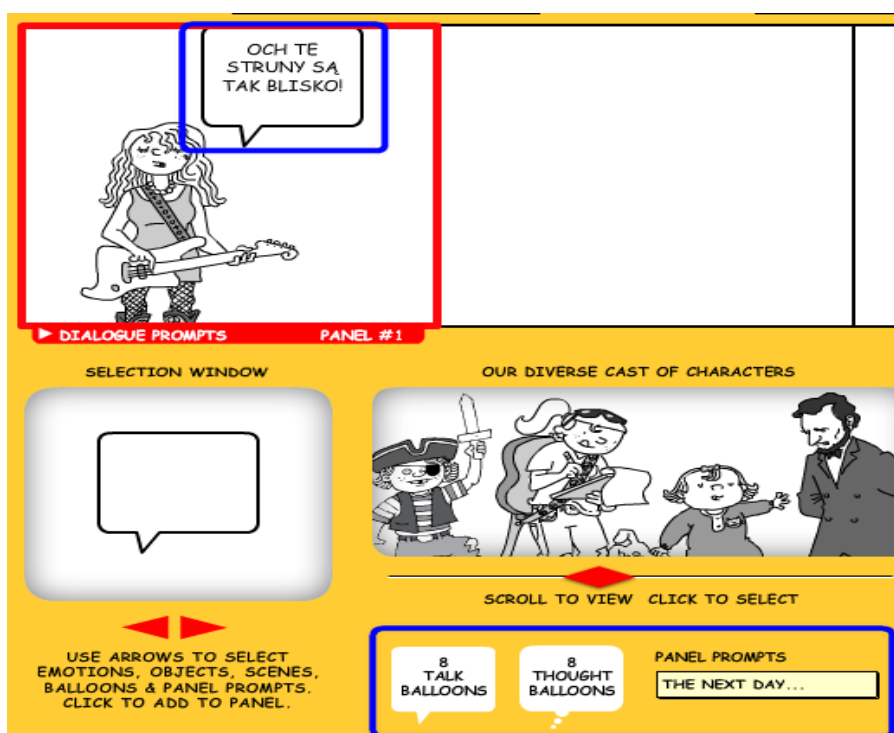
Rysunek 6: Wybór wyrazów dźwiękonaśladowczych.

7. Dodawanie tekstu.

Na dole ekranu znajdują się symbole dymków do rozmowy **Talk balloons**, dymki do wpisywania myśli **Thought balloons** i teksty wprowadzające **Panel prompts**.

W oknie **Selection window** możemy przejrzeć proponowane wielkości dymków. Zatwierdzamy wybór klikając w postać z okienka **Selection window**. Dymek pojawia się w aktywnym oknie. Zaznaczając tekst możemy wpisać własny. Można korzystać z polskich znaków, jednak po przetworzeniu pojawiają się krzaczki.

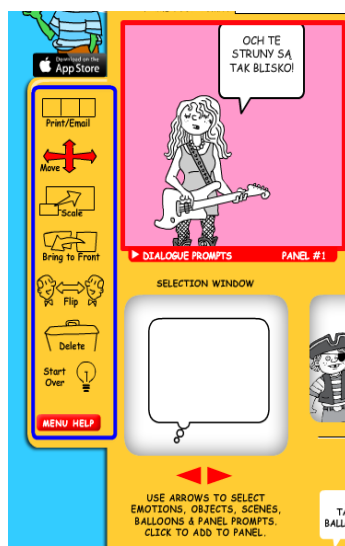
Teksty wprowadzające **Panel prompts** pojawiają się w kadrach w formie żółtych pasków. Po kliknięciu w pasek z napisem **The next day...** w oknie **Selection window** możemy przejrzeć proponowane teksty wprowadzające. Zatwierdzamy wybór klikając w pasek z okienka **Selection window**. Możemy wpisać własny tekst wybierając pasek **Type your own...** (rys. 7).

Rysunek 7: Tekst w kadrze.

8. Praca z obiektami w kadrach.

Po lewej stronie okna znajduje się pomocnicze menu, które umożliwia kolejno: przesuwanie obiektów – **Move**, ich pomniejszanie lub powiększanie – **Scale**, przesuwanie na pierwszy lub drugi plan – **Bring to Front**, utworzenie odbicia lustrzanego – **Flip**, usunięcie obiektu niepotrzebnego – **Delete** oraz porzucenie dotychczasowej pracy i rozpoczęcie wszystkiego od nowa – **Start Over**. Za każdym razem najpierw klikamy na ikonkę w menu, a następnie na obiekt, nad którym chcemy popracować (rys. 8).

Rysunek 8: Praca nad kadrami przy użyciu menu.

9. Podawanie tytułu i autora.

Nadajemy tytuł naszemu komiksowi wypełniając pole **Name your comix** i podajemy swój pseudonim artystyczny w polu **Author's Name** (rys. 9).

Rysunek 9: Nadanie tytułu i podpis autora.

10. Wydruk / przesłanie / zapis komiksu.

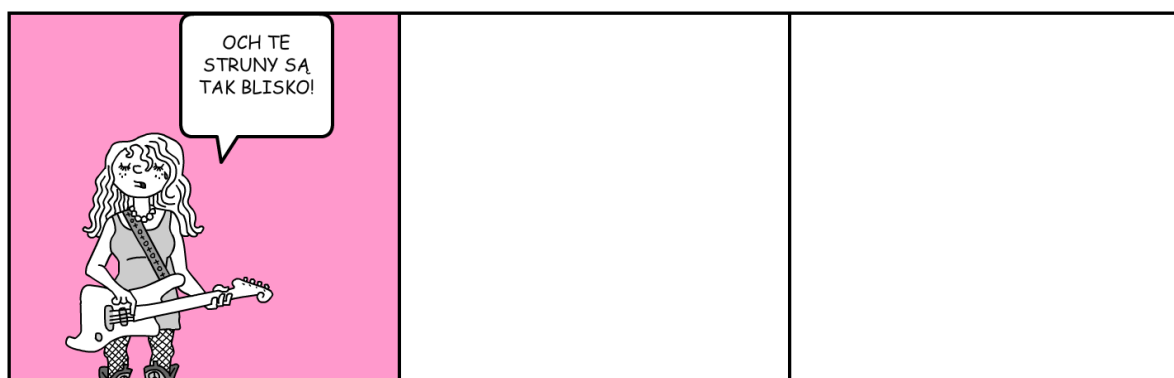
Po zakończeniu prac nad komiksem, klikamy w strzałkę z napisem **Next**, która znajduje się z prawej strony ekranu. Strzałka przenosi nas do okna wyboru 3 opcji, umożliwiających:

- powrót do edycji (**Go back and Edit**) lub tworzenie nowego komiksu (**Create new comix**),
- wydrukowanie komiksu (**Print**) lub zapisanie go na swoim komputerze w formie obrazu (**Save image to disk**),
- wysłanie mailem, po wypełnieniu formularza i jego zatwierdzeniu przyciskiem **Email comix** (rys. 10).

Rysunek 10: Zakończenie pracy nad komiksem.

11. Zakończenie pracy.

Na zakończenie otrzymamy taki obrazek, jak na rys. 11 (w tym przypadku wypełniono tylko jedną klatkę komiksu – tworzoną historyjkę można uzupełnić).

This comic strip was created at MakeBeliefsComix.com. Go there to make one yourself!

Rysunek 11: Komiks zapisany na dysku.

Praca z MakeBeliefs Comix daje dużo satysfakcji i zapewnia dobrą zabawę. Trzeba pamiętać jednak, że tworzenie komiksu zaczyna się od pomysłu, określenia jego tematyki i przemyślenia tego, co chcemy przekazać.

Bibliografia:

1. Bogacz Mirosława. *Manga w bibliotece szkolnej – kłopot z „niepohamowanymi obrazami”*. „Biblioteka w Szkole” 2001, nr 2, s. 6.
2. Bojda Wioletta. *Wojenne obrazki, czyli Holocaust w komiksie*. „Guliwer” 2009, nr 1, s. 75-86.
3. Borowkin Stanisław. *Komiks: cechy, propozycje metodyczne*. „Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII” 1991/1992, nr 1/2, s. 19-29.
4. Defratyka Alicja (oprac.). *Komiksy o tematyce ekonomicznej: III edycja*. Warszawa: Forum Obywatelskiego Rozwoju, 2011.
5. Grodecka Ewa. *Komiks: wstydlivy wytwór popkultury czy gatunek paraliteracki, z którym warto się zaprzyjaźnić?* „Język Polski w Gimnazjum” 2009/2010, nr 4, s. 51-57.
6. Gromadzińska Beata. *O dydaktycznych pożytkach komiksu*. „Język Polski w Gimnazjum” 2008/2009, nr 1, s. 55-62.
7. Grześlak Michał. *Komiks na lekcji, ale bez uwag w dzienniczku*. „Uczę Nowocześnie” 2012, nr 2, s. 28-34.
8. Janczak Dorota. *Edukacyjne możliwości wykorzystania komiksu*. „Meritum” 2008, nr 3, s. 91-93.
9. Janczak Dorota. *Fotokomiksy w programie PowerPoint: krok po kroku*. „Biblioteka – Centrum Informacji” 2009, nr 2, s. 9-11.
10. Kawka Magdalena. *Czytamy i redagujemy komiks, czyli jak zaplanować i zorganizować proces uczenia się*. „Biblioteka w Szkole” 2001, nr 4, s. 21.
11. Kmiec Joanna. *Wartości edukacyjne komiksu*. „Wychowanie w Przedszkolu” 2010, nr 9, s. 25-28.
12. *Komiks* [on-line]. [dostęp: 07.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Komiks>.
13. *Komiksy. Przegląd narzędzi* [on-line]. [dostęp: 07.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ceo.org.pl/pl/cyfrowaszkola/news/komiksy>.
14. Korzeniec Alina. *Tworzę komiks: propozycja konkursu w szkole podstawowej*. „Biblioteka w Szkole” 2001, nr 9, s. 17.
15. Krajewska Anna Maria. *Siedem dni i sześć nocy: obrona Westerplatte*. „Guliwer” 2009, nr 1, s. 45-52.
16. Książek-Szczepanikowa Aniela. *Projektowanie komiksów na lekcjach języka polskiego*. „Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII” 1997/1998, nr 6, s. 38-43.
17. Lasota Ilona. *Wszędzie dobrze, gdzie jesteśmy...* „Polonistyka” 2010, nr 5, s. 38-44.
18. Majewski Tomasz. *Komiks i animacja, czyli tożsamość przepracowana*. „Dialog” 2009, nr 10, s. 94-107.
19. Olejarnik Joanna. *Komiks i literatura wojenna*. „Polonistyka” 2006, nr 2, s. 44-49.
20. Olkusz Jolanta. *Utwory komiksowe w ocenie dzieci sześciolletnich: literatura w obrazkach*. „Wychowanie w Przedszkolu” 2007, nr 10, s. 5-11.

21. Rusek Adam. *Czy grozi nam cywilizacja obrazkowa?* „Poradnik Bibliotekarza” 2001, nr 9, s. 8-11.
22. Rusek Adam. *Tarzan, Matołek i inni: cykliczne historyjki obrazkowe w Polsce w latach 1919-1939*. Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2001.
23. Smoleńska Aleksandra. *Zmienne losy komiksu*. „Poradnik Bibliotekarza” 2002, nr 7-8, s. 7-10.
24. Sobczyk Jolanta. *Nie bójmy się komiksów*. „Język Polski w Gimnazjum” 2003/2004, nr 2, s. 49-60.
25. Sochocka Dorota. *Powstanie Warszawskie w komiksie*. „Guliwer” 2009, nr 2, s. 22-25.
26. Sommerfeld Aleksandra. *Wystarczy zabawny komiks*. „Życie Szkoły” 2008, nr 1, s. 12-18.
27. Szeffler Elżbieta. *Historyjki obrazkowe dla dzieci w czasopismach i książkach – zbiorach*. „Życie Szkoły” 2012, nr 3, s. 12-16.
28. Szyłak Jerzy. *Komiks w kulturze ikonicznej XX wieku: wstęp do poetyki komiksu*. Gdańsk: „Słowo/Obraz Terytoria”, cop. 1999.
29. Szyłak Jerzy. *Komiks: świat przerysowany*. Gdańsk: „Słowo/Obraz Terytoria”, cop. 1998.
30. Szyłak Jerzy. *Poetyka komiksu: warstwa ikoniczna i językowa*. Gdańsk: „Słowo/Obraz Terytoria”, cop. 2000.
31. Toeplitz Krzysztof Teodor. *Sztuka komiksu: próba definicji nowego gatunku artystycznego*. Warszawa: „Czytelnik”, 1985.
32. Walter Bartłomiej. *Nowy sposób przekazu: komiks dla dzieci*. „Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII” 1991/1992, nr 3, s. 51-55.

Anna Marcol

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

ToonDoo – tworzymy e-komiks

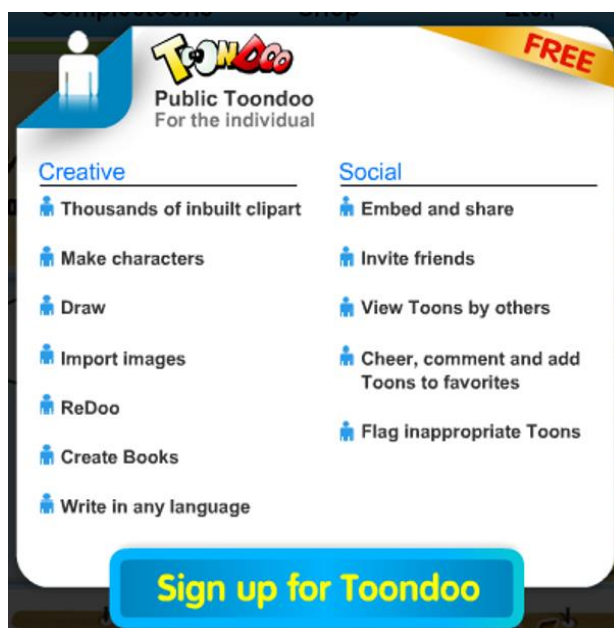
ToonDoo to usługa internetowa do opracowywania komiksów, które można łączyć w elektroniczne książeczki. Tworzenie komiksu opiera się na doborze layoutu, tła i postaci oraz dołączeniu chmurki z tekstami.

Poniżej pokazano kolejne etapy opracowywania prostej, pojedynczej historyjki. Projektowany komiks będzie nawiązywał do noweli *Latarnik* Henryka Sienkiewicza.

KROK 1: Wchodzimy na stronę <http://www.toondoo.com/>. Klikamy w czerwony klawisz znajdujący się w prawym górnym rogu (**Sign Up for FREE!**). Aby tworzyć komiks, musimy założyć konto (osoby niezalogowane mogą jedynie przeglądać prace udostępnione przez innych użytkowników).

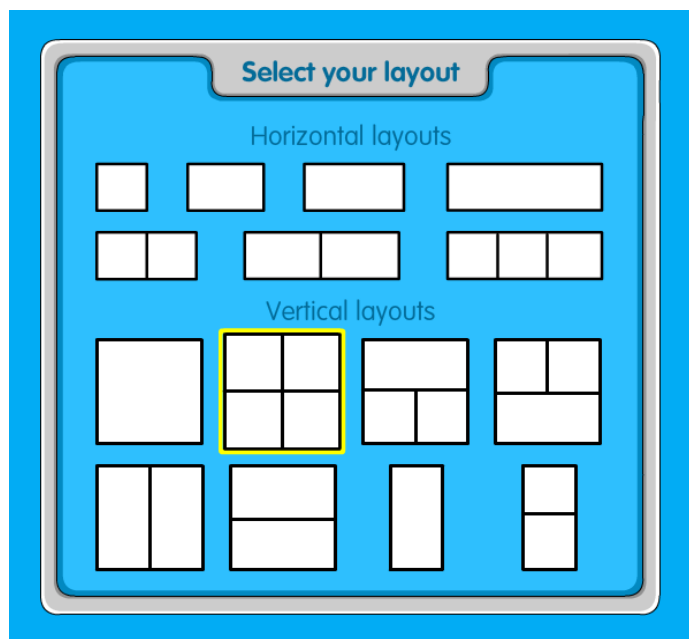

KROK 2: Usługa proponuje nam dwa rodzaje kont – odpłatne i darmowe. Zakładamy konto bezpłatne, które pozwala na korzystanie z podstawowych funkcji aplikacji. Po kliknięciu w klawisz **Sign up for Toondoo** podajemy: nazwę użytkownika (nick), hasło i adres mailowy. Kiedy rejestracja zostanie pomyślnie przeprowadzona, pojawi się czerwony napis: *Congratulation!*

KROK 3: Logujemy się w usłudze, podając nasz nick i hasło. Po kliknięciu w klawisz **Sign in**, przystępujemy do tworzenia pierwszego komiksu.

KROK 4: Wybieramy klawisz **CREATE**, który znajduje się w prawym górnym rogu. Tworzenie historyjki możemy także rozpocząć od kliknięcia w przyciski **Create Toon** (zakładka **Toons**) oraz **ToonDoo Maker** (zakładka **Tools** lub przycisk w prawej części ekranu).

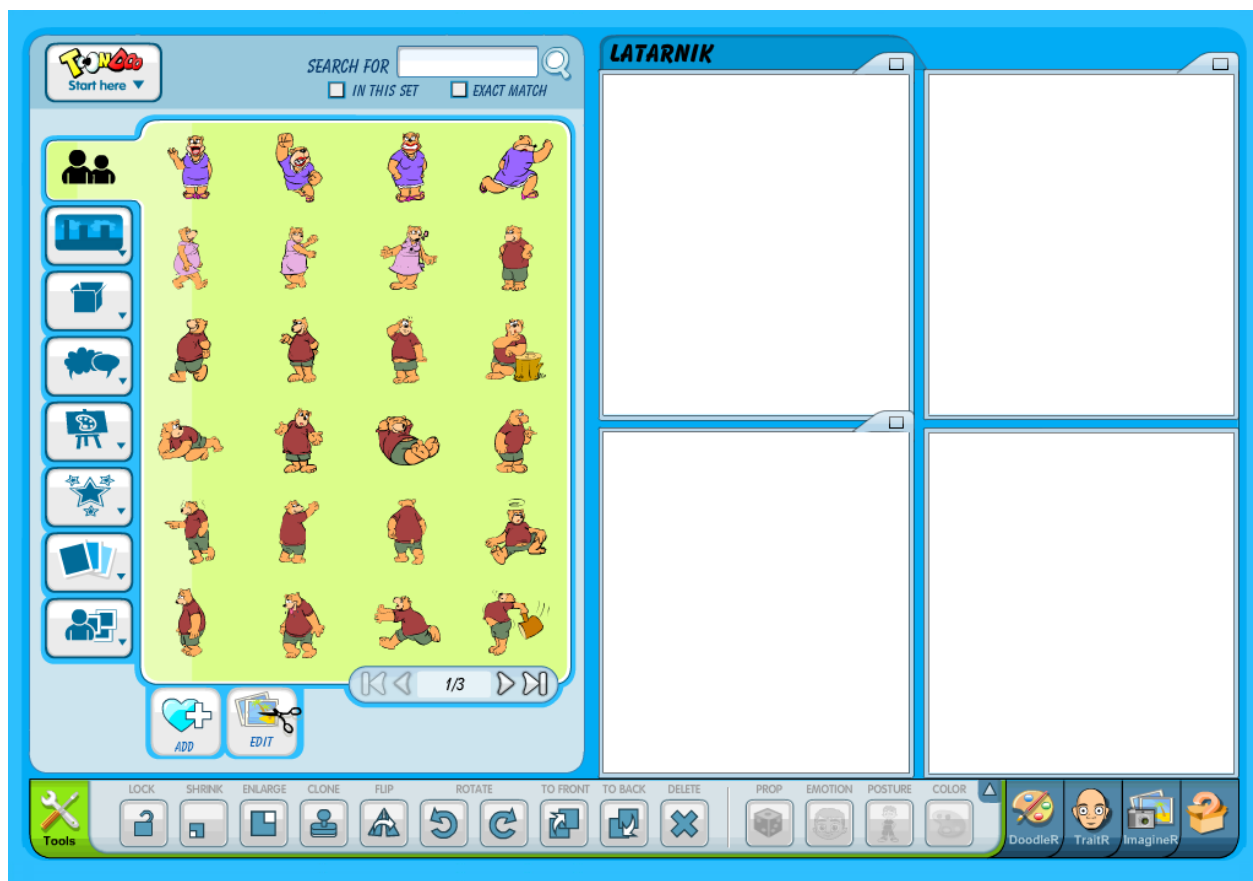

KROK 5: Na ekranie pojawią się szablony, które stanowią podstawę każdego komiksu tworzonego w ToonDoo. Zawierają od jednego do czterech okienek. Jeżeli utworzony komiks zamierzamy wykorzystać w książeczce komiksowej, musi mieć kształt poziomy (**Horizontal layouts**). Pionowe kształty (**Vertical layouts**) nie są obsługiwane przez książeczkę, służą bowiem do opracowywania pojedynczych historyjek. Jeden z takich szablonów – okno z czterema kwadratami – wykorzystamy w tym ćwiczeniu.

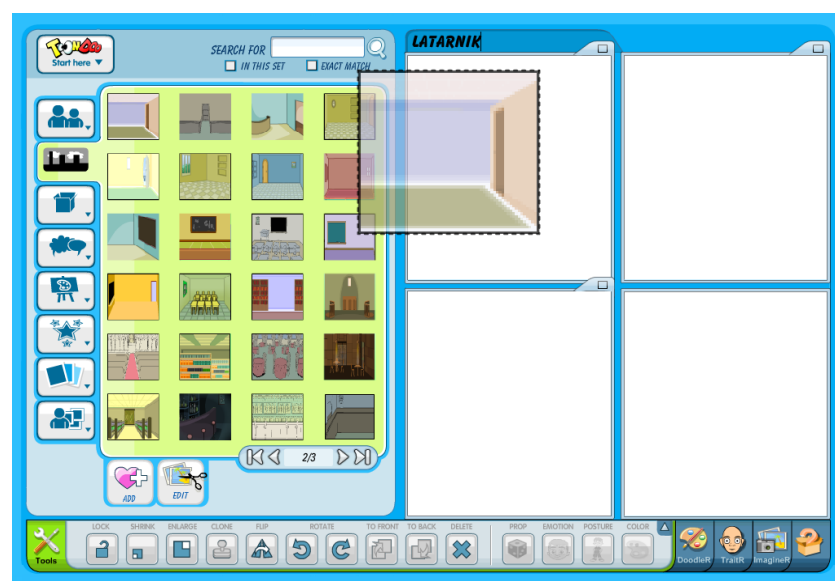
KROK 6: Trafiamy do kreatora, w którym będziemy opracowywać komiks. Można korzystać z gotowych elementów (co zostanie pokazane na kolejnych ilustracjach) lub tworzyć własne.

U góry, po lewej stronie, udostępniono zakładkę **ToonDoo – Start here**, w której znajdują się przyciski umożliwiające m.in. zapis komiksu, tworzenie nowej historyjki lub edytowanie zapisanego wcześniej projektu.

Obok tego klawisza znajdziemy także wyszukiwarkę (**SEARCH FOR**), ułatwiającą odszukanie przydatnych materiałów (słowa kluczowe wpisujemy w języku angielskim). Od razu możemy również zatytułować komiks, nanosząc odpowiedni wyraz (wyrazy) w miejsce słowa **UNTITLED**. W tym przykładzie wykorzystamy tytuł noweli H. Sienkiewicza.

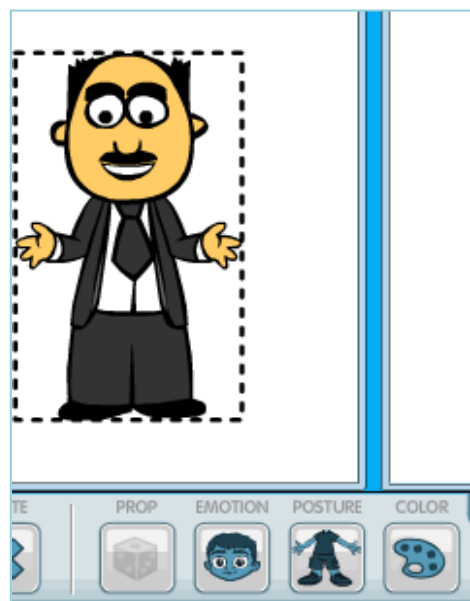
Pod klawiszem **ToonDoo – Start here** znajdują się zakładki, oznaczone ilustracjami, które zawierają pogrupowane postacie, tła, przedmioty, chmurki, do których należy wpisać tekst, bohaterów komiksowych i elementy opracowane przez konkretnych rysowników, ilustracje specjalne (pogrupowane w działach **Christmas**, **Magic** i **Manga**), cliparty oraz galerię, umożliwiającą gromadzenie własnych elementów, na bazie których można opracować komiks. UWAGA! Układ poszczególnych klawiszy jest zależny od wybranego szablonu.

KROK 7: Tworzenie komiksu najlepiej rozpocząć od doboru tła. W tym przypadku wybieramy kategorię **Indoors**. Umieszczono w niej widoki różnych wnętrz. W związku z tym, że cała historyjka będzie się rozgrywała w tym samym pomieszczeniu, przeciągamy identyczne tło do każdego z czterech okienek.

KROK 8: Dobieramy postacie (dział **Characters**) i ewentualne przedmioty, które przeciągamy na tło. Bohaterami tego komiksu są Skawiński i Falconbridge. Umieszczamy ich w poszczególnych okienkach, zgodnie z wypowiedzianym tekstem.

KROK 9: Wybraną postać możemy edytować. Wystarczy ją zaznaczyć i kliknąć w odpowiedni przycisk. Po wyborze klawisza **EMOTIONS** zmieniamy emocje bohaterów. Kolejne klawisze umożliwiają z kolei zmianę ich postawy (**POSTUR**) i koloru (**COLOR**) – postać może być kolorowa, czarno-biała lub przybrać charakter cienia. Pod postacią znajduje się także klawisz **PROP**. Na niniejszej ilustracji nie jest aktywny, ponieważ służy do edytowania przedmiotów wprowadzonych do komiksu. Uaktywnia się po ich zaznaczeniu.

KROK 10: W dolnej części strony umieszczono przyciski umożliwiające dalszą edycję postaci. Możemy ją zabezpieczyć przed zmianami (**LOCK**), pomniejszyć (**SHRINK**), powiększyć (**ENLARGE**) i sklonować (**CLONE**). Przewidziano też odbicie lustrzane (**FLIP**), możliwość obracania postaci (**ROTARE**), jej przesuwanie przed (**TO FRONT**) bądź za inne przedmioty (**TO BACK**) oraz usuwanie (**DELETE**). Te same klawisze przydają się podczas edytowania przedmiotów i chmur.

KROK 11: W zakładce **TEXTS** szukamy chmurek, do których wpisujemy rozmowę między bohaterami historyjki. W tym przypadku przeciągamy chmurki do każdego okienka. Po zaznaczeniu każdą z nich można edytować, np. powiększać i pomniejszać. Istnieje także możliwość skierowania „ogonka” chmurki do wybranej postaci.

KROK 12: Gotowy komiks zapisujemy (w razie potrzeby będzie go można zmodyfikować). Klikamy w przycisk **ToonDoo – Start here**, a następnie wybieramy klawisz **SAVE** lub **SAVE AS**. Pojawi się okno, do którego należy wpisać tytuł komiksu (**TITLE**) – jeśli nie zrobiliśmy tego wcześniej. Można także dodać jego krótki opis (**DESCRIPTION**) i słowa kluczowe (**TAGS**). Jeżeli chcemy pozwolić innym użytkownikom na redagowanie naszej historyjki oraz jej wykorzystywanie – zaznaczamy okienka, które znajdują się pod słowami kluczowymi. Należy także zwrócić uwagę na opcje (**OPTIONS**). Tutaj decydujemy, czy udostępniamy komiks publicznie (**Publish to the Word!**), wysyłamy go do znajomych (**Share with friends!**) lub zachowujemy wyłącznie dla siebie – opcja środkowa (**Keep it private!**).

TITLE

Latarnik

DESCRIPTION

toon description..

TAGS

Separate tags using space. Ex: humor politics caricatures

English

LET OTHERS REDOO

ALLOW OTHERS TO PURCHASE THIS TOON

PUBLISH

CANCEL

Options

Publish to the world! (Everyone gets to see it.)

Keep it private! (For your eyes only.)

Share with friends! (Only your friends get to see it.)

Kindly enter mail IDs separated by commas.

KROK 13: Po zapisaniu komiksu pojawi się okienko, które umożliwi nam pozostanie w kreatorze (**OK!**), przejście na stronę główną (**Goto Page**) lub jego wydruk (**Print Toon**).

KROK 14: Po przejściu na stronę główną możemy zobaczyć efekt swojej pracy. Wchodzimy do zakładki **Toons**, a następnie wybieramy opcję **My ToonDoos**. Trafiamy do działu, w którym będą zapisywane komiksy. Te, które upublicznimy, zostaną oznaczone zielonym kółeczkiem. Natomiast przy komiksach o charakterze prywatnym będzie wyświetlane czerwone kółko. **UWAGA!** Jeżeli zdecydujemy się na wykorzystanie prywatnych komiksów w e-książeczce, która – tworzona w ramach bezpłatnego konta – zostanie opublikowana w galerii ToonDoo, znajdujące się w niej komiksy zostaną udostępnione wszystkim zainteresowanym, bez względu na ich status (prywatne, publiczne).

KROK 15: Po kliknięciu w dany komiks będziemy mogli sprawdzać, ile osób go obejrzało i dodało swój komentarz. Widzimy także, czy ktoś go polubił lub nie polubił, dodał do ulubionych bądź przeredagował (użytkownicy będą mieli taką możliwość, jeżeli wyrazimy zgodę przed zapisem). Pod historyjką znajdują się również klawisze umożliwiające pobranie kodu EMBED (pozwala na osadzenie komiksu na stronie WWW), jej wysłanie na adresy mailowe, wydruk, zapis na komputerze (w formacie PNG), wykupienie dodatkowych funkcji oraz popularyzację za pomocą Twittera i Facebooka. Taką możliwość będą mieli wszyscy użytkownicy, którzy znajdą ją w galerii ToonDoo, jeżeli autor nie zastrzeże sobie prawa do korzystania z jego pracy. W tym przypadku ostatnie klawisze są nieaktywne, ponieważ komiks został zapisany jako prywatny.

Anna Marcol

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

Promujemy literaturę na wirtualnej tablicy

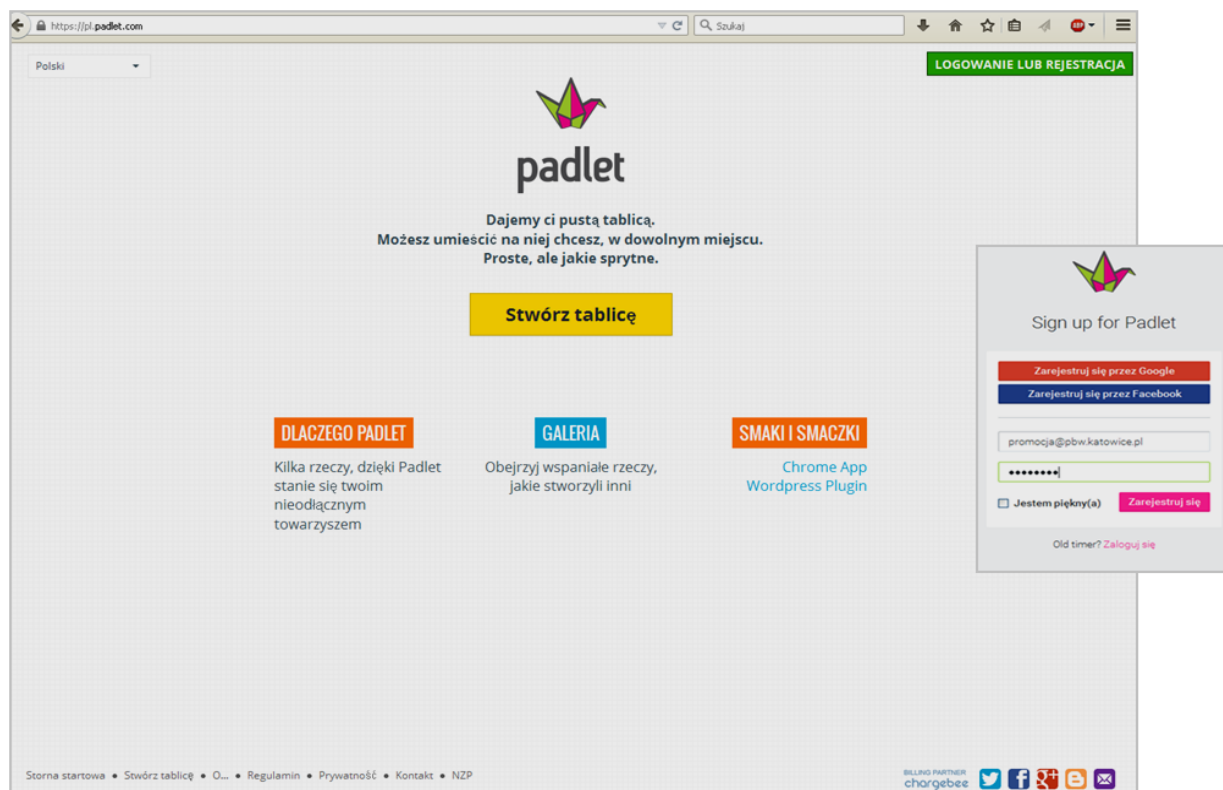
Miejsce do prowadzenia dyskusji. Wymiana informacji i notatek. Udostępnianie materiałów edukacyjnych. To tylko niektóre zastosowania Padletu – bezpłatnej usługi sieciowej do tworzenia wirtualnych tablic.

Padlet jest przydatny w pracy indywidualnej i grupowej. Tworzone tablice mogą się stać platformą wymiany informacji, materiałów i notatek oraz narzędziem do prowadzenia działań edukacyjnych i promocyjnych. Można na nich zamieszczać linki do zasobów posiadających adresy URL oraz dołączać własne pliki.

Usługa posiada polską nakładkę językową, dzięki czemu najważniejsze informacje oraz odpowiedzi i uwagi, pojawiające się na etapie tworzenia projektu (padletu), są dostępne w języku polskim. Za darmo możemy założyć konto oraz korzystać z podstawowych funkcji narzędzia.

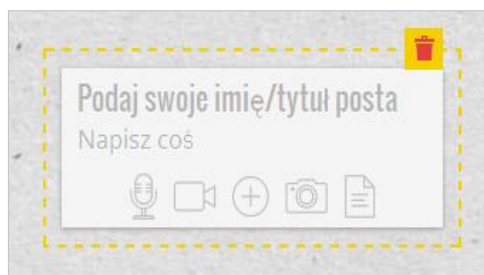
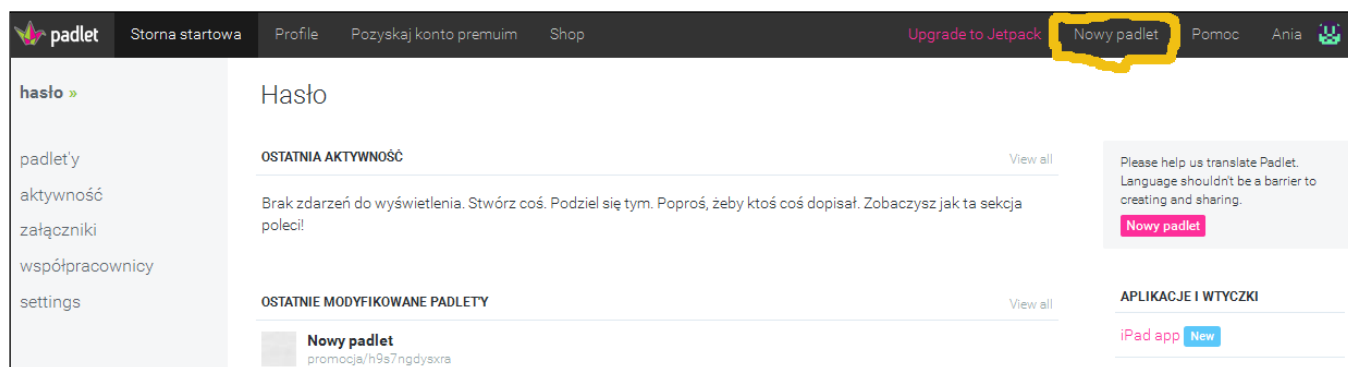
Poniżej przedstawiono kolejne etapy rejestracji w Padlecie oraz tworzenia pierwszej tablicy, zatytułowanej „Królowa Śniegu” H.Ch. Andersena.

KROK 1: Wchodzimy na stronę <https://pl.padlet.com/>. Wybieramy zielony klawisz **LOGOWANIE LUB REJESTRACJA**.

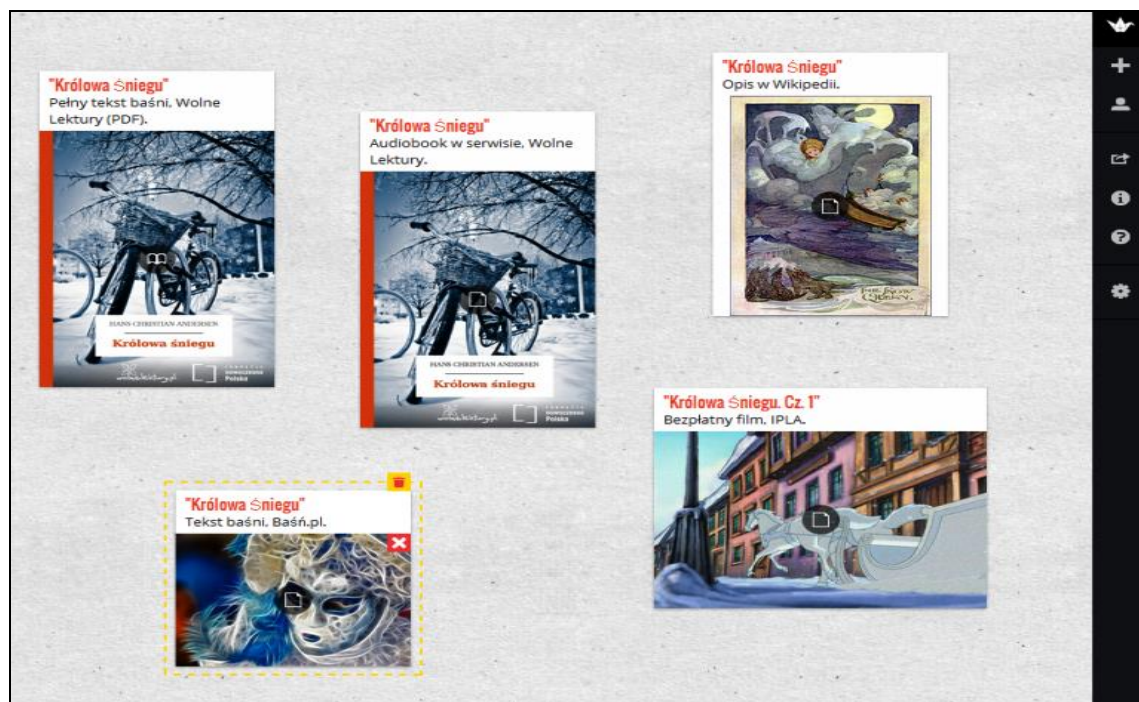
KROK 2: Wypełniamy formularz rejestracyjny. Podajemy adres mailowy i hasło – będą niezbędne podczas logowania w serwisie. Po wprowadzeniu danych oraz zaakceptowaniu krótkiej z napisem **Jestem piękny(a)**, klikamy w różowy przycisk **Zarejestruj się**. UWAGA! Posiadacze kont Google lub Facebook nie muszą tworzyć konta w Padlecie – mogą się zalogować za ich pośrednictwem.

KROK 3: Jeśli rejestracja przebiegnie pomyślnie, trafimy do swojego konta. Tworzenie pierwszej tablicy możemy rozpocząć po wyborze opcji **Nowy padlet**, dostępnej na czarnej górnej listwie. Utworzona tablica – a także inne tablice, które będziemy opracowywać – będzie widoczna pod informacją **OSTATNIE MODYFIKOWANE PADLETY**. Na tym etapie jeszcze nie jest nazwana. Została wyświetlona jako **Nowy padlet**.

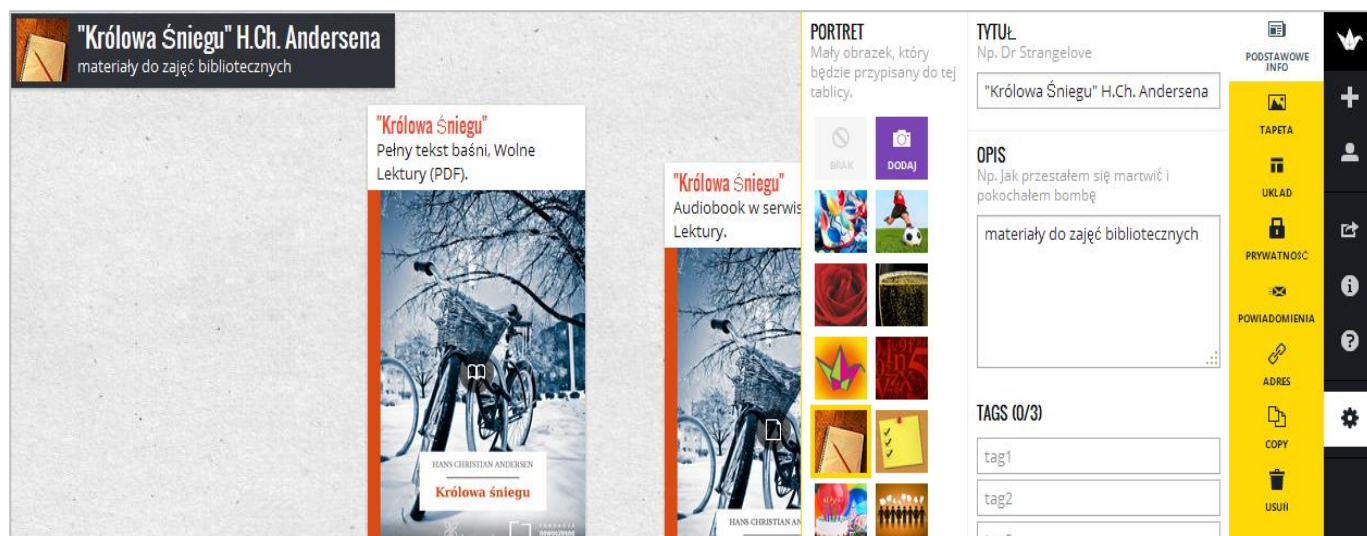
KROK 4: Otwartą tablicę wypełniamy zgodnie z własnym pomysłem. Po dwukrotnym kliknięciu w lewy klawisz myszki pojawi się okno edycyjne, które umożliwia osadzenie dowolnego zasobu pochodzącego z sieci, dzięki podaniu jego adresu URL (strony internetowej, artykułu, filmu itp.), materiałów pochodzących z własnego dysku (np. pliku w formacie PDF) lub swojego zdjęcia, wykonanego za pomocą kamery internetowej. Zasób dołączany do tablicy opisujemy, podając np. jego tytuł i informacje o zawartości. Zbędne materiały w każdej chwili można usunąć, klikając

w ikonkę z koszem. W tym przypadku na tablicy zostaną osadzone materiały (linki) dotyczące „Królowej Śniegu” H.Ch. Andersena, pochodzące z Wolnych Lektur, Wikipedii, Baśni.pl oraz platformy IPLA. Warto zaznaczyć, że wprowadzane zmiany będą zapisywane automatycznie.

KROK 5: Po uzupełnieniu tablicy można przystąpić do zmiany jej ustawień. Po prawej stronie widzimy czarny pasek z siedmioma odnośnikami. Są to kolejno (licząc od góry) ikonki umożliwiające: przeniesienie się na stronę startową, tworzenie nowej tablicy, przejście do konta użytkownika, udostępnianie oraz dzielenie się utworzoną tablicą, uzyskanie szczegółowych informacji o utworzonym projekcie, dostęp do pomocy oraz zmianę ustawień.

KROK 6: Po wyborze ostatniej ikonki można zmienić ustawienia tablicy: wybrać tzw. portret – obrazek, który pojawi się przy jej opisie (jeden z zaproponowanych lub ilustrację pobraną z własnego dysku). W tym miejscu możemy także wprowadzić opis i tytuł tablicy oraz dodać słowa kluczowe.

KROK 7: Wybierając kolejne pozycje na żółtej listwie, możemy zmienić (lub dodać własną) tapetę – tło, na którym są wyświetlane zasoby, ich układ (swobodny, strumieniowy, siatka), ustawienia prywatności (zasób: prywatny, chroniony hasłem, z ukrytym łączem lub całkowicie publiczny), adres – można go uprościć, aby był łatwiejszy do zapamiętania. Utworzoną tablicę można także skopiować lub usunąć (całkowicie bądź jedynie oczyścić z postów).

KROK 8: Po naniesionych zmianach oglądamy efekt swojej pracy. W taki sposób „wirtualną ścianę” zobaczą uczniowie, którzy znają jej adres (ukryte łącze). W tym przypadku zmieniono tapetę i układ zasobów, a całość zapisano jako tablicę do oglądania (użytkownicy nie mogą po niej pisać i dodawać własnych materiałów). Po otwarciu danego zasobu zostaną odesłani do odpowiedniej strony WWW. Jeśli nauczyciel udostępni im własne materiały, np. pliki PDF, będą je mogli oglądać i pobierać.

Anna Marcol

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

Kot, który mówi wierszem

Promocja literatury dziecięcej z wykorzystaniem usługi Voki

Tworzenie animowanych, mówiących postaci, które można zapisywać na bezpłatnym koncie, zamieszczać na stronach internetowych, blogach i serwisach społecznościowych. Takie możliwości stwarza serwis Voki – usługa internetowa, przydatna w ramach różnych przedmiotów nauczania.

Plan darmowy przewiduje projektowanie i zapisywanie wybranych postaci – męskich i żeńskich, ludzkich i zwierzęcych, prawdziwych i fikcyjnych, współczesnych i historycznych – oraz ich udźwiękowienie w wielu językach. Animowane zwierzątka i ludziki mogą recytować wiersze, opowiadać anegdoty, uczyć języków obcych, objaśniać definicje oraz zapraszać uczniów do udziału w zajęciach. Animowana postać, przygotowana przez nauczyciela, stanie się ciekawym urozmaicheniem lekcji. „Gadające” zwierzątko czy własnego reprezentanta w sieci (awatara) łatwo opracują także sami uczniowie.

Projektowanie postaci nie wymaga rejestracji – można nad nią pracować bez zakładania konta. Rejestracja jest niezbędna do jej zapisu. Aby założyć konto trzeba potwierdzić, że ukończyło się przynajmniej 13 lat. Z myślą o dzieciach udostępniono wersję demonstracyjną. Pracę w tej opcji opisano w niniejszym samouczku. Zostaną w nim zaprezentowane kolejne etapy prac nad kotem recytującym wiersz Jana Brzechwy *Na wyspach Bergamutach*.

ETAP 1: Wejście na stronę główną usługi VOKI.

Do paska przeglądarki wpisujemy adres <http://www.voki.com/>. Po załadowaniu się strony wybieramy klawisz **CREATE**.

ETAP 2: Wybór postaci i jej edycja.

Na ekranie pojawi się losowo wybrana postać. Jeżeli nie jest zgodna z naszym pomysłem, losujemy dalej, za pomocą kostki, która znajduje się w dolnej części odtwarzacza.

Można także skorzystać z zakładki **Customize Your Character**, w której znajdują się cztery podstawowe klawisze, umożliwiające wybór postaci, dobór ubrań i dodatków (w niektórych przypadkach) oraz gromadzenie projektów w galerii (po zalogowaniu się na swoim koncie).

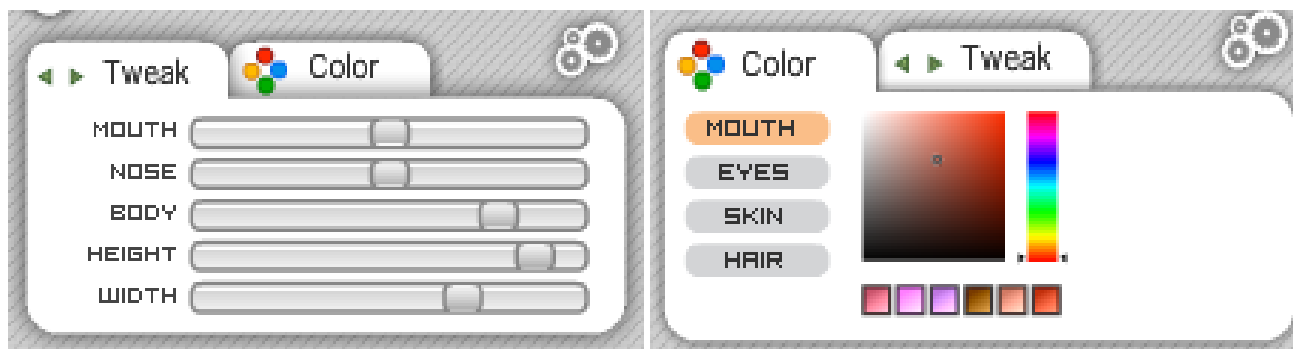
Po kliknięciu w klawisz **Head** wyświetlą się różne kategorie ludzików, zwierząt i stworków (np. **VIP, DOGS, BEACH, MONSTERS, SMILES**) – ich przeglądanie jest możliwe za pomocą strzałek. Kota znajdziemy w dziale **CATS**, w którym wybieramy jedną z kilku zaproponowanych postaci. Wybór potwierdzamy przyciskiem **DONE**.

Uwaga! Obecnie, wszystkie postacie z kategorii „kociej”, można zapisać na bezpłatnym koncie. Jakkolwiek wybierając szablon z innej kategorii, należy pomijać te, które są oznaczone podpisem **Only in Voki Classroom & Voki Presenter** (za darmo można je jedynie modyfikować, bez późniejszego zapisu).

Kiedy postać została już przez nas wybrana, warto się zorientować, czy przewidziano dla niej ubrania, dodatki i biżuterię (zakładki **CLOTHING** i **BLING**). Z kolei po kliknięciu w lupę, która znajduje się pod postacią, otworzą się kolejne przyciski, umożliwiające zmianę jej rozmiaru (lupy z oznaczeniami „+” i „-”) oraz położenie w obrębie odtwarzacza (strzałki).

Istnieje także możliwość zmiany sylwetki wybranej postaci oraz wielkości wybranych części jej ciała za pomocą specjalnych suwaków, dostępnych w zakładce **Tweak**. W przypadku kota możemy również zmienić barwę jego pyszczka, oczu i sierści (zakładka **Color**).

ETAP 3: Wybór koloru odtwarzacza.

W razie potrzeby zmieniamy kolor odtwarzacza (**Players**), w którym będzie wyświetlany kot. Przewidziano dziewięć wersji kolorystycznych (czarną, morską, czerwoną, różową, zieloną, szarą, niebieską oraz dwa odcienie brązu). Wybór interesującego nas koloru potwierdzamy klawiszem **DONE**.

ETAP 4: Wybór tła.

Można także zmienić tło (**Backgrounds**), wybierając odpowiedni obrazek spośród wielu dostępnych kategorii, wśród których uwzględniono widoki miast, życia nocnego i różnych pomieszczeń, ilustracje nawiązujące do natury, sportu i inne. Jeżeli żadna propozycja nie spełni naszych oczekiwań, możemy wgrać własne zdjęcie (taką możliwość mają zarejestrowani i zalogowani użytkownicy). W tym przypadku wybierzemy obrazek z wyspą, która jest dostępna w zakładce **TRAVEL**. Wybór potwierdzamy klawiszem **DONE**.

ETAP 5: Udźwiękowanie postaci.

Postać można udźwiękować nagrywając własny głos za pośrednictwem telefonu, głośnika lub wgrywając wcześniej przygotowany plik dźwiękowy. Przewidziano także opcję wprowadzenia tekstu z klawiatury – przycisk z klawiszem, który zostanie wypowiedziany przez jednego z trzech lektorów, uwzględnionych dla polskiej wersji językowej: Anetę, Zosię lub Krzysztofa (ten wariant przedstawiono na ilustracji).

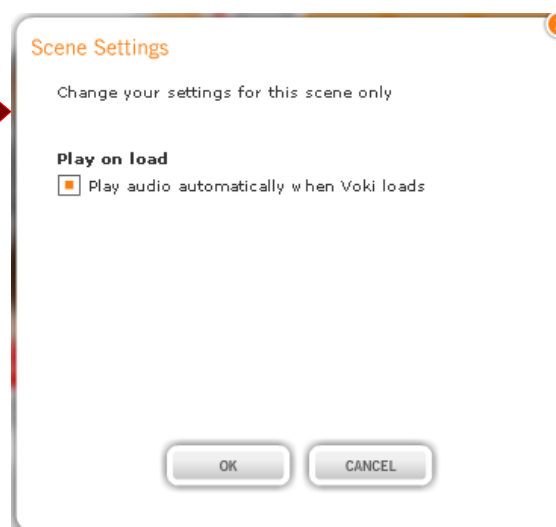

Po wpisaniu tekstu – w tym wypadku jest to wiersz J. Brzechwy (na ilustracji widoczny tylko częściowo), ustaleniu języka (polski – Polish) i lektora (Krzysztof) istnieje możliwość wprowadzenia dodatkowych efektów dźwiękowych (klawisz **FX**). Wszystkie zmiany potwierdzamy klawiszem **DONE**. Po jego wyborze nastąpi zamknięcie okna. Wówczas będzie można sprawdzić, czy kota udało się udźwiękować. W tym celu wybieramy przycisk ze strzałką.

Uwaga! Bezpłatna wersja usługi wymusza ograniczenie wypowiedzi postaci do jednej minuty!

Klikając w kółeczka znajdujące się pod lupą, możemy określić, czy kot rozpocznie recytację zaraz po załadowaniu się strony (samoczynnie), czy po kliknięciu w odtwarzacz. Jeżeli zdecydujemy się na pierwszy wariant, zaznaczamy opcję **Play on load**. Wybór potwierdzamy klawiszem **OK**.

ETAP 6: Zapisywanie projektu.

Tworząc animowane postacie z młodszymi dziećmi, nie będziemy zakładać kont. W tym wypadku pracę można zakończyć na etapie modyfikacji i udźwiękowienia kota. Nauczyciel, który chce zapisać postać na potrzeby zajęć, może ją zapisać po kliknięciu w przycisk Publish. Wówczas pojawi się okno, do którego należy wpisać (bez używania polskich znaków) nazwę/imię opracowanej postaci. Po kliknięciu w klawisz **SAVE** pojawi się formularz, zachęcający do jej zapisu, poprzez zalogowanie się do już utworzonego konta lub rejestrację w usłudze VOKI – klawisz **Sign Me Up!**

Po wyborze tej opcji uzupełniamy formularz, podając swoje imię i nazwisko oraz adres mailowy (dwukrotnie). Jeżeli chcemy otrzymywać informacje reklamowe, zatwierdzamy pustą kratkę (**Sign me up for voki's news, mailings, and newsletters**). W następnych dwóch polach wpisujemy nasze hasło, potwierdzamy, że mamy co najmniej 13 lat oraz akceptujemy regulamin. Po kliknięciu w pomarańczowy klawisz **SIGN UP** sprawdzamy pocztę elektroniczną (adres, który został podany w formularzu) i potwierdzamy link aktywacyjny.

Po zalogowaniu się na swoim koncie będzie można obejrzeć, zmodyfikować lub usunąć zapisaną postać. Znajdziemy ją w dziale **MY VOKI**. Zapisanego kota możemy wysłać na adresy mailowe zaprzyjaźnionych osób (**Send To A Friend**) oraz osadzić na stronie internetowej lub blogu (**Publish your Voki**).

ETAP 7: Odtworzenie zapisanej postaci.

Po kliknięciu w link do zapisanej postaci, można obejrzeć uzyskany efekt. W taki sposób „gadającego” kota zobaczą uczniowie. W tym przypadku kot rozpocznie recytację wiersza od razu po załadowaniu się strony (zaznaczona opcja **Play on load**).

Anna Babis

Szkoła Podstawowa nr 5 im. Jana Pawła II w Lipnie

Dwie pary okularów potrzebne do tego, abyś szóstkę na krześle zobaczył, kolego!
Czyli jak w szybki i zabawny sposób nauczyć dzieci tabliczki mnożenia

Współczesne dzieci ulegają, na skutek kontaktu z szeroko rozumianymi mediami, różnorodnym bodźcom. Przede wszystkim są to bodźce wzrokowe, często też słuchowe. Tysiące obrazów, które przesuwają się każdego dnia przed oczami młodych ludzi korzystających z Internetu, tabletów, słuchających muzyki przez telefony komórkowe, godzinami oglądających telewizję, sprawiają, że mają oni coraz większy problem z koncentracją, zapamiętywaniem, a jednocześnie muszą sprostać rosnącym wymaganiom w szkole.

Do mojej biblioteki często przychodzą uczniowie, którzy narzekają na dużą ilość zadanego materiału. Olbrzymią trudność sprawia im przyswojenie nowych treści. Ta bezsilność dzieci i częsta u niektórych niewiara we własne możliwości sprawiła, że zaczęłam zgłębiać tajniki ćwiczenia pamięci i zdolności do koncentracji. Ukazało się wiele wydawnictw na ten temat, ale ja do swoich celów wykorzystałam książkę Christiane Stenger *Superpamięć dla dzieci*. Autorka jest wielokrotną laureatką Młodzieżowych Mistrzostw Świata w Pamięci i najmłodszą maturzystką w Niemczech (zdała ją w 2003 roku w wieku 16 lat). W swojej publikacji stara się udowodnić, że nauka nie musi być nudna i wymagać mechanicznego „kucia”. Ch. Stenger pokazuje na przykładach, w jaki sposób rozwijać umiejętności posługiwania się technikami ułatwiającymi zapamiętywanie. Mimo że książka przeznaczona jest raczej dla młodych czytelników to z przyjemnością przeczyta ją też dorosły. A najważniejsze, że każdemu czytelnikowi trening pamięci sprawi dużo frajdy.

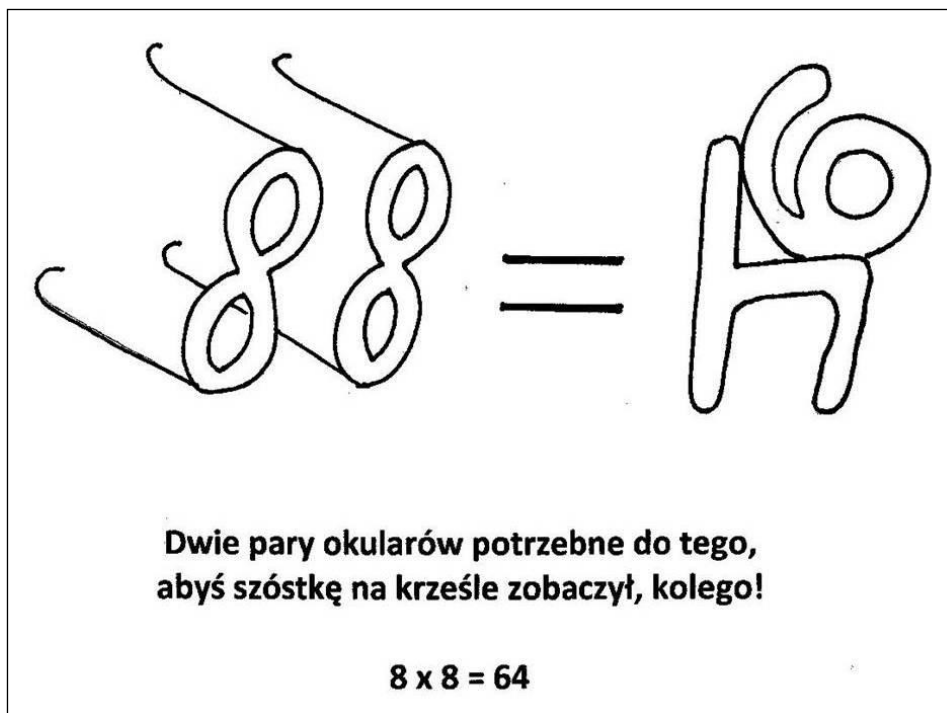
W *Superpamięci dla dzieci* autorka skupia się przede wszystkim na wizualizacji – podstawowej zasadzie wszystkich technik pamięciowych. „Obrazy wspierają naukę, ponieważ to one łatwiej zapadają w pamięć. Łatwiej się uczyć, gdy dane treści nie tylko łączy się z czymś już znajomym, lecz także przedstawia za pomocą obrazu” – pisze autorka. Według niej za pomocą obrazu dobrze jest również przedstawiać dzieciom liczby, trudne do zapamiętania np. numery telefonu czy daty historyczne. Łatwiej zapadną w pamięć, kiedy zostaną połączone z zabawnym obrazem. Te informacje wykorzystałam opracowując materiały, które pomagają uczniom szybciej, łatwiej i w zabawny sposób przyswoić tabliczkę mnożenia.

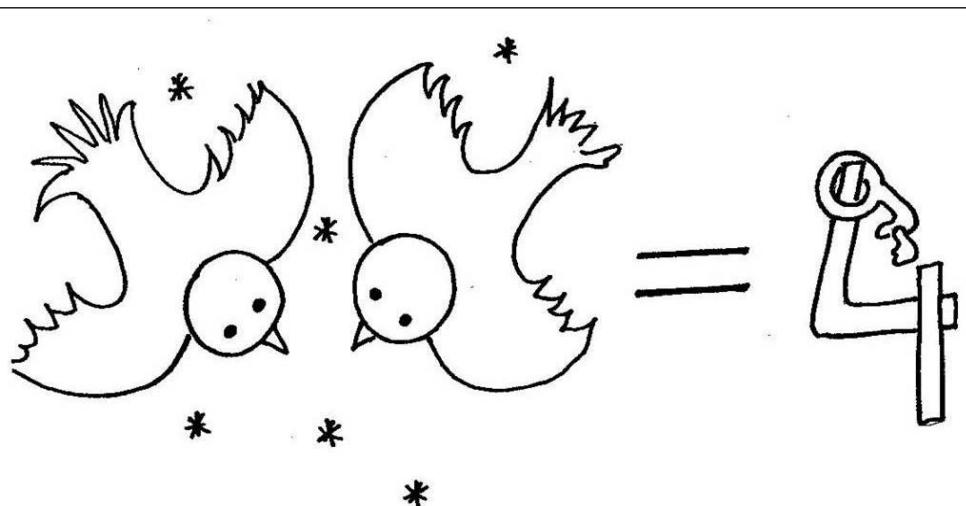
Wybrałam te działania, które sprawiały dzieciom najwięcej problemów z zapamiętaniem, np.: $6 \times 7 = 42$, $7 \times 7 = 49$, $7 \times 8 = 56$, $8 \times 8 = 64$, $6 \times 8 = 48$. Teraz należało je przekształcić w obraz i wymyślić jakąś śmieszną historyjkę. Niektóre cyfry zamieniałam na zwierzęta (2 to dinozaur, 4 – czapla, 5 – pies, 6 – szczur, 7 – sikorka), czasem na przedmioty (4 – krzesło, karmnik, 8 – okulary).

Opracowane przeze mnie malowanki, jak również krótkie, rymowane wierszyki szybko zapadają dzieciom w pamięć. Dzięki temu nawet najtrudniejsze działania tabliczki mnożenia nie sprawiają już moim uczniom wielkich problemów

z ich zapamiętaniem. Dzieci doskonale bawią się kolorując obrazki i powtarzając wierszyki, a najważniejsze, że zaczynają dostrzegać to, że nauka może być przyjemna i łatwa w przyswajaniu. Ponadto same zaczynają realizować własne pomysły na kolejne przykłady obrazkowej tabliczki mnożenia. Dla mnie jest to wspaniałą inspiracją do dalszej pracy.

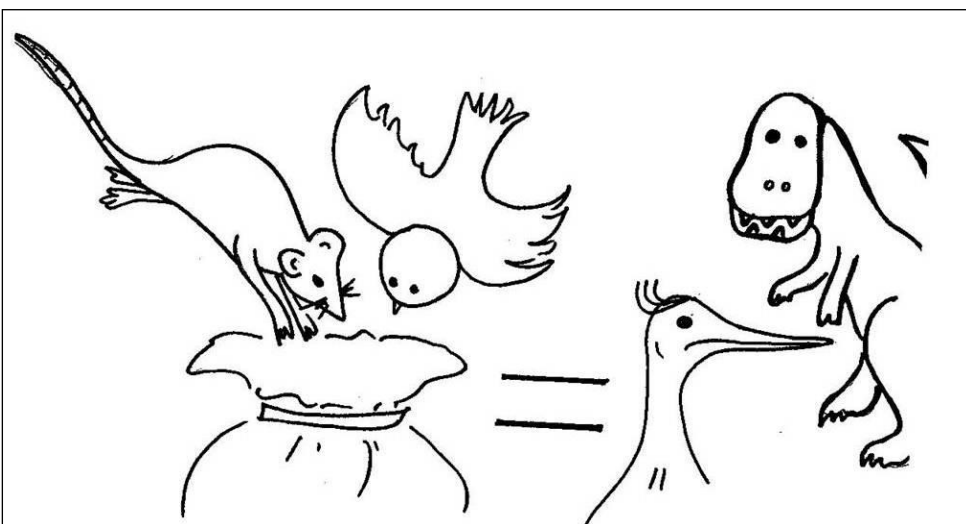
Fotokopie przykładowych pomocy do pracy z dziećmi, opracowanych przez Autorkę artykułu.

Dwie sikorki fruwały, smutne minki miały.
Karmnik zobaczyły, słoninką się posiliły.

$$7 \times 7 = 49$$

Szczur i sikorka wskakują do worka.
Czapla pobiadła widząc dinozaura.

$$6 \times 7 = 42$$

Beata Turulska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu

Promocja czytelnictwa

Zestawienie bibliograficzne w wyborze

Książki:

- 10 lat Cała Polska czyta dzieciom / Fundacja "ABCXXI - Cała Polska czyta dzieciom". - [Warszawa]: Fundacja ABCXXI - Cała Polska czyta dzieciom, [2011]. - 31 s.
- Doskonalenie warsztatu nauczyciela polonisty / red. Anna Janus-Sitarz. - Kraków : "Universitas", 2012. - 296 s.
- Dziecko w dialogu z tekstem literackim / Danuta Świerczyńska-Jelonek, Grażyna Walczewska-Klimczak. - Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, [2015]. - 86 s.
- Mam 6 lat i gonię świat : poradnik dla bibliotekarzy i nauczycieli bibliotekarzy pracujących z sześciolatkami / Agata Arkabus. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2014. - 85 s.
- Miś - zabawka - bohater literacki - wzór wychowawczy : poradnik / Justyna Binio. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2013. - 76 s.
- O książce prawie wszystko / [tekst i oprac. red. Halina Zielińska]. - Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego, 2010. - 37 s.
- Poczytajmy : jak rozwijać w dziecku pasję czytania : poradnik / Mariella Lunardi ; tł. Stefan Tuszyński. - Kraków : Wydawnictwo OO. Franciszkanów "Bratni Zew", cop. 2011. - 53 s.
- Promocja czytelnictwa : działania Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego związane z promocją czytelnictwa / [przedm. Bogdan Zdrojewski]. - [s.l. : s.n.], 2014. - 18 s.
- Scenariusze zajęć i propozycje zabaw integracyjnych / [aut. Anna Buchner, Dominika Cieślukowska, Katarzyna Kruszenko, Magdalena Nogaj, Bogumiła Stachurska, Katarzyna Zabłocka, Katarzyna Żytomirska ; red. Anna Mirska-Czerwińska, Marta Rynkiewicz]. - [Warszawa : Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015]. - 40 s.
- Sfera kultury, sfera nauki : współczesny obraz biblioteki / pod red. Mai Wojciechowskiej. - Gdańsk : Oficyna Wydawnicza Edward Mitek, 2014. - 332 s.
- Warto czytać : poradnik dla nauczycieli i rodziców / red. Piotr Derlukiewicz ; aut. Marlena Derlukiewicz i in.]. - Elbląg : Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 2010. - 166 [2] s.
- Wychowanie przez czytanie / Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska. - Warszawa : "Świat Książki", 2014. - 320 s.

Artykuły z czasopism:

- Atrakcyjne przerwy / Grażyna Kunka // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 7/8, s. 37-38
- Big Book Festival - nowy sposób na promocję czytelnictwa / Edyta Kosik // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 4, s. 32-33
- Bookcrossing : święto książek i dzieci / Krystyna Wojtera // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 4, s. 14-15
- Bookcrossing w bibliotece pedagogicznej / Bożena Zwierzyńska // Biblioteka w Szkole. - 2011, nr 4, s. 5-6
- Chłopackie i dziewczynskie czytanie / Katarzyna John // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 9, s. 10-11
- Co kryją Tajemnice...? : konkurs czytelniczy na podstawie serii książek "Biuro detektywistyczne Lassego i Mai" / Barbara Stasikowska // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 11, s. 13-14
- Czytam, bo lubię : o rozwijaniu zainteresowań czytelniczych uczniów / Anna Magdalena Glinka // Życie Szkoły. - 2014, nr 6, s. 14-17
- Czytam, więc jestem / Grażyna Bilka // Poradnik Bibliotekarza. - 2014, nr 5, s. 4-6
- Czytanie może być atrakcyjne : jak przygotować imprezę czytelniczą / Mirosława Grabowska // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 12, s. 6-9

- Czytanie podstawą sukcesu jednostki we współczesnym świecie / Joanna Piasta-Siechowicz // Język Polski w Szkole IV-VI. - 2009/2010, nr 4, s. 81-98
- Dobry zwyczaj... wypożyczaj : jak zachęcić uczniów do czytania? / Grażyna Kunka // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 12, s. 7-9
- Jak biblioteka pedagogiczna może wspierać nauczycieli w promocji czytelnictwa? / Marta Mróz // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 6, s. 9-12
- Jak się bawić, to się bawić! : IV Wielka Zabawa Rodzinna / Katarzyna Janczulewicz // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 10, s. 28-31
- Jak wychować "pożeracza książek"? / Anna Kleiber // Bibliotekarz. - 2010, nr 10, s. 14-19
- Jestem świadomym i kulturalnym czytelnikiem : program edukacyjny biblioteki szkolnej / Honorata Frygier-Śliwa, Elżbieta Szczepańska // Biblioteka w Szkole. - 2011, nr 1, s. 14-15
- Kamishibai w pracy z małym dzieckiem / Anna Szyszka // Wychowanie w Przedszkolu. - 2014, nr 5, s. 60-62
- Książka (i nie tylko) odwiedza przedszkole / Marzena Tyl, Dorota Kaczmarczyk // Wychowanie w Przedszkolu. - 2015, nr 8, s. 44-48
- Książka w sam raz dla nas : projekt czytelniczy / Barbara Kołcz, Dorota Moniuszko-Puczyńska // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 3, s. 18-19
- Książki na wolności! / Jolanta Niwińska // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 4, s. 16
- Kto czyta, żyje dwa razy / Izabela Nadolnik // Życie Szkoły. - 2014, nr 4, s. 26-27
- Letnia (lub wakacyjna) akademii czytania / Justyna Bździuch // Poradnik Bibliotekarza. - 2013, nr 6, s. 43-44
- Ludzie znani nam bliscy : cykl spotkań kółka czytelniczego / Katarzyna John // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 4, s. 18-20
- Manga jako japońska odmiana komiksu / Sarah Skumanov // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 10, s. 4-9
- Między przeszłością a współczesnością : problemy w wychowaniu do czytelnictwa dzieci i młodzieży / Iwona Michalska // Ruch Pedagogiczny. - 2015, nr 3, s. 131-137
- Młodzież czyta dzieciom / Teresa Kasza // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 5, s. 10-11
- Nastolatki i DKK / Justyna Bździuch // Poradnik Bibliotekarza. - 2011, nr 1, s. 24-26
- Nie osądzaj książki po okładce : akcja czytelnicza / Elżbieta Zakrzewska // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 7/8, s. 36-37
- Nieoczywistość w bibliotece, czyli przygoda intelektualna z książką w tle : zajęcia czytelnicze dla młodzieży / Hanna Diduszko // Poradnik Bibliotekarza. - 2011, nr 1, s. 40-41
- Od lektury obowiązkowej do własnych wyborów tekstów kultury i tworzenia / Danuta Bula // Język Polski w Gimnazjum. - 2014/2015, nr 3, s. 32-42
- Od miasta do miasta - wędrówki po Polsce z poezją : scenariusz imprezy czytelniczej dla przedszkolaków / Izabela Łyszkiewicz // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 9, s. 18-19
- Odjazdowy Bibliotekarz - akcja łącząca promocję czytelnictwa z promocją aktywności fizycznej / Edyta Kosik // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 6, s. 30-32
- Odkrywanie tajemnic X muzy : uczniowie kręcą filmy na podstawie książek dostępnych w bibliotece szkolnej / Maria Habryka // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 12, s. 12-13
- Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom / Grażyna Kunka // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 4, s. 18-19
- Place zabaw, bajki i kilometry książek / Agnieszka Jankowska // UczMy. - 2015, nr 5, s. 41-42
- Po nitce do kłębka : o kształtowaniu pasji czytelniczej / Bożena Itoya // Wychowanie w Przedszkolu. - 2014, nr 5, s. 52-55
- "Poczytaj mi, przyjacielu" : forma aktywności wolontariackiej i propagowania czytelnictwa / Aneta Szadzińska // Biblioteka - Szkolne Centrum Informacji. - 2012, nr 2, s. 12-16
- Poczytajmy razem : innowacja pedagogiczna / Irena Boczniewicz, Alicja Bucholc // Biblioteka w Szkole. - 2010, nr 6, s. 24-25
- Podróże z książką, czyli jak wykonać plakat propagujący czytelnictwo / Waldemar Malak // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 7/8, s. 20-22
- Pokazać, że czytanie to przyjemność : uczniowie blogują o książkach / Aleksy Krysztofiak ; rozm. red. // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 9, s. 5-6

- Polskie nagrody literackie jako promocja czytelnictwa wśród młodzieży / Kamil Kościelniak // Poradnik Bibliotekarza. - 2012, nr 4, s. 6-8
- Popularyzowanie czytelnictwa wśród dzieci / Magdalena Kulus // Guliwer. - 2011, nr 1, s. 15-21
- Poznajemy literaturę europejską : projekt czytelniczy dla klas I-VI szkoły podstawowej / Grażyna Kunka // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 9, s. 14-15
- Półfinały Wielkiej Ligi Czytelników / Katarzyna Janczulewicz // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 6, s. 28-30
- Projekty upowszechniające czytelnictwo / Renata Ciesielska-Kruczek // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 5, s. 14-21
- Promocja literatury w Internecie / Magdalena Wójcik // Przegląd Biblioteczny. - 2010, z. 4, s. 460-475
- Promowanie czytelnictwa "inaczej" / Paulina Milewska // Poradnik Bibliotekarza. - 2012, nr 10, s. 14
- Republika Książki / Juliusz Wasilewski // Biblioteka w Szkole. - 2011, nr 1, s. 3-4
- Rok Czytelnika : projekt metodą webquest / Jolanta Wawoczny // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 1, s. 24-25
- Rozsypany kanon literacki / Jadwiga Kołodziejewska // Poradnik Bibliotekarza. - 2011, nr 10, s. 7-10
- Sleeveface w bibliotece szkolnej : nowoczesny, modny i zabawny pomysł na popularyzację czytelnictwa / Justyna Gnyp, Regina Koczur, Elżbieta Trawa // Biblioteka w Szkole. - 2016, nr 1, s. 8-9
- Szkoła z biblioteką, biblioteka ze szkołą / Katarzyna Ostrowska // Biblioteka w Szkole. - 2014, nr 5, s. 5-8
- Święto biblioteki szkolnej inaczej / Justyna Graszkiwicz // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 7/8, s. 19
- Tylko dla młodzieży! Internetowy konkurs czytelniczy : w świecie powieści Marty Fox / Katarzyna Drogoś, Ewa Piątek // Biblioteka w Szkole. - 2015, nr 7/8, s. 28-29
- Z książką za pan brat : jak rozwijać zainteresowania czytelnicze dzieci? / Ewelina Śliwa // Wychowanie w Przedszkolu. - 2015, nr 9, s. 62-64
- Zakochaj się w literaturze : w Galerii Książki / Katarzyna Heród, Urszula Kuś // Poradnik Bibliotekarza. - 2015, nr 5, s. 33-34
- Zwiadowcy : konkurs czytelniczy na temat serii książek Johna Flangana / Gabriela Bonk // Biblioteka w Szkole. - 2011, nr 5, s. 14-15
- Zwojek i Cytek czyli dwa mole książkowe wprowadzają dzieci w świat książek i bibliotek / Elżbieta Krajewska // Wszystko dla Szkoły. - 2011, nr 9, s. 13-15

Beata Malentowicz

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

Czytelnictwo – nowa jakość

Sprawozdanie z Nowego Forum Bibliotek Pedagogicznych

Czerwcowe Nowe Forum Bibliotek Pedagogicznych w Krakowie było miejscem spotkania przedstawicieli ponad trzydziestu bibliotek pedagogicznych i kilku ośrodków naukowych. Temat przewodni obrad to czytelnictwo i jego promowanie za pomocą niezwykle rozwiniętego wachlarza działań podejmowanych przez bibliotekarzy.

16 i 17 czerwca 2016 roku odbyło się Nowe Forum Bibliotek Pedagogicznych, którego organizatorem była Biblioteka Pedagogiczna w Krakowie. Przez dwa dni nauczyciele bibliotekarze bibliotek pedagogicznych dyskutowali na temat stanu czytelnictwa w Polsce oraz promocji różnych form pracy z książką.

Po powitaniu uczestników konferencji przez Annę Piotrowską, dyrektorkę Biblioteki, nastąpiło otwarcie konferencji dokonane przez dyrektorkę Departamentu Edukacji i Kształcenia Ustawicznego UM w Krakowie, Agatę Suszczyńską.

Pierwszy z czterech paneli konferencji moderował prof. Zdzisław Pietrzyk, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej.

Obrady konferencji rozpoczął prof. Jacek Wojciechowski wykładem *Stan czytelnictwa i komunikacji cyfrowej*. Wyповідź oscylowała wokół wybranych wskaźników zasięgu mediów w UE, takich jak: czytanie książek, używanie bibliotek publicznych, korzystanie z Internetu oraz zasięg telewizji i radia. Profesor Jacek Wojciechowski pokazał rzeczywiste miejsce Polski w Europie w zakresie korzystania z mediów: czytanie książek – UE: 68%, Szwecja: 90%, Niemcy: 79%, Polska: 56%; używanie bibliotek publicznych – UE: 31%, Szwecja: 74%, Holandia: 45%, Polska: 26%, Niemcy: 23%; korzystanie z Internetu (dla celów nieprofesjonalnych) – UE: 73%, Dania: 96%, Niemcy: 87%, Polska: 67%; zasięg telewizji i radia – UE: 72%, Szwecja: 89%, Niemcy: 74%, Polska: 61%¹. Omawiając poszczególne czynniki mające wpływ na wyniki sondażowe, a w szczególności badania czytelnictwa przedstawił tezę, że obraz czytelnictwa w Polsce jest nieprawdziwy, i że przyczyną takiego stanu rzeczy jest nieprawidłowa metodologia badań. Rozważania na temat korzystania z mediów zakończył wnioskiem, że w perspektywie nastąpi konwergencja wszystkich środków komunikacji. W drugiej części wykładu J. Wojciechowski przedstawił takie atrybuty komunikacji, jak cechy i cele w kontekście pisma i Internetu. Apelowal, aby korzystać z obu w sposób równoległy, bowiem każde źródło ma odrębne zadania. Pismo – komunikacja literacka, wysoka aktywizacja czytelnika – „wymusza” przetwarzanie informacji, nakłania do refleksji, do pogłębionej informacji, do rozrywki. Natomiast Internet to mozaikowy chaos: obraz, dźwięk, ruch i pismo, jednak jest bardzo przydatny do wyszukiwania informacji faktograficznych, jako dopełnienie edukacji, jako źródło inspiracji oraz do kontaktów.

Następny referat *Czytelnictwo książek w Polsce. Jak „czytać” wyniki badań?* przedstawiony przez dra hab. Janusza Kosteckiego był odpowiedzią na pytanie: jak nie dać sobą manipulować za pomocą sondaży? Prelegent w uporządkowany sposób zaprezentował problematykę dotyczącą umiejętności czytania wyników badań sondażowych. Odniósł się do następujących zagadnień: czego dowiadujemy się z sondaży, warunków, które muszą być spełnione podczas prowadzenia badań, dlaczego zdarzają się odmienne wyniki różnych badań na ten sam temat, które z różnic

¹ Źródła badań: Cultural access and participation (EC: Brussels), The knowledge future (EC: Brussels), Internet live stats, Internet world stats.

są przypadkowe, a które statystyczne. Podkreślił, że istotą badań społecznych jest wyjaśnianie i przewidywanie wyborów respondentów, a źródłem są uzyskane od nich informacje. Dlatego tak ważny jest dobór próby reprezentatywnej. W celu wyłonienia właściwej grupy respondentów najczęściej stosuje się próby kwotowo-losowe. W zależności od celu badań próbę losową otrzymujemy z operatu PESEL lub TERYT. Janusz Kostecki zaznaczył także, że wiarygodność badań zależy od wielu czynników, a na pewno od jakości doboru próby oraz jej wielkości. Wyjaśnił również, na czym polega błąd statystyczny i przedział ufności – aby dwukrotnie zmniejszyć błąd, trzeba czterokrotnie zwiększyć próbę. Zaznaczył, że badanie jest odbiciem świadomości badanego i dlatego właściwy dobór próby pozwoli na zmniejszenie błędów. Prelegent pokrótce omówił błędy nielosowe (systematyczne), takie jak błąd pokrycia i braki danych oraz wyjaśnił, na czym polega i kiedy stosować ważenie wyników, które może okazać się wręcz nieocenione podczas prowadzenia badań czytelniczych. Ma ono zastosowanie, gdy ważne są nie tylko ogólnie znane (dostępne) zmienne: położenie geograficzne, wielkość miejscowości, płeć czy wiek, ale także dane zindywidualizowane: wykształcenie, zainteresowania, motywy postępowania. Podsumowując, J. Kostecki dodał, że wiarygodność wyników badań zależy od stosowanego narzędzia badawczego, rodzaju pytań, powtarzalności.

Dlaczego Polacy w XXI wieku nie chcą czytać? – odpowiedzi na to pytanie udzieliła Sylwia Czacharowska (Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Olsztynie), przedstawiając referat *Czytanie – tradycja a współczesność*. Opierając się na swoim długoletnim doświadczeniu bibliotekarza ściśle współpracującego z nauczycielami, postawiła tezę, że to od szkoły zależy, czy kultura czytelnicza przetrwa. Szkoły, w której głównymi zadaniami były do niedawna nauczanie i wychowanie. Nauczanie – czyli najpierw nauka czytania i motywowanie do czytania, a wychowanie – m.in. przez właściwy dobór lektur. Szkoła była miejscem dyskusji o przeczytanych książkach, miejscem informacji o lekturach oraz miejscem, gdzie były one dostępne. O socjalizację czytelniczą dbał zarówno nauczyciel polonista, jak i nauczyciel bibliotekarz. Co takiego zmieniło się w pracy szkoły, że efektem jest niski poziom czytelnictwa? Prelegentka przyjrzała się różnym aspektom pracy szkoły, a przede wszystkim programom nauczania języka polskiego i wyborowi lektur obowiązkowych i zwróciła uwagę na rzecz bardzo niepokojącą: zauważalny trend związany z kanonem lektur w szkole, czyli coraz mniejszą liczbą tytułów lektur zarówno obowiązkowych, jak i uzupełniających. Ma to dziś znaczący wpływ tak na sprawność czytelniczą, jak i na funkcję poznawczą, nie wspominając o rywalizacyjnej. Sylwia Czacharowska zaznaczyła, że kryzys lektury obowiązkowej w szkole pogłębiła reforma edukacji, która m.in. uprawomocniła czytanie fragmentów tekstów. Zdecydowanie zmieniło się podejście szkoły do ucznia – obniżenie wymagań, także tych związanych z kompetencjami czytelniczymi. W tym samym czasie nastąpiła rewolucja technologiczna. Prelegentka stwierdziła, że nieczytanie ma przyczyny m.in. w zbyt łatwym dostępie do informacji i tekstu (także w formie streszczenia) w Internecie, w obniżeniu wymagań szkoły względem kultury książki, w braku motywowania do czytania w szkole. Niestety, akcje popularyzujące czytelnictwo nie poprawiają statystyk. Co można zrobić więcej? Odpowiedź jest oczywista – należy zmienić szkołę, która jest najważniejszym miejscem do kształtowania czytelnika i to już od pierwszej klasy, w której dzieci uczą się czytać. S. Czacharowska zaapelowała, aby początek nauki w szkole był wolny od technologii, aby oderwać dzieci od ruchomych obrazków na rzecz słowa, koncentracji, rozumienia tekstu.

Drugi panel obrad moderował dr hab. Andrzej Kaliszewski z Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UJ. Tematem przewodnim tej części konferencji była promocja czytelnictwa.

Agnieszka Pietryka (Ośrodek Rozwoju Edukacji) w krótkim komunikacie przedstawiła działalność Ośrodka. Zapoznała uczestników konferencji z wynikami pracy sieci „Wspieranie nauczycieli w rozwijaniu zainteresowań czytelniczych uczniów” ukierunkowanej na formy i metody pracy z książką.

Dr Magdalena Wójcik (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ) wygłosiła miniwykład *Nowe pomysły na promocję czytelnictwa – stan badań i przykłady dobrych praktyk*, w którym zwróciła uwagę na ciekawe, nietypowe formy popularyzowania książki. Wymieniła wiele przykładów dobrych praktyk: ogólnopolskie akcje popularyzujące czytelnictwo (np. Cała Polska Czyta Dzieciom, Książka – stosuj codziennie, Narodowe Czytanie), imprezy plenerowe (np. rodzinne pikniki czytelnicze, Odjazdowy Bibliotekarz, gry miejskie, flashmoby), udostępnianie książek poza biblioteką (np. w galerii handlowej, bibliobusy, bookcrossing, automaty z książkami), działania bibliotek szkolnych (konkursy, wystawy, imprezy okolicznościowe, Dyskusyjne Kluby Książki), imprezy promujące czytelnictwo (np. Noc Bibliotek, Tydzień Książek Zakazanych), promocja czytelnictwa w mediach społecznościowych. Przykłady ciekawych wdrożeń to różnego rodzaju gry: Biblioteczny Escape Room – popularna w ostatnim czasie zabawa polegająca na uwolnieniu się z pokoju po rozwiązaniu ciągu zagadek w określonym czasie; LARP (Live Action Role Play)

– odmiana gry fabularnej rozgrywana na żywo, podobna do improwizowanej sztuki teatralnej oraz różnego rodzaju biblioteczne gry terenowe. Inną formą może być tworzenie nowych form medialnych, chociażby nagranie przez młodzież płyty np. w konwencji hip-hopowej, przedstawiającej współczesną interpretację wybranych utworów literatury klasycznej. W tym przypadku wykorzystana będzie technologia, tak bliska uczniom. M. Wójcik wymieniając jeszcze inne, bardziej tradycyjne formy promocji książki (wystawy, konkursy, akcje czytelnicze), podkreśliła, że wybór formy promocji powinien być zgodny z grupą docelową, do której jest ona kierowana.

Znaczenie i formy promowania czytelnictwa w bibliotece uczelnianej na przykładzie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie – referat przedstawiony przez Aleksandrę Więk, to kolejny głos apelujący o wieloaspektową promocję czytelnictwa. Prelegentka zaprezentowała różne działania biblioteki zmierzające do zwiększenia popytu na książki, zachęcające do czytania i aktywności kulturalnej. Wszystkie działania dostosowane są do współczesnego czytelnika, nacisk jest położony na różnorodność i dostosowanie form do grup docelowych. W promocji czytelnictwa wykorzystuje się technologię, a wraz z nią – interaktywność, najczęściej stosowane media społecznościowe to Facebook, blog „Bibliodziennik”. Inne formy to organizowane konkursy (np. literacki na Facebooku „I kto to napisał?”), zajęcia na Uniwersytecie Dzieci i Rodziców, udział w akcjach np. Zacztyani, Noc Bibliotek, Małopolska Noc Naukowców. Podstawą przygotowania dobrej promocji jest znajomość odbiorcy.

Dr Dagmara Kawoń-Noga (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu) przedstawiła referat *Wybrane zagadnienia kultury czytelniczej nauczycieli – w świetle badań przeprowadzonych w województwie opolskim*, którego treść może być wsparciem dla bibliotekarzy w świadomym budowaniu oferty oraz wyborze form promocji o działaniach adresowanych do nauczycieli. Podczas krótkiego wystąpienia prelegentka przedstawiła zainteresowania czytelnicze nauczycieli – grupy, która ma ogromny wpływ na kształtowanie kultury czytelniczej uczniów. Co czytają? Przede wszystkim beletrystykę (77%), literaturę historyczną i faktograficzną (50%), wszelkiego rodzaju poradniki (45%). Bliżko 1/5 badanych czyta fantastykę, z literatury branżowej prawie 2/3 badanych wybiera opracowania metodyczne oraz podręczniki, a nie literaturę naukową. Nauczyciel czyta w roku: 2-6 książek (29%), 7-10 (21%), 11-20 (23%), a 21-40 (15%) – zdecydowanie więcej niż statystyczny obywatel. 39% nauczycieli uważa, że jego aktywność czytelnicza jest przeciętna, a 11% – bardzo wysoka. Natomiast aż 36% nauczycieli nie zauważa u siebie braków w kompetencjach czytelniczych. Nauczyciele oceniają stopień zaspokojenia potrzeb przez biblioteki następująco: 43% – przeciętnie, 35% – raczej wysoko, 7% – bardzo wysoko, a 2% – nisko. A jakie mają oczekiwania wobec biblioteki szkolnej? 58% oczekuje nowości, 50% – podręczników dla ucznia i nauczyciela, 37% – gotowych pakietów edukacyjnych. Dlaczego czytają: 50% – chce uzyskać ciekawe informacje na zajęcia, 48% – dla rozrywki, 47% – chce poszerzyć wiedzę ogólną. Na pytanie, co daje czytanie, 93% odpowiedziało, że pogłębia wiedzę, a 87% że wzbogaca osobowość. Na pytanie, co skłania nauczycieli do stymulowania uczniów do czytania, odpowiadali najczęściej: troska o wyrobienie nawyku czytania, niski poziom czytelnictwa, alternatywny sposób spędzania wolnego czasu. Wyniki badań jednoznacznie wskazują, że poziom czytelnictwa wśród nauczycieli jest wyższy od powszechnego i że jest to grupa sprzymierzeńców w budowaniu strategii promocyjnej bibliotek skierowanej do uczniów.

W kolejnym referacie *Wspomaganie do czytania* Maja Wilczewska-Wojczyszyn przedstawiła formy promocji działań Biblioteki Pedagogicznej w Gorzowie Wielkopolskim oraz formy doskonalenia nauczycieli w zakresie różnych metod pracy z książką – aby nauczyciel mógł promować czytanie, potrzebuje wiedzy. Biblioteka prowadzi szkolenia i warsztaty wspierające czytelnictwo: praca z komiksem, książką obrazkową czy lapbookiem. W ramach wspomagania pracy przedszkoli – szkolenia w zakresie zastosowania bajkoterapii w pracy z dzieckiem, natomiast dla szkół i placówek oświatowych – 10 warsztatów książkowych (m.in. Papierowy teatr Kamishibai, Gimnastyka głów, Historia opowiadana w nieskończoność...). Prelegentka zaprezentowała różne formy popularyzacji książki, takie jak: otwarte zajęcia czytelnicze z zabawami i warsztatami w bibliotece, Klub Czytających Rodzin „Przystanek Czytankowo” i „Bajkownia”, flashmob, czytanie w nocy podczas Nocnego Szlaku Kulturalnego, czytanie w tramwajach, czytanie w szkołach na przerwach, konkursy, profesjonalne wystawy, np. we współpracy z wydawnictwem Dwie Siostry czy Naszą Księgarnią.

Obrady plenarne w pierwszym dniu konferencji zakończył referat Doroty Fortuny *Academica – cyfrowa wypożyczalnia międzybiblioteczna publikacji naukowych*, która na wstępie wyjaśniła, że *Academica* nie jest ani biblioteką cyfrową, ani wypożyczalnią międzybiblioteczną. Udostępnia ona zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej, w tym współczesne książki i czasopisma naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy. Obecnie jest udostępnionych 1 611 500 dokumentów, z czego 620 000 pozycji nieodpłatnych – w domenie publicznej i na wolnych licencjach. W dalszej części

wystąpienia prelegentka skupiła się na zaletach korzystania z Akademiki: oszczędność czasu i dla czytelnika, i dla bibliotekarza, obniżenie kosztów funkcjonowania biblioteki, łatwy dostęp do wielu tysięcy współczesnych publikacji w każdej bibliotece, wyszukiwanie pełnotekstowe, błyskawiczny dostęp do tekstów publikacji, atrakcyjny system rezerwacji, prostota i intuicyjność. Na zakończenie prelegentka zaprosiła do korzystania z zasobów Akademiki – małej wielkiej biblioteki.

Dla osób zainteresowanych organizatorzy zaproponowali warsztaty: *Sztuka teatralna na papierze... Wykorzystanie Kamishibai do zajęć z elementami bajkoterapii* oraz *Wykorzystanie potencjału gier miejskich i technologii mobilnych w promocji biblioteki i czytelnictwa*. Podczas warsztatów pracownicy biblioteki przedstawili swoje pomysły, a także doświadczenia w przygotowaniu różnorodnych, autorskich zajęć z uczniami z wykorzystaniem teatrzyku Kamishibai oraz gry edukacyjnej rozgrywanej się na terenie i w pobliżu biblioteki. Obie formy upowszechniają czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży, przygotowują do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, pobudzają ciekawość świata.

Drugi dzień obrad to przede wszystkim prezentacje i dyskusja na temat różnych form pracy z książką. Pierwszy panel w tym dniu moderował dr hab. Krzysztof Walczak reprezentujący Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Książnicę Pedagogiczną w Kaliszu.

Dr Ewa Andrysiak (Książnica Pedagogiczna w Kaliszu) wygłosiła krótki wykład *Promocja książki i czytelnictwa w działaniach kaliskiej Biblioteki Pedagogicznej*, w którym przedstawiła działania biblioteki ukierunkowane na propagowanie idei czytania. Przedstawiła najważniejsze ogólnokrajowe akcje czytelnicze: Narodowe Czytanie, Cała Polska Czyta Dzieciom, Wielka Liga Czytelników, organizowanie autorskich spotkań literackich, organizowanie wystaw zbiorów Książnicy. Szczególną uwagę zwróciła na wystawy zbiorów specjalnych, np. „Motyw sakralny w ekslibrisie”, „Zatrzymać chwilę... Dokumenty życia społecznego w zbiorach”, w Galerii na Wieszaku – wystawa pt. „Pan spotka Panią, czyli ogłoszenia matrymonialne w latach 1904-1930”, wystawy książek – m.in. „Tytułu nie pamiętam, ale okładka była czerwona...” lub książki z NOCĄ w tytule. Ewa Andrysiak dodała także, że Książnica współpracuje z Uniwersytetem Trzeciego Wieku i Towarzystwem Przyjaciół Książki, wydaje czasopismo „Bliżej Biblioteki”, w którym można przeczytać o działaniach Książnicy.

Organizacyjne uczenie się a promocja czytelnictwa w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej w Elblągu – refleksje praktyka – temat biblioteki jako organizacji uczącej się w kontekście zasobów ludzkich omówiła Elżbieta Mieczkowska. Przedstawiła korzyści z działań przyjętych w placówce w procesie uczenia się: szybkie odpowiadanie na trendy i wyzwania otoczenia, eksperymentowanie z nowymi aktywnościami, czerpanie z własnych doświadczeń, uczenie się na doświadczeniach innych, rozpowszechnianie nowej wiedzy wewnątrz organizacji. System ten przekłada się na rozwój kompetencji i... talentów pracowników biblioteki. Spowodowało to, że placówka jest postrzegana jako wiodąca w rozwijaniu kompetencji czytelniczych uczniów – stosuje w działaniach nowoczesne metody i narzędzia, doskonalą nauczycieli w zakresie stosowania narzędzi, popularyzuje książki, organizuje wydarzenia czytelnicze. Podczas zajęć pracownicy wykorzystują różne formy i metody pracy z tekstem: m.in. pedagogikę zabawy, teatr cieni, teatrzyk Kamishibai, lapbook, happening, podchody i gry miejskie oraz wiele aplikacji i narzędzi interaktywnych. E. Mieczkowska podkreśliła, że w pracy z czytelnikami w różnym wieku, trzeba być elastycznym w doborze form, metod oraz narzędzi. Organizacyjne uczenie się zapewnia bezpieczeństwo i komfort pracownikom w tworzeniu i realizowaniu różnorodnej oferty, ponieważ pozwala na szybką adaptację do zmieniających się potrzeb otoczenia oraz przyczynia się do skoordynowanego wykorzystania wiedzy pracowników.

Marzena Szafińska-Chadała przedstawiła referat *Promocja czytelnictwa w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. M. Grzegorzewskiej w Zielonej Górze*, w którym zaprezentowała działania bezpośrednie i pośrednie adresowane do bardzo zróżnicowanej grupy odbiorców. Omówiła i zilustrowała w prezentacji takie rodzaje aktywności jak: spotkania literackie, wernisaże, gawędy z udziałem nauczycieli w cyklu „Mistrzowie nie odchodzą”, spotkania promujące albumy i przewodniki turystyczne, zachęcające do poznawania świata za pomocą literatury w cyklu „Bibliotekarz w podróży”. Placówka aktywnie uczestniczy w ogólnopolskich akcjach promujących czytelnictwo: Narodowe Czytanie, Cała Polska Czyta Dzieciom czy Wielka Liga Czytelników. Organizuje też swoje imprezy: Bibliotekarski Festiwal Kulinaryny pt. „Literatura jest smaczna” oraz Forum Bibliotek Szkolnych Województwa Lubuskiego – w tym roku pt. „Polubić czytanie. Czytelnictwo dzieci i młodzieży”. Na zakończenie wystąpienia M. Szafińska-Chadała zaprosiła uczestników do wzięcia udziału w „Święcie Książki na św. Jana” – akcji obdarowywania się książkami.

Kopalnią pomysłów na promocję książki była prezentacja dr Beaty Janik (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie) pt. *Jak zachęcić do czytania? Formy promocji czytelnictwa na przykładzie bibliotek i szkół za granicą*. Prelegentka zaznaczyła, że bardzo ważnym czynnikiem w popularyzacji czytania jest stworzenie przyjaznego dla dziecka środowiska. Mogą to być: klasowe biblioteki, biblioteki z wolnym dostępem do książek, w których nauczyciele opowiadają o swoich książkach z dzieciństwa, akcje fotograficzne typu „Przylapani na czytaniu” lub Sleeveface, programy telewizyjne lub w Internecie, w których do czytania zachęcają autorytety (np. znani sportowcy). Innym sposobem jest stworzenie możliwości dzielenia się wrażeniami z lektury poprzez: dzienniki lektur (zeszyty, blogi), dyskusje o młodzieżowych bestsellerach, tworzenie map literackich, booktalking (gawęda o książkach), Book Tasting („degustacja” książki). Warto też zadbać o zastosowanie w bibliotekach różnych sposobów na czytanie: odkrywanie przed dziećmi nowych gatunków i form literackich, popularyzację poezji i utworów dramatycznych poprzez głośne czytanie, wspólne czytanie partii tekstu, wykorzystanie podkładu muzycznego, inscenizacje, tworzenie adaptacji w formie komiksu, uproszczone wydania dramatów (wersja językowa oryginalna, uproszczona, prosta). Kolejnym pomysłem jest wykorzystanie TIK w pracy z uczniami: przeprowadzenie szkolnej kampanii promującej czytelnictwo, projektowanie załadek czy okładek, projektowanie plakatu lub infografiki (np. historia książki w linii czasu), wykorzystanie Prezi do wspólnego tworzenia materiałów o książkach czy kodów QR w grach bibliotecznych, quizach. Ważne w promowaniu czytelnictwa są wystawy biblioteczne, które będą budziły zainteresowanie książką: pierwsze zdania znanych książek, układ wg koloru okładki (w myśl częstych słów: nie pamiętam tytułu, ale okładka była niebieska), wymyślenie hasła, przesłania z tytułów książek.

Potwierdzeniem tego, że nawet trudna lektura może zainteresować młodych czytelników, kiedy jest przedstawiona w niecodzienny sposób było wystąpienie Anny Biernackiej (Szkoła Podstawowa nr 80 w Krakowie) pt. *Kółko teatralne formą promocji czytelnictwa*, a właściwie wystąpienie uczniów, którzy zaprezentowali adaptację sztuki Williama Szekspira „Romeo i Julia”.

Ostatni panel konferencji moderowała dr hab. Maria Konopka, członek Rady Naukowej Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Krakowie.

Wykłady rozpoczęła dr Lidia Ippoldt (Biblioteka Pedagogiczna w Skawinie) referatem *Z książką w dziecięcą krainę nieczytania – prezentacja z elementami warsztatu*. Mimo że czytanie uczy myślenia, pobudza wyobraźnię, dostarcza dziecku emocji, poszerza wiedzę, to jednak wielu uczniów (i nie tylko) nie sięga po książkę. Dlaczego uczniowie nie czytają? Potencjalne przyczyny: bo wymaga wysiłku, nie chce im się, bo traktują to jak przymus, bo jest nudne. Może gdyby książka była zabroniona... Aby zatrzymać lub zminimalizować ten proces, trzeba czytać dziecku i z dzieckiem – kiedy zacząć? Najlepiej od urodzenia, żeby osłuchało się z językiem, a w przedszkolu – koniecznie i to codziennie. L. Ippoldt zapraszała rodziców do odwiedzania bibliotek i księgarni razem z dziećmi chociażby w celu uzyskania porad, jak i kiedy czytać dziecku, w jaki sposób dobierać książki, czym się kierować. Zachęcała, aby pozwolić maluchom na samodzielny wybór książeczki. Podkreśliła, że bardzo ważne, aby biblioteki promowały wspólne działania dla rodziców i dzieci. Propozycje działań: rodzice – półka z książkami w przedszkolu, a obok kącik czytelniczy, nauczyciele – „czas na książkę” w szkole, właściwy dobór lektury, bibliotekarze – warsztaty pisarskie.

Kamishibai jako narzędzie edukacyjne i alternatywna forma czytania – swoje doświadczenia w pracy z drewnianym teatrzykiem przedstawiła Anna Walska (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie). Teatrzyk to pomoc dydaktyczna, pomoc dla edukatora oraz niecodzienne spotkanie z książką. Prelegentka omówiła poszczególne elementy teatrzyku: plansze, które zawierają fragment książki, tył karty zawierający tekst i miniaturkę obrazka, parawan, który jest zwrócony do publiczności i umieszczony na wysokości oczu. Opowiadający, który stoi z boku lub z tyłu parawanu i płynnie zmienia plansze, korzystając z tekstu zamieszczonego z tyłu kart i utrzymując kontakt wzrokowy z publicznością. Dlaczego teatrzyk Kamishibai? Jest niezwykłą pomocą w procesie alfabetyzacji, nauki czytania i opowiadania (dziecko pełni rolę narratora), ale też rysowania (ilustrator) czy opowiadania (autor). Teatrzyk jest swego rodzaju sztuką teatralną, w której dziecko pełni rolę widza. Doskonale sprawdza się podczas zajęć z elementami bajkoterapii.

W następnym wystąpieniu *IBUK Libra – sprawdzona technologia dla edukacji i rozwoju* Anna Radoszewska (Wydawnictwo Naukowe PWN) zaprezentowała bogaty księgozbiór biblioteki internetowej. Przedstawiła również korzyści dla instytucji z korzystania z tej formy udostępniania zbiorów: intuicyjna wyszukiwarka, narzędzia wspierające komunikację, rozbudowana statystyka. Prelegentka przytoczyła wyniki sondażu przeprowadzonego wśród użytkowników IBUK Libra: 98% badanych poleciłoby tę bibliotekę innym, 90% uważa, że poruszanie się po platformie jest

łatwe, 82% jest zadowolonych z łatwego i szybkiego dostępu do zasobów, 80% uważa, że zaznaczanie fragmentów i robienie notatek jest bardzo przydatne. Wiele bibliotek pedagogicznych oferuje zasoby IBUK Libra.

Obrady konferencji zakończyły Elżbieta Rafalska i Aleksandra Kopczyńska (Biblioteka Pedagogiczna w Zamościu), które przedstawiły referat *Przygoda z książką – warsztatem dla ucznia i nauczyciela*. Wszystkie zajęcia przygotowywane i prowadzone są na podstawie zgłoszonych potrzeb czytelników. Prelegentki przedstawiły formy pracy z tekstem stosowane w bibliotece. Propozycje dla uczniów: alternatywna forma czytania ucząca wyobraźni z teatrykiem Kamishibai, Grafoskopowe etiudy teatralne, cykl zajęć „Poezja to radość i emocje”, gry i zabawy dydaktyczne, np. Dooble, Dixit, Alias, zajęcia z tekstem literackim z wykorzystaniem aktywizujących metod pracy, np. metoda okienka informacyjnego. Działania dla nauczycieli, jak wykonywanie lapbooków i scrapbooków w ramach szkoleń z alternatywnych form pracy z książką, szkolenie na temat metod aktywizujących w pracy z tekstem literackim. Biblioteka bierze też udział w ogólnopolskich akcjach czytelniczych, takich jak Cała Polska Czyta Dzieciom, „Czytam sobie w bibliotece”, Noc Bibliotek. Organizuje także własne imprezy: konkursy „Czy znasz?” i „Namaluję Ci bajkę”, akcje booktalkingu czy „Hrubieszowskie święto poezji”. Prowadzi też Dyskusyjny Klub Książki i Dyskusyjny Klub Edukacyjny. Prelegentki potwierdziły, że akcje i imprezy czytelnicze organizowane w bibliotece to skuteczny sposób zachęcenia uczniów do czytania i przygody z książką.

Spotkanie w Krakowie pokazało bogactwo stosowanych form i metod pracy z tekstem. Zademonstrowało siłę książki, zabawy i nauki, kreatywności i rozwoju w podnoszeniu skuteczności kształcenia przez twórcze działania. Forum było miejscem na dyskusję i wymianę doświadczeń. Przedstawione treści będą dla wielu bibliotekarzy wskazówką i podpowiedzią, zachętą do wprowadzania nowych form pracy z książką zarówno z dziećmi, młodzieżą, jak i dorosłymi.

Przesłaniem dla nauczycieli bibliotekarzy na następny rok mogą być słowa Mary Lou Cook: *Kreatywność to wymyślanie, eksperymentowanie, wzrastanie, ryzykowanie, łamanie zasad, popełnianie błędów i dobra zabawa*.

Ewa Piątek

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

„Pokolenie Z – młody człowiek i książka” Sprawozdanie z konferencji

Konferencja *Pokolenie Z – młody człowiek i książka* odbyła się 10 maja 2016 roku w Katowicach. Przygotowana została przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. Józefa Lompy, Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny *Metis* oraz Centrum Informacji Naukowej i Bibliotekę Akademicką.

Temat konferencji zgodny z kierunkiem realizacji polityki oświatowej na rok szkolny 2015/2016: *Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży* przyciągnął wielu zainteresowanych tą problematyką bibliotekarzy i nauczycieli.

Konferencję otworzyła Maria Grabowska – dyrektor PBW w Katowicach.

Fot. U. Jankowska.

Wykład inauguracyjny: *Formy aktywności czytelniczej w sieci. Szanse i zagrożenia* – wygłosiła dr hab. Katarzyna Ta-
łuć z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Prelegentka krótko scharaktery-
zowała generacje pokoleniowe, skupiając się na cechach charakterystycznych dla pokolenia Z. Przeczytała wyniki
badań dotyczące czytelnictwa komputerowego dzieci i młodzieży, z których wynika, że młodzi ludzie często czytają
teksty potrzebne do nauki w szkole, nie są to jednak teksty literackie. Większość młodych użytkowników Internetu
(ponad 80%) korzysta z portali społecznościowych, ogląda filmy, słucha muzyki, czyta wskazówki i porady. Popularne
wśród młodzieży są fanfiki (Fan Fiction) – opowiadania tworzone przez fanów filmu, książki, serialu itp., wykorzy-
stujące postaci i świat z oryginalnego utworu. Młodzi twórcy zamieszczają je na blogach, forach literackich lub na

specjalnie do tego celu przeznaczonych portalach. Komentarze do tych tekstów pojawiają się w tzw. analizatorniach. Prelegentka zwróciła uwagę na związane z tym zjawiskiem szanse popularyzacji czytelnictwa (autorzy fanfików muszą dobrze znać tekst kanoniczny, nauczyciele mogą przybliżyć tekst lektury zachęcając do tworzenia fanfików). Ostrzegła jednak także przed zagrożeniami – młody człowiek tak bardzo „wchodzi” w wykreowany świat, że odcina się od rzeczywistości. Istnieje także inne zagrożenie: niedoświadczony autor nierzadko tworzy postacie jednowymiarowe, skrajnie przerysowane (tzw. Mary Sue), wyśmiewane przez analizatornie, co nie sprzyja intelektualnemu rozwojowi młodych odbiorców. K. Tałuć omówiła także zjawisko fandomów, wymieniła najpopularniejsze fanfiki oraz blogi poświęcone książkom.

O formach aktywności czytelniczej w sieci mówiła dr hab. Katarzyna Tałuć.

Fot. U. Jankowska.

Kolejnymi prelegentami byli nauczyciele należący do grupy Superbelfrzy RP. Jako pierwszy wystąpił Marcin Paks z Gimnazjum nr 8 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Sosnowcu. Opowiedział o swojej autorskiej metodzie *drama on-line* stosowanej przez niego na lekcjach historii. Metoda ta wykorzystuje platformę Edmodo, która przypomina Facebook, służy jednak wyłącznie celom edukacyjnym. Nauczyciel „przydziela” uczniowi postać historyczną, na temat której zbiera on informacje i utożsamia się z nią (tekst o postaci pisze w pierwszej osobie). Platforma umożliwia także łatwe tworzenie quizów przez nauczyciela i uczniów.

Cyfrowe narzędzia, dajcie się oswoić... nauczycielowi – to tytuł wystąpienia Joanny Waszkowskiej, polonistki z Zespołu Szkół Prywatnych nr 5 „Twoja Przyszłość” w Sosnowcu. Prelegentka poleciła nauczycielom tzw. „aktywizatory” (np. vlog, spot, reportaż filmowy, tutorial, teledysk), które pomogą w niebanalny sposób wprowadzić w temat lekcji; „oszczędzacze czasu” (kody qr), które można rozmieścić w klasie, szkole; „utrwalacze” (Kahoot, Edmodo), służące do ugruntowania i weryfikacji wiedzy. Zaproponowała odgrywanie LARPów oraz tworzenie wraz z młodzieżą blogów, które uczą zwięzłego wypowiadania się, komentowania, ćwiczą empatię. Podkreśliła, jak ważne jest łączenie szkolnej wiedzy z tym, co dzieje się poza nią, a co można osiągnąć poprzez zachęcenie młodzieży do udziału w różnych wydarzeniach (gra miejska, kampania społeczna, wolontariat, happening, euroweek).

Jako ostatnia wystąpiła Agnieszka Bilska, nauczycielka języka angielskiego z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 10 w Gliwicach, z prelekcją pt. *Pokolenie Z i nowoczesne narzędzia do snucia cyfrowych opowieści*. Zaproponowała nauczycielom wykorzystanie aplikacji mobilnej Actionbound dostępnej na smartfony do celów edukacyjnych, np. do przygotowania gry miejskiej. Podała nauczycielom ciekawy sposób na popularyzację dzieł sztuki, jakim może być wykonanie ich remiksów poprzez przygotowanie ciekawych memów, demotywatorów, gifów.

Konferencja odbyła się w CINiBA w Katowicach.
Fot. U. Jankowska.

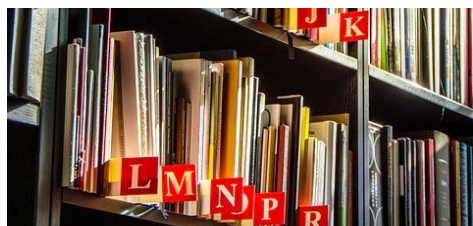
Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem. Obecni wyrazili chęć uczestniczenia w warsztatach dotyczących tematów poruszanych przez superbelfrów.

Beata Malentowicz

Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

„Kreatywnie – łatwo powiedzieć... łatwiej pokazać”

Sprawozdanie z konferencji

3 czerwca 2016 roku w Muzeum Pana Tadeusza we Wrocławiu odbyła się konferencja pokazująca praktycznie wszystko, co można zrobić z książką. Spotkanie było adresowane do nauczycieli bibliotekarzy i nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, a zorganizowane w ramach Festiwalu Literatury dla Dzieci.

Twórcami festiwalu byli: Łukasz Dębski – prezes fundacji Burza Mózgów, Agnieszka Karp-Szymańska, prezes Grupy CzasDzieci.pl oraz Szymon Kloska – dziennikarz i publicysta związany z Instytutem Książki. Przesłanie festiwalu brzmiało: *W tym roku będziemy podróżować! Po małych i dużych ojczyznach. W czasie i przestrzeni. Daleko i blisko. Zajrzemy do przeszłości, wybiegniemy w przyszłość, przypomnimy to co zapomniane, odkurzymy tradycje i przybijemy piątkę z etnografią. Udowodnimy, że dawne nie musi być nudne, za to może być fascynujące i... nowoczesne. Będziemy pytać o tożsamość i sens istnienia. Słuchać, patrzeć, wąchać, smakować, dotykać i tworzyć. Bawić się, uczyć i przeżywać prawdziwe emocje zarazem.*

W konferencji wzięli udział nauczyciele i bibliotekarze, którzy interesują się współczesnymi trendami w literaturze dla najmłodszych i chcą ją promować w innowacyjny sposób.

Część pierwsza poświęcona była twórczej pracy z książką. Obrady rozpoczął **Szymon Kloska** wykładem „Lekturowe asocjacje czyli o trudnej sztuce wyboru”. Już na początku swojej wypowiedzi podkreślił, że czytanie powinno być wyborem wewnętrznym, a nie przymusem i zadał pytanie: po co czytać? Odpowiedzią były stwierdzenia skłaniające uczestników do refleksji i dyskusji: *czytanie = frajda, podtrzymywanie czytania = cd. frajdy, poszerzenie czytania = frajda i wiedza, czytanie utylitarne = frajda i wiedza oraz nauka i umiejętności praktyczne*¹.

W dalszej części wykładu Sz. Kloska zaprezentował wybrane metody doboru literatury, takie jak: dobór ze względu na wiek i rozwój intelektualny, psychiczny czy emocjonalny czytelnika, dobór ze względu na czas powstania książki (ważny język autora), biorąc pod uwagę prosty klucz gatunkowy – np. wszystko, co jest zbliżone do pisarstwa Terry Pratchetta lub klucz wizji apokaliptycznej – np. cykl *Igrzyska śmierci* Suzanne Collins, *Niezdolna* Veroniki Roth czy *Piąta fala* Ricka Yancey, ale też literatura Georga Orwella czy Aldousa Huxley’a.

Przedstawił także serię literacką „Biuro detektywistyczne Lassego i Mai” Martina Widmarka jako bardzo interesującą propozycję dla dzieci: kryminały, mające doskonałe ilustracje (obraz dopełnia treść), cykliczne, krótkie, mające dużo łamigłówek i map, czyli wszystkie niezbędne elementy ciekawej lektury.

Drugi wykład to prezentacja wielu, bardzo różnych książek, które przywołała **Agnieszka Karp-Szymańska**. Były to wydawnictwa bogato ilustrowane i miały bardzo różne formy. Prelegentka podkreśliła, że przy wyborze lektury dla dzieci trzeba zwrócić uwagę na estetykę, wydanie oraz tłumaczenie. Zachęcała do czytania z dziećmi książek, które uczą i inspirują. Poleciała, między innymi, następujące tytuły:

¹ Festiwal Literatury dla Dzieci [on-line]. [dostęp: 14.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://fldd.pl/2016/festiwal/>.

- *Emigracja* Mateo Jose Manuela – opowieść o emigracji dziecka. Historię zapisaną słowem i obrazem, nawiązującą do tradycyjnych meksykańskich opowieści snutych na papierze amate.
- *Czarna księga kolorów* Meneny Cottin – umożliwia spotkanie widzących z niewidomymi. Jest książką dla wszystkich, gdyż uczy współodczuwania i uwrażliwia na odmienność.
- *Co kryje las* Ainy Bestard – interaktywna książka dla dzieci. Proste, oszczędne ilustracje odkrywają swe tajemnice i bogactwo po użyciu kolorowych filtrów – trzech, „magicznych” szkielec powiększających.
- *Książę w cukierni* Marka Bieńczyka z ilustracjami Joanny Concejo – świat cukierni przechodzi w nowy wymiar – na pogranicze najpiękniejszego snu i jawy. To świat pełen lekkości, ciepła, z nutą marzycielstwa i poezji. Książka-majstersztyk, książka-dzieło sztuki o oryginalnej formie: książka ma formę ponad 6-metrowej harmonijki.
- *Kłopot* Iwony Chmielewskiej – dziewczynka prasuje haftowany obrus, cenną pamiątkę po babci. Zamyśla się i na białym płótnie powstaje ślad spalonego żelazka. To prawdziwy kłopot. Niedługo wróci mama. To książka, która w kilkunastu zdaniach i obrazach mieści więcej niż niejedna powieść. Prawdziwy majstersztyk i picture book w czystej postaci².

A. Karp-Szymańska zaznaczyła, że tak naprawdę w książkach dla dzieci nie da się oddzielić formy od treści. Dzięki temu pobudzają do wyobraźni, zachęcają do kreatywności, do współtworzenia, a także do dyskusji nad istotą otaczającego nas świata.

Na zakończenie pierwszej części konferencji wystąpił **Martin Widmark**, autor książek dla dzieci tłumaczonych na kilkadziesiąt języków świata, najbardziej znany dzięki serii *Biuro detektywistyczne Lassego i Mai*. Opowiedział, w jaki sposób pisze swoje książki. Podkreślił, że temat książki musi być interesujący dla dziecka, że bardzo ważna jest równowaga między językiem, treścią a inteligencją dziecka. Wyjaśnił, na czym polega odmienność pisania dla dzieci – w dużym uproszczeniu można powiedzieć, że niezwykle ważne jest powtarzanie treści i puentowanie, tekst powinien być „zmieszany” z ilustracją (świadome użycie ilustracji podnosi prędkość czytania). M. Widmark stwierdził, że dziecko nie czyta z dwóch powodów: dlatego, że nie umie (nie rozumie kontekstu) lub dlatego, że książka jest nieciekawa. Jednym ze sposobów zainteresowania dzieci czytaniem jest omawianie tekstu razem z nimi, np. poprzez użycie specjalnych kart tzw. „Przyjaciół Czytania”, stosując strategię:

- Wróżki, która ze swoją kulą szczęścia zachęca dzieci do przepowiadania przyszłości, czyli odgadywania, co może się przytrafić bohaterom, a potem wspólnie z dziećmi czyta, co się naprawdę wydarzyło.
- Kowboja, który jak prawdziwy zaganiacz bydlę „zagarnia wszystko do siebie”, czyli dziecko czyta fragment tekstu, następnie dorosły pyta, o co chodzi w tej opowieści i dziecko opowiada swoimi słowami, co zrozumiało. W miarę nabywania kompetencji dziecko czyta coraz dłuższe fragmenty.
- Reportera, który zadaje pytania do tekstu i prosi o refleksję nad zachowaniami bohaterów, jednocześnie pyta dziecko: dlaczego Ty tak robisz? Reporter pyta o emocje bohaterów i prosi o nazwanie ich. Jego główne pytania to: dlaczego, jak, skąd?
- Detektywa, z którego pomocą dzieci wyjaśniają, co znaczy nowe lub trudne słowo, z czym im się kojarzy, jakim innym można je zastąpić, wspólnie tworzą kontekst.
- Artysty, który pomaga „wejść” do środka tekstu, pobudza wyobraźnię, stymuluje fantazję.

Podsumowując, M. Widmark z dużym dystansem i humorem odpowiedział na pytanie, dlaczego warto czytać? – dlatego, że najważniejsze to bawić się, a czytanie jest właśnie zabawą, ponadto czytanie relaksuje, jest odpoczynkiem, pomaga zasypiać, zwalcza Alzheimera i zwiększa zasób słów.

² Szerzej: *Emigracja* [on-line]. [dostęp: 14.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wydawnictwo-widnokrąg.pl/bo-oks.php?body=article&name=emigracja&lang=pl>; *Czarna księga kolorów* [on-line]. [dostęp: 14.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wydawnictwo-widnokrąg.pl/books.php?body=article&name=czarna&lang=pl>; *Co kryje las?* [on-line]. [dostęp: 14.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.znak.com.pl/kartoteka,ksiazka,7765,Co-kryje-las>; *Książę w cukierni* [on-line]. [dostęp: 14.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wydawnictwoformat.pl/page.php?p=243>; *Kłopot* [on-line]. [dostęp: 14.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://wytwornia.com/index.php/s/karta/id/28/ksiazki/klopot.htm>.

Po krótkiej przerwie odbyły się warsztaty w stosowaniu metody KLANZY w kreatywnym działaniu z tekstem literackim. Animatorzy z Centrum Szkoleniowego Klanza Filia w Warszawie przeprowadziły zajęcia aktywnej pracy z tekstem. W praktyczny sposób pokazały, jakimi metodami można dotrzeć do dzieci i zachęcić je do czytania. Zwróciły uwagę na wiele szczegółów niezwykle ważnych dla powodzenia przedsięwzięcia: równie ważny jest wybór tekstu, jak i właściwie dobrane metody pracy. Warto pamiętać o celowym wykorzystaniu przestrzeni. Ponadto na zajęciach dzieci powinny mieć warunki do uczenia się przez działanie, przeżywanie i odkrywanie. Do tego taniec, muzyka, ruch, zwroty akcji, trochę relaksu i refleksji, dobra atmosfera. Prowadzące szczegółowo omawiały każdy etap zajęć, podkreślały, na co zwrócić uwagę podczas przygotowań oraz prowadzenia spotkań, pokazały pomysły nie tyle na poszczególne elementy, co na całość projektu.

Zgodnie z zapowiedziami organizatorów uczestnicy konferencji otrzymali garść pomysłów na pracę z książką i mogą udowodnić, że *czytanie książek nie jest passé, że można bawić się z literaturą i w literaturę*³.

³ Festiwal Literatury dla Dzieci [on-line]. [dostęp: 14.06.2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://fldd.pl/2016/festiwal/>.

Agnieszka Popiel
III Liceum Ogólnokształcące w Radomiu

Zabawa w czytanie

Kilka refleksji na temat promocji czytelnictwa

Wisława Szymborska powiedziała, że „czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła”, więc czytamy i bawmy się tym czytaniem. Jak jednak sprawić, by uczniowie chcieli czytać, by traktowali tę czynność nie jako przymus, lecz jako przyjemność? Najlepiej wykorzystać sprawdzone już metody i dopiero na ich podstawie wprowadzać rozwiązania nowe, nieszbablonowe, ukazujące czytanie jako coś bardzo atrakcyjnego. Poznajmy więc sposoby, dzięki którym uczniowie nie tylko zechcą bawić się czytaniem, ale także będą zachęcać do tego swoich rówieśników...

Sprawdzonej formą promocji czytelnictwa są różnego rodzaju konkursy. Okazji do ich organizacji jest wiele, może to być chociażby kwietniowy Światowy Dzień Książki, majowy Tydzień Bibliotek bądź też październikowy Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych. Oczywiście, mogą to być również konkursy związane np. z rocznicą urodzin lub śmierci wybitnego pisarza, przyznaniem nagrody literackiej lub filmową wersją bardzo poczytnej książki. Pomysłów do przeprowadzenia takich konkursów jest wiele, mogą one polegać na napisaniu recenzji wybranej przez siebie książki, samodzielnym stworzeniu okładki swojej ulubionej książki bądź też na stworzeniu pozytywnego mema lub sleeveface promujących nie tylko konkretne pozycje książkowe, ale także czytelnictwo i aktywne korzystanie z bibliotek.

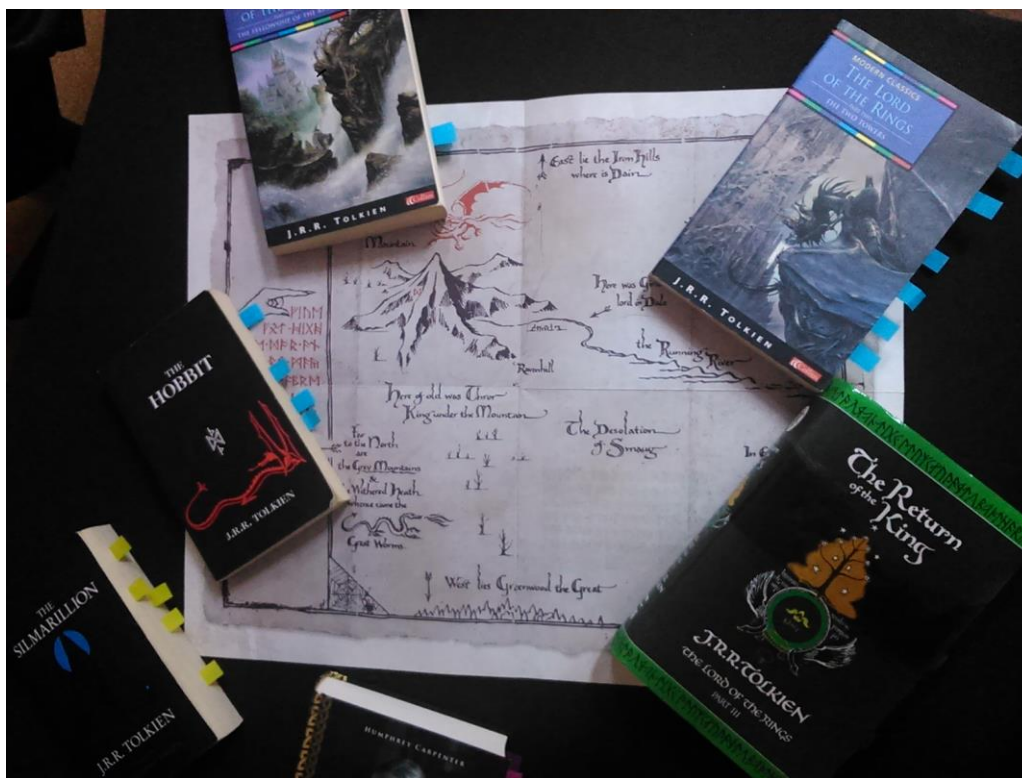
Akcja „Nie oceniamy książki po okładce”
zorganizowana w ramach obchodów
Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych 2015
w bibliotece szkolnej III LO w Radomiu.
Fot. A. Popiel.

Kolejnym sposobem ukazywania czytelnictwa jako atrakcyjnej zabawy jest prowadzenie nieszablonowych spotkań Dyskusyjnego Klubu Książki. Łamanie codziennych schematów szkolnych zachęca uczniów do uczestnictwa i dzielenia się swoimi wrażeniami i opiniami po lekturze wybranych książek. Warto pamiętać, by przed przystąpieniem do realizacji takiego pomysłu przeprowadzić wśród uczniów ankiety czytelnicze, dzięki którym dowiemy się, jakie książki są przez nich chętnie czytane i których omawianie gwarantowałoby największe zainteresowanie. Jest to istotne, ponieważ im więcej uczniów uda nam się zachęcić do udziału w projektach, tym większy będzie nasz udział w promocji czytelnictwa i przedstawianiu go jako atrakcyjnej formy spędzania wolnego czasu.

Jak zabawa, to zabawa... warto więc nawiązywać do różnego rodzaju quizów literackich, zabaw opartych na grze słów, cytatów z wybitnych dzieł literackich, niezwykłych faktów z biografii twórców. Elementy wykraczające poza zwykłą analizę i interpretację dzieła literackiego są bowiem bardziej interesujące i na dłużej zapadają w pamięć uczniom, poza tym – istotnie – zachęcają do samodzielnego poszerzania wiedzy i sięgania po nieznane dotąd uczniom książki.

Dla pasjonatów konkretnych powieści, twórczości autora lub gatunku literackiego można organizować akcje typu: Dzień Harry'ego Pottera, Dzień Czytania Tolkiena, Dzień Kryminałów bądź też Dzień Poezji. Tego typu przedsięwzięcia z pewnością zwrócą uwagę nie tylko wszystkich pasjonatów, osób szczególnie zainteresowanych realizowanym tematem, ale także tych, którzy chcieliby dowiedzieć się czegoś nowego, przeżyć w szkole niezwykłą przygodę literacką lub też spędzić miło czas w gronie ludzi mających dość nietuzinkowe zainteresowania.

Dzień Czytania Tolkiena w III LO w Radomiu. Fot. A. Popiel.

Zabawa w czytanie to nic innego jak radość z faktu obcowania z książką. W czasach, gdy statystyki czytelnicze nieustannie biją na alarm, informując nas, że coraz mniej osób sięga po książkę, każda akcja promująca czytelnictwo wydaje się na wagę złota. Jego wartość zaś wzrasta, gdy czytanie jawi się uczniom jako zabawa lekka, łatwa i przyjemna, a przy tym rozwijająca wiedzę, słownictwo i zainteresowania. Realizacja działań przedstawionych w tym artykule z pewnością skłoni niejednego ucznia do takiego właśnie spojrzenia.

Monika Kobylińska, Magdalena Kobylińska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu

Czytanie i zabawa to fajna sprawa!

Czytanie i zabawa to fajna sprawa! – to tytuł serii spotkań, jakie zaproponowaliśmy mieszkańcom Elbląga od listopada 2015 roku. Pomysł zrodził się z potrzeb: nieformalnego, pozaszkolnego kontaktu z młodym czytelnikiem (4-7 lat), atrakcyjnego pokazania biblioteki i jej zbiorów, zaprezentowania różnych możliwości spędzania wolnego czasu, promowania czytania i jego wartości dla rozwoju dzieci i dorosłych oraz umacniania więzi między rodzicami a dziećmi.

Wiele form pracy z czytelnikiem jest proponowanych tylko dzieciom – rodzice nie uczestniczą w zajęciach. My chcieliśmy skupić się właśnie na pogłębieniu tej szczególnej relacji. Umożliwiło to dzieciom obserwację rodziców w nowych sytuacjach, a ci z kolei poświęcali ten czas tylko dziecku, nic ich nie rozpraszało. Wzajemnie odkrywali przed sobą i dzieckiem talenty plastyczne, muzyczne, taneczne, przyrodnicze, umiejętność logicznego myślenia, refleksu, pomysłowości i kreatywności.

Odbyło się pięć spotkań:

- *Polak mały* (orientacja w granicach państwa i krain w Polsce, znajomość miast i atrakcji turystycznych – odwołanie się do rodzinnych wycieczek, nauka poloneza – tańca narodowego, układanie godła Polski z puzzli),
- *Święta tuż, tuż...* (tradycje Świąt Bożego Narodzenia, formy i zwroty używane przy pisaniu życzeń, wykonywanie kartek i ozdób świątecznych),
- *Dzień babci i dziadka to dla wnuków gratka* (historie rodzinne, odniesienie się do historii XX wieku, tworzenie drzewa genealogicznego),
- *Kolorowe bale tylko w karnawale* (z karnawalem dookoła świata – zwrócenie uwagi na jego odmienność w zależności od kultury, przygotowywanie atrybutów karnawałowych: korona na głowę z piór – karnawał w Rio de Janeiro, maski – karnawał w Wenecji, sznurów koralu – karnawał w Nowym Orleanie),
- *Wymyślam historie, tworzę książkę* (zabawa w pisarzy, wymyślanie historii i tworzenie własnej książki, wykonanie symbolu Światowego Dnia Książki – czerwonej róży).

Promujemy podejście DIY (Do It Yourself). Wszelkie zabawki, gadżety, ozdoby i prace plastyczne uczestnicy wykonywali z łatwo dostępnych materiałów, często pochodzących z recydingu lub domowych szafek (stoiki, makarony, makulatura...). W trosce o środowisko „zmuszaliśmy” do kreatywnych pomysłów i niecodziennego wykorzystania znanych przedmiotów oraz możliwości tworzenia w otaczającej nas rzeczywistości.

Uczestnicy zajęć byli z nich zadowoleni i pytali o następne. Rodzice chętnie poddawali się atmosferze zabawy. To utwierdziło nas w przekonaniu, że było warto zrobić wspólne spotkania rodziców z dziećmi. Dałyśmy szansę rodzicom, aby w natłoku spraw znaleźli czas tylko dla swojego dziecka, aby stali się jego przyjacielem na co dzień, kompanem zabaw i dumnym jak paw przewodnikiem objaśniającym świat.

Beata Turulska

Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu

O promocji czytelnictwa wśród najmłodszych

Warto czytać : poradnik dla nauczycieli i rodziców / red. Piotr Derlukiewicz ; aut. Marlena Derlukiewicz i in. - Elbląg : Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 2010

Książka adresowana jest głównie do nauczycieli języka polskiego, edukacji wczesnoszkolnej, nauczycieli bibliotekarzy, ale także do rodziców, czyli do wszystkich, którym zależy na wychowaniu mądrego i świadomego człowieka. Zawiera mnóstwo metod i technik pracy z tekstem. Nauczyciele znajdą w niej gotowe scenariusze zajęć zarówno z prozą, jak i z poezją, także z elementami biblioterapii. Publikacja zawiera ponadto informacje o sprawdzonych projektach edukacyjnych dla wszystkich rodzajów szkół, dzięki którym wzrosło czytelnictwo dzieci i młodzieży, a które można realizować we własnej placówce. Dzięki tej pozycji rodzice poznają literaturę zalecaną dla dzieci w różnym wieku oraz znajdują podpowiedź, jak pracować z nimi w domu, zachęcając do pokochania książek.

Dziecko w dialogu z tekstem literackim / Danuta Świerczyńska-Jelonek, Grażyna Walczewska-Klimczak. - Warszawa : Ośrodek Rozwoju Edukacji, [2015]

Publikacja obejmuje jedną ze ścieżek wczesnoszkolnej edukacji polonistycznej – pracę z tekstem literackim. Autorki polecają 50 książek dla dzieci, które można wykorzystać na zajęciach. Proponują scenariusze zajęć z wykorzystaniem metod aktywizujących, omawiają metodę dialogową w pracy z tekstem literackim, przedstawiają propozycje zajęć z dziećmi w oparciu o książkę współczesną i wykorzystanie tej metody. Zasadniczą część książki uzupełnia bogata bibliografia.

Wychowanie przez czytanie / Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska. - Warszawa : Świat Książki, 2014

Jeśli naprawdę chcesz, by Twemu dziecku nauka przychodziła łatwiej, by wzniosło się ponad przeciętność, było inteligentne i szczęśliwe, zaszczerp w nim miłość do książek. Czytanie – przekonują autorki *Wychowania przez czytanie* – to najskuteczniejszy i najtańszy sposób na dobre wychowanie! Wiara we własne możliwości, umiejętność myślenia, sprawność językowa, zdolność koncentracji, poczucie bezpieczeństwa, optymizm, odwaga życiowa, przestrzeganie norm... tym wszystkim możesz obdarzyć swoje dziecko, czytając mu regularnie i mądrze.

Czytając ten poradnik dowiesz się, jak zwyczaj ten wprowadzić w życie i jakimi kryteriami kierować się przy wyborze książek. Autorki opisują w nim doświadczenia swojego życia, swoich dzieci, przytaczają historie konkretnych osób. Argumentują, dlaczego czytanie jest lepsze od oglądania telewizji czy grania na komputerze. Odnoszą się do nauki o mózgu. W książce opisany jest owocny wpływ czytania na życie zarówno dzieci zdrowych, jak i chorych. Autorki podkreślają, że dzieciństwo jest podstawą całego naszego życia i apelują, aby nie przegapić tej chwili. Zachęcają, aby czytać dziecku od chwili narodzenia aż do momentu dorosłości! Przytaczają liczne badania i statystyki, opisują obecny świat i niebezpieczeństwa, które czyhają na młodych ludzi. Uświadamiają i wskazują drogę rodzicom, nauczycielom i wychowawcom. Tę książkę powinien przeczytać każdy, komu leży na sercu dobro dziecka.

Wydawca: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 00-335 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7; tel.: 22 827 52 96

Redaktor Naczelna: dr Anna Marcol

Zespół redakcyjny: Magdalena Brewczyńska, Mateusz Paradowski - redaktorzy prowadzący, Wiesława Budrowska, Aldona Zawałkiewicz - konsultacja merytoryczna, Bożena Boryczka - projekt i redakcja strony internetowej, Beata Malentowicz, Agata Safian

Projekt graficzny: Wojciech Zawałkiewicz

Skład i redakcja techniczna: Jadwiga Pawluk

Korekta: Izabella Milewska-Warta

E-mail: biuletyn.bnb@gmail.com

http://bnb.oeiizk.waw.pl